

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1863

IX Januarii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

IX JANUARI.

SANCTI QUI V ID. JANUAR. COLUNTUR.

S. Paschasia, Virgo Martyr, Divione in Burgundia.	S. Marciana, Virgo et Martyr, in Mauritania.	
S. Epictetus,	S. Julianus,	} Martyres, Antiochiæ, vel Antinoi in Ægypto.
S. Quinctus,	S. Basilissa,	
S. Secundus,	S. Celsus,	
S. Jucundus,	S. Marcionilla,	
S. Saturninus,	S. Antonius Presbyter,	
S. Vitalis,	S. Anastasius,	
S. Quinctus,	Sancti vii, pueri, cognati	
S. Vincentius,	Carini Imperatoris,	
S. Felicitas,	Sancti xx Milites,	
S. Quinctus,	S. N. amicus Præsidis Marciani,	
S. Felix,	et alii plurimi Episcopi.	
S. Artaxes,	Clerici, Monachi, Virgines.	
S. Fortunatus,	S. Petrus, Episcopus Sebastenus in Armenia.	
S. Rusticus,	S. Marcellinus, Episcopus Anconitanus in Italia.	
S. Sillus,	S. Waningus, Fiscani in Normannia.	
S. Quietus,	S. Filanus, Abbas in Scotia.	
S. Pictus et alii v,	S. Adrianus, Abbas in Anglia.	
S. Vitalis,	S. Brithwaldus, Archiepiscopus Cantuariensis in Anglia.	
S. Revocatus,	S. Eustratius Thaumaturgus in Bythynia.	
S. Fortunatus,		
S. Firmus, vel Firminus,		
S. Possessor,		
S. Januarius,		
S. Saturninus,		

PRÆTERMISSI VEL IN ALIOS DIES REJECTI.

- S. Timotheus Confessor. *Maurolyc. Martyrol. Germanic. Videtur is esse, de quo egimus* VIII Januar.
- S. Eugenianus, Martyr Augustodunensis. *Petrus de Natalibus lib. 11, cap. ultimo, nu. 29. De eo egimus* VIII Januar.
- S. Gudilæ Virginis natalis consignatur hoc die in *Kalendario Radulphi de Rivo. Egimus de ea* VIII Jan.
- S. Erardus, Episcopus Ratisponensis, *ms. Florar. de eo supra* VIII Januar.
- XL Martyres Cæsaraugustani. *Ferrar. citans tabulas Cæsaraugustanas. Quinam hi sint, nondum comperimus.*
- S. Martialis. *Martyrol. ms. S. Hieronymi. At Kalendaria aliquot, S. Martialis Virgo. Forte eadem qua S. Marciana.*
- S. Jacobus Presbyter Calari hoc die martyrio coronatus, *memoratur a Seraphino Squirro lib. 4 Sacrarum Calaritani cap. 21, ex inscriptione tumuli ejus 3 Octob. 1621, inventi. Sed quia utcumque nobis obscura videtur illa inscriptio, certiora monumenta expectabimus.*
- S. Egilfredus Abbas in Africa. *Ferrar. Menard. Dorganus, Galesin. ex veteri ms. nihil præterea profertur.*
- Ermengarius Episcopus Augustodunensis *ms. Florarium. Hujus apud Claudium Robertum nomen non extat; nisi sit Ermentarius qui tamen nec in Martyrologio Saussai refertur; nec a Joanne Chenu, nec a Claudio Roberto Sanctus appellatur.*
- Felicianus Abbas. *ms. Florar. Ignotus hic nobis.*
- Salomon penitens, in Claustro, sive Hemmenrode. *Chrysostomus Henriquez in Menol. Cisterc. ex Casario lib. 11, cap. 31, sed non videtur ut Beatus coli.*
- Philippus Berruierius, ex Episcopo Aurelianensi Bituricensis Archiepiscopus, a *Demochare et Joanne Chenu Sanctus appellatur, Beatus a Claudio Roberto et Carolo Saussaio, qui lib. 11 Annal. Eccles. Aurelian. ejus vitam describit. Sed quod Andreas Saussai, qui nuper Martyrologium Gallicanum edidit, solum piis illum adnumeret, eum hic omittimus.*
- Petrus, monachus cœnobii S. Mariæ de Caduno, in diœcesi Sarlatensi, in *Kalendario Cisterc. et in Menologio Chrysostomi Henriquez refertur hoc die, et Beatus appellatur. Recensetur et ab Hugone Menardo, in altera appendice ad Martyrol. Benedictinum, ex antiquo Missali ante 100 annos edito, inter Sanctos et Beatos ordinis Cisterciensis. Andreas Saussai solum Piis illum accenset.*
- Urraca fundatrix monasterii de Avia, Ord. Cisterc. in Hispania. *Idem Henriquez in Menol. Cisterc. Neque hac an colatur comperimus.*
- S. Egwinus, Episcopus Wigorniensis. *Ferrar. de eo agemus* XI Januar.
- S. Agretius Confessor. *Maurolyc. Martyrol. Germanic. ms. Florar. Martyrol. Colon. antiquum, et Carth. Colon. in Addit. ad Usuard. sed in quibusdam Agecius dicitur. Ignotus alibi, nisi sit S. Agritius Trevisensis, de quo* XIII Januar.
- Festum sanctissimi nominis JESU, ab Ecclesia Bruzelensi celebrari officio duplici consuevit Dominica intra octavas S. Gudilæ, ut patet ex veteri illius Ecclesiæ Breviario: a pluribus Ecclesiis agitur, ut infra dicemus
- S. Antonii magni reliquiarum translatio facta hoc die Arelate, e cœnobio Montis majoris ad ecclesiam. *S. Juliani Martyris: ut tradit Saussai in Martyrol. Gal. Nos infra* XVII Januar.
- S. Speusippus,
- S. Eleusippus,
- S. Meleusippus,
- S. Leonilla avia,
- S. Junilla,
- S. Neon, exceptor,
- S. Turbo, codicilli Auctorum custos,
- S. Polyuctus, Martyr, Melitinæ in Armenia. *Meno-*

log. Menæa; Surius. Nos XIII Februar.
S. Concordia Martyr Tuscanæ in Tuscia, ubi sacræ
ejus reliquiæ asservantur. Ferrarius in generali
Catalogo Sanctorum. Iterum XXII Februarii refertur
a Beda, Rabano, Nothero, et aliis S. Concordia,
Romæ in via Tiburtina trucidata; quam eandem ar-
bitratur Galesinius, quæ in Actis S. Laurentii nutritrix
S. Hippolyti dicitur. An et quomodo hæc tres Con-
cordiæ differant non comperimus. Forte quid certius
postea nanciscemur et dicemus, vel XXII Februarii,
vel XIII Augusti.

S. Eulogii Presbyteri,
S. Leocitiæ Virginis,

Martyrum, Translatio hoc
die facta, atque a nonnullis
Hispanicis Ecclesiis celebrari,
traditur. Eam referemus, cum
de eorum agemus martyrio;
Eulogii quidem XI Martii.

Leocitiæ vero

xv Martii.

S. Simeonis Trevirensis Confessoris translatio, hoc
die consignatur in Martyrologiis, Germanico, et Co-
loniensi, ms. Florario, et Carthusian. Additionibus ad
Usuardum. Contigit anno 1400. De ea agemus ad
ipsius Sancti vitam

i Junii.

S. Henricus, Episcopus Wintoniensis in Anglia. Ga-
lesin. Ferrar. Martyrol. Germanic. At Martyrol.
Anglicanum, aliique auctores eum tradunt obiisse,
quo de eo agemus

vi Augusti.

S. Foillanus, Abbas et Martyr. ms. Kalendar. ord.
S. Benedicti. De eo nos

XXXI Octob.

S. Eucharius, Episcopus Trevirensis. ms. S. Martini
Treviris. Nos

viii Decembr.

S. Judoci Translatio. Martyrol. Anglic. Refertur et in
quibusdam Belgicis mss. Kalendaris. De ea agemus
in vita ejus

xiii Decembr.

VITA S. PASCHASLÆ VIRG. MART.

DIVIONE IN BURGUNDIA.

Ex antiquis recens collecta a Petro Francisco Chiffletio, Societatis Jesu Presbytero.

SUB M.
AURELIO.
IX JANUARI.

S. Paschasia
in ignem
conjecta.

Apparet ex-
truentibus
templum S.
Benigni.

Auctor Chronici S. Benigni Divionensis, qui
se et patria Salinensem, et in Benigniano
monasterio monachum fuisse significat, suum-
que opus conclusit in anno a Christi Incar-
natione secundo et quinquagesimo supra millesimum
(quo anno Halynardum ex Abbate S. Benigni Lugdu-
nensem Archiepiscopum Romæ extinctum refert)
de S. Paschasia in Willelmo Abbate sic pronuntiat:
Hæc a S. Benigno edocta, et baptizata, post ejus
martyrium sævitia paganorum rapta est ad suppli-
cium: cumque immobilis in fide Christi persisteret,
primo carceris afflicta squalore, postea pro con-
fessione Deitatis, sententia fuit multata capitali; ut
quædam vitrea antiquitus facta, et usque ad nostra
perdurans tempora, eleganti demonstrabat pictura.
Passa est igitur eodem, quo et Benignus, Aurelio
imperante. Supplicii genus, et sepulture locum de-
clarat idem auctor, haud longe ab initio sui Chronici,
cum ait: In hujus sepulture ultimis finibus, ad Occi-
dentem, corpus S. Benigni post martyrium positum
fuit a B. Leonilla; ædificata super eum humili opere
crypta, prout permisit temporis angustia. Juxta il-
lam cryptam jacuit S. Paschasia, et ipsa per ignem
martyrio consummata. Cujus ergo animus illo igne
Spiritus sancti arserat, quem venit Dominus Jesus
mittere in terram, et voluit vehementer accendi, ejus
quoque corpus (ne quid ad holocaustum deesset) ele-
mentaribus flammis absumptum est.

2 Cum autem B. Gregorius Lingonensis Episco-
pus, sexto post Christum labente sæculo, super S. Be-
nigni corpus, sibi divinitus revelatum, sacram ædem
excitaret, visa est Paschasia opus urgere, ac structo-
ribus ad perficiendum animos addere; ut grata Virgo
illius se cultum in terris curare ostenderet, a quo se
in Christo genitam, adeoque in cælum deductam
meminerat. Rem gestam narrat S. Gregorius Turo-
nensis, lib. de gloria Confessorum, cap. 43. Est haud
procul et alia basilica, inquit, in qua Paschasia san-
cta quiescit. Hæc fertur apparuisse structoribus basi-
licæ S. Benigni Martyris, qui secus habetur, hortans
ut opus cœptum insisterent, scirentque, se Martyris
adjutorio adjuvari: quæ in basilicam suam regressa,
nusquam comparuit. Et pluribus libro de gloria Mar-
tyrum cap. 31. In proximo autem est et alia basilica,
in qua Paschasia quædam religiosa veneratur. Nam
visum est eo tempore structoribus, quamdam anum
egressam fuisse ab ipsa basilica, nigra veste, cygneo

capite, vultuque decoro, quæ sic affata est structores:
Eia, dilectissimi, perficite opus bonum: eleventur
machinæ, quibus erigitur hæc structura. Et merito
acceleratur, quæ talem habet executorem: nam si
permitteretur, ut vestrorum oculorum acies contem-
plaretur, nempe videretis vobis operantibus Sanctum
præire Benignum. Hæc effata, basilicam, de qua
egressa fuerat, ingrediens, nulli ultra comparuit. Au-
tumabant enim ejus temporis homines, Beatam ibi
apparuisse Paschasiam.

3 Quo deinceps loco fuerit Paschasia, quove in
honore apud Divionenses, docet scriptor Benigniani
Chronici supra laudatus; cum enim anno Verbi In-
carnati primo et millesimo, Indictione xiv, Willel-
mus Abbas S. Benigni, et generis splendore, et mo-
rum integritate conspicuus, S. Benigno Martyri, novo
opere basilicam, columnis marmoreis insignem ex-
struxisset, e quinque in ea fundatis altaribus tertium
B. Paschasie nomine dedicatum est. Quinque sane,
inquit, in ea continentur altaria; primum in honore
ipsius S. Benigni est consecratum: secundum in
memoria S. Nicolai, et omnium Confessorum: tertium
in veneratione S. Paschasie Virginis, quæ ibi-
dem quiescit, et omnium Virginum: quartum in
S. Irenei, et omnium Martyrum: quintum sub nomi-
nibus sanctorum Confessorum et Abbatum, Joannis,
et Sequani, atque Sancti Eustadii Presbyteri ibidem
quiescentis. Hæc erant inferioris tantum cryptæ al-
taria; alia enim quamplurima reliquæ templi partes
capiebant.

4 Id ædificium vetustas denique abolevit, sed non
Paschasie generosæ Virginis memoriam: nam quæ
hodie stat Divi Benigni ædes, anno Christi mclxxxvii,
ab Hugone, cognomento de Arcu, ejusdem monaste-
rii Abbate exædificata est: vigetque etiamnum in ea
S. Paschasie cultus, adscriptus in antiquis S. Be-
nigni Kalendaris ad nonam diem Januarii. Et Divio-
nensium religionem aliæ quoque Ecclesiæ imitatae
sunt. In Martyrologio manuscripto Franciscanorum
Salinensium sic habetur: v. Id. Januarii, S. Pascha-
sæ Virginis, cujus venerabile corpus quiescit Di-
vione, in ecclesia S. Benigni. Id ipsum notatur postri-
die, nempe iv Id. Januarii, in Martyrologio monasterii
Golliani Canonicorum regularium S. Augustini prope
Salinas. Sed in dubio, standum potius reor a dome-
sticis Benignianorum commentariis.

5 Hæc Chiffletius Noster. Meminerunt S. Paschasie

Altare ei
erectum.

Nomen in
fastis sacris.

Elogium ex
Saussaiio.

IX Januarii præter citatos auctores, Petrus Galesinius, Philippus Ferrarius. Martyrol. German. Molanus in Addit. ad Usuardum, his verbis: Divione S. Paschasie Virginis. *Fusius Saussaius*: Divione, inquit, Natalis S. Paschasie Virginis et Martyris: quæ a S. Benigno Burgundie Apostolo Evangelica veritate illustrata, post ejus gloriosum agonem, ibidem Christi fidem, eximia sua sanctitate et zelo pietatis intensissimo, plurimum propagavit. Quamobrem ab impiis dire exagitata, atque squalore carceris inediaque

diu afflictæ, demum cum nullis minis ac terroribus a puro numinis cultu abduci posset, quin potius multos suæ admirandæ patientiæ et fortitudinis inspectores a spurcissima idolorum religione revocaret, capitis damnata, atque in rogam vehementem conjecta, inter furentes flammarum globos, Christi redemptoris venerabile nomen, majori quam igneo ardore prædicans ac collaudans, purissimam animam efflavit. *De S. Benigno agemus i Novembris. B. Willelmi Abbatis vitam dedimus i Januarii.*

DE SANCTIS MARTYRIBUS AFRICANIS
EPICTETO, QUINCTO, SECUNDO, JUCUNDO,
 SATURNINO, VITALE, QUINCTO, VINCENTIO,
 FELICITATE, ITEM QUINCTO, FELICE, ARTAXE, FORTUNATO,
 RUSTICO, SILLO, QUIETO, PICTO, ET ALIIS QUINQUE.

IX JANUARI.

Horum Sanctorum Martyrum Acta interciderunt, nomina in martyrologiis extant. *Vetustissimum ms. S. Hieronymi*: In Africa Epicteti, Quincti, Secundi, Jocundi, Saturnini, Vitalis, Quincti, Vincentii, et Felicitatis, item Quincti, Felicis, Artaxis, Fortunati, Rustici, Silli, Quietii, et aliorum sex. *Unum ex his sex esse existimamus S. Pictum, qui in perveteri Calendario ms. monasterii S. Maximini Treviris, ita refertur*: Et S. Picti. Et S. Saturnini, in Africa, *ms. Rhinow*: In Africa Epicteti, Jocundi, Saturnini, Vitalis, Felicis, Fortunati. *Rabanus et ms. S. Maximini Treviris*: Natale Episticti, Jocundi, Secundi, Saturnini, Vitalis, Felicis, Rustici, Quincti, et Artaxes, (*Rabanus uno verbo Etartaxes*) Fortunati. *Martyrol. ms. Lætiense*: In Africa natale Sanctorum Jocundi, Quincti, Firmi, Saturnini. *At Firminus Sanctis Smyrnensibus adjungitur ab aliis, ut titulo sequenti dicemus. ms. Martyrol. Adonis monasterii S. Laurentii Leodii*: In Africa Epicteti, Jocundi. Item..... et S. Saturnini. *ms. Flo-*

rarium: In Africa Epicteti et Jocundi. Item S. Saturnini. *ms. S. Martini Tornaci*: In Africa natalis Epicteti, Jocundi, Quincti. *Carthus. Colon. in Addit. ad Usuard.* In Africa, Jocundi, Quincti, Saturi (*forte Saturnini*) Martyrum. *Galesinius*: In Africa sanctorum Martyrum Epitheti (*in Notis Epictetum vocat*) et Saturnii, *cit. ms. codicem. Quidam ex his commemorantur quoque in antiquissimo Hibernico martyrologio conventus Dungalensis.*

2 *Martyrologium Romanum*: In Africa sanctorum Martyrum Epicteti, Jucundi, Secundi, Vitalis, Felicis et aliorum septem. Fuit, *inquit Baronius in Notis ad Martyrologium Romanum*, Epictetus Episcopus Assuritanus in Africa, ad quem extat S. Cypriani epist. 64. Passus est cum sociis sub Decio Imperatore. *Ita ille. Eum ad quem scribit Cyprianus, Episcopum Assuritanum fuisse conjicit Pamelius; Cyprianus tantum fratrem appellat. Nec est argumentum, quo probemus Epictetum illum esse, qui hoc die colitur.*

DE SANCTIS MARTYRIBUS SMYRNENSIBUS
VITALE, REVOCATO, FORTUNATO,
 FIRMO, SIVE FIRMINO, POSSESSORE. JANUARIO,
 SATURNINO.

IX JANUARI.

Horum tres Vitalis, Revocatus, Fortunatus, plerisque Martyrum tabulis adscripti. *Usuardi editio Parisien. an 1536. Carthusiani Colon. Molanus*: Apud Smyrnam SS. Vitalis, Revocati et Fortunati. *Consentiunt Bellinus, Maurolycus, ms. S. Lamberti Leodii, et alia mss. in quibus et Martyres appellantur, ut et in Martyrol. Romano*: Smyrnæ Sanctorum Martyrum Vitalis, Revocati, et Fortunati. *ms. S. Richarii*: In Asia apud Smyrnam SS. Vitalis, Revocati, et Fortunati. *Hos tres Martyrolog. Germanicum Levitas appellat, Ghinius Diaconus*: quod soli Fortunato tribuunt *mss. complura Usuardi Martyrologia, ad usum variarum Belgicarum Ecclesiarum aucta, uti et editio Lubecensis an. 1478. ms. Florar. Sanct.* Apud Smyrnam Natale SS. Vitalis, Revocati, et Fortunati Diaconi, *additur Martyrum in veteri Martyrol. Coloniensi. Galesinius priorem Episcopum, alios Diaconos ait fuisse. ms. Martyrologium secutus*: In Smyrna sanctorum Martyrum Vitalis Episcopi, Revocati et Fortunati Diaconorum. *De his quoque Wandelbertus*:

Quinto Vitali, Fortunato, et Revocato.

2 *De aliis dubium, Smyrnæ an in Africa obierint, nisi fortassis error est in Usuardo ita scribente*: In Africa sanctorum Martyrum Revoluti et Firmi, cum aliis tribus. S. Firminus *Martyribus Africanis supra relatis adjungitur in Martyrologio ms. Lætiensi*: ubi Revocatus dicitur, qui Usuardo Revolutus. *Reliqui in antiquissimo ms. S. Hieronymi exprimuntur, et Smyrnæ quidem cum aliis*: In Smerna Revocati, Firmi, Possessoris, Januarii, Saturnini. *ms. S. Martini Tornaci*: In Smyrna Revocati, Firmi, Saturnini. *Unicum retinemus Revocatam, qui in prioribus Vitali et Fortunato, in posterioribus Firmo, seu Firmino, Possessori, Januario, et Saturnino adjungitur. Cetera nos latent, cum nusquam acta reperiamus.*

3 *Quæri tamen fortasse potest, an non Vitalis et Fortunatus iidem sint, quos titulo præcedenti Martyribus Africanis annumerant Martyrologia mss. S. Hieronymi, Rhinow. S. Maximini, et Rabanus, ideoque in ms. S. Hieronymi hic omittantur. Martyrol. Rom. duos agnoscit Vitales Africanum, et Smyrnensem. Duo quoque*

EX VARIIS.

quoque Fortunati, et Saturnini statuuntur in Martyrol. ms. S. Hieronymi. In Calendario Mediolanensi coluntur SS. Vitalis et Saturninus Martyres. Sed Smyrnae sint, an Africani, an alii, non liquet. Revocatus, Firmus, Possessor cum duobus sociis, in

martyrologio S. Hieronymi iterum x Januarii referuntur, idemne an ab his diversi, quis e solis nominibus iudicabit? ms. Rhinow eodem x die: In Sirmis Revocati. In Africa Firmi. Quid illud Sirmis? an Smyrnae, an Sirmii?

DE S. MARCIANA, VIRGINE MARTYRE. CÆSAREÆ IN MAURITANIA.

SUB
DIOCLETIANO.
IX JANUARI.

Acta S. Marcianæ vulgata sunt hactenus a Bonino Mombritio tom. 2. Zacharia Lippeloo tom 1, de vitis Sanctorum, Auctore Agonum Martyrum edit. Parisiis, Vincentio Bellovacensi lib. 13, speculi historialis cap. 36 et 37. Petro de Natalibus lib. 2, c. 58, et Italice a Silvano Razzi tom. 1, de vitis illustrium feminarum, sed in compendium contracta. Eadem ex veteri ms. submisit nobis Parisiis vir humanissimus Andreas Duchesnius, quæ hic edimus, collata cum ms. S. Mariæ de Ripatorio, et citatis ante auctoribus. Extant eadem mss. in codice membraneo ac pervetusto bibliothecæ monasterii S. Bernardi extra muros Toletanos, e quibus partem hujus historiæ allegat Franciscus Bivarius in suis ad L. Dextri Chronicon commentariis ad an. Chr. clv. Addimus Actis hymnum sacrum, quem ex Breviario Gothico Ecclesiæ Toletanæ refert idem Bivarius, qui per omnia ipsius actis concordat. Citantur etiam a Baronio in Notis ad xii Julii, præter hunc hymnum, ex eodem Breviario capitula quibusetiam martyrium egregie describitur, quæ non vidimus.

Acta S. Marcianæ.

2 Quæ circa hæc S. Marcianæ Acta controvertiqueunt, isthæc fere sunt: E qua regione fuerit oriunda, quo loco ac tempore martyrium subierit. Ræzæ Suevia nescio qua, oriundam scribit, non probat. Insuegritana appellatur a Petro de Natalibus, et Vincentio Bellovacensi. Suegritana, a Mombritio. Rusuegritana in ms. Duchesnii, quæ coincidunt; et forte Rusuegritana legendum. Est enim Rusuegritanus Episcopatus in Mauritania Cæsariensi, ex quo ad Collationem Carthaginiensem anno Christi cdxii convenerunt Fortunatus Episcopus Catholicus, et Optatus Donatista, de quibus agitur cogitione 1, cap. 133 et 176. Et ab Hunnerico Rege Wandalarum ejectus in exilium Mercur Episcopus Catholicus Rusuegritanus anno cmlxxxiv, ut indicat Notitia Provinciarum Africæ a Jacobo Sirmo edita.

Ex Mauritania oriunda.

Martyrium
passa Cæsareæ
Mauritaniae.

3 Hæc e vicino martyrii loco probabiliora sunt. Legitur enim in Actis Cæsaream venisse, ibidem vicisse, et obiisse. Est autem Cæsarea hæc totius Mauritaniæ Cæsariensis metropolis, cujus meminere Plinius, Ptolemæus, Mela, nummi Claudii apud Ortelium, Possidonius in vita S. Augustini. Ejus Episcopus Catholicus Doutrius fuit in collatione Carthaginiensi, et refertur cogit. 1, cap. 142. Memoratur infra hujus Cæsareæ porta Typasitasina; quo loco Tipasitana forte est legendum, ab aliquo vicino oppido, cum Tipasitanus Episcopus Reparatus ab Hunnerico in exilium missus, e provincia Mauritania Cæsariensi fuerit, in citata Notitia.

Nomen in
Martyrologiis.

4 De hac Cæsarea Mauritaniæ agunt omnia passim Martyrologia, in quibus hoc ix Januarii refertur S. Marciana. Vetus Martyrol. Romanum, Beda, omnia quæ vidimus Usuardi excusa et mss. exemplaria (præter duo maxime authentica monasterii S. Germani de Pratis) Ado, Bellinus: ix Januarii: In Mauritania Cæsariensi Marcianæ (vetus Rom. Martyrol. Macræ, Usuardi editio Paris. anni 1336, Martinianæ) Virginis et Martyris. Notherus: In Mauritania, civitate Cæsariensi, passio S. Martiane Virginis et Martyris. Maurolycus: In Mauritania Cæsariensi S. Martiane Virginis et Martyris, feris expositæ, et a leopardo disceptæ. Martyrologium Romanum: In Mauritania Cæsariensi S. Marcianæ Virginis, quæ bestiis tradita mar-

tyrium consummavit. In nonnullis Kalendaris habetur Martialis Virgo. Legitur et Martialis in Martyrol. ms. S. Hieronymi. Num Marciana ea sit, nolumus conjicere.

5 De tempore martyrii silent Acta. Ad decimam sub Diocletiano et Maximiano motam persecutionem referre videtur Vinc. Bellovacensis. Et consentit Galesinius: In Mauritania Cæsariensi, inquit, S. Marcianæ Virginis et Martyris, quæ Diocletiano Imperatore bestiis exposita, demum a leopardo dilacerata, in summa fidei constantia ad martyrii et virginitatis præmium abiit in cælum, et in Notationibus: Coronatur anno Domini ccc, Diocletiano vii et Maximiano vii Coss. Eadem leguntur in Martyrologio Germanico. Sed anno præcedenti, id est, cccxix Consules fuerunt Diocletianus vii, Maximianus vi. In Florario ms. sub Licinio Imperatore passa dicitur, sub Judice Baudario an. Ch. cccvii, quod erat et ms. Adonis Martyrologio monasterii S. Laurentii Leodii ad marginem adscriptum, anti-qua tamen manu. Hic Baudarius in Actis Budarius appellatur, et potius Judicis assessor fuit quam Juez.

6 xi Julii referunt eundem duo vetustissima exemplaria mss. Usuardi, monasterii S. Germani de Pratis: In Mauritania Cæsariensi S. Marcianæ Virginis et Martyris. Eadem habent Martyrologia mss. S. Mariæ Ultrajecti, S. Gudilæ Bruxellis, et Bavaricum Bedæ nomen præferens. Nonnullis Maria dicitur. Ita eodem die Martyrol. ms. S. Donatiani Brugis. In Mauritania Cæsariensi S. Mariæ Virginis et Martyris. Carthusiani Colonien. in Addit. ad Usuard. Apud Cæsaream Mauritaniæ passio S. Mariæ virginis, quæ sub Budari passa est. Martyrol. mss. S. Maximini, Adonis S. Laurentii Leodii, et Florarium clarius eandem Marcianam sub Mariæ nomine expriment, his verbis: Eodem die in Cæsarea Mauritaniæ, passio S. Mariæ Virginis, quæ leonem ferocissimum vicit, et ad stipitem ligata, a tauro feroci percussa in mammilla cruore perfusa est: ad ultimum a leopardo uno morsu evulsa anima de corpore exivit. Martyrol. ms. S. Hieronymi: In Mauritania civitate Cæsarea Marciani, quo loco Marcianæ nomen censemus reponendum. Et quidem v Idus Julias occubuisse Marcianam habet ms. Duchesnii, alia vero v Id. Januar.

Quando obiit.

Colitur ab
ab aliis 11 Ju-
lii.

7 xii Julii in Martyrologio Romano ista leguntur: Toleti 12 Julii. Toleti S. Marcianæ Virginis et Martyris, quæ pro fide Christi bestiis objecta, atque a tauro discepta, martyrio coronatur. Ejus in nullo alio Martyrologio mentionem eo die reperimus. Citat in Notis Breviarium Toletanum, putatque die uno Natalem, altero translationem illius agi. Franciscus Bivarius in commentariis ad Dextri Chronicon, putat duas diversas esse Marcianas; et hanc quidem, quæ xii Julii celebratur, esse Catellii filiam, S. Quiteriæ sororem, citatque illa verba Juliani in Chronico: Marciana passa est Toleti anno clv, aliquanto post sorores xii Julii, et infra. Mentio fit alterius Marcianæ in Martyrologiis, et licet obiit a tauro dilacerata, tamen hæc altera longe vetustior est. Dextri Chronicon anno Christi clv, ista habet: Toleti patitur S. Marciana filia Catellii Reguli Lusitanæ, sororque octo aliarum Virginum, Ælio et Laterano Coss. Hunc restituit Bivarius cum in exemplari editionis Cæsaraugustanæ legeretur Licentius Cos. et annus Christi 255. Queritur idem in commentariis, hujus Acta, Africanæ Marcianæ attributa. Verum quo Hispaniensi

An ab hac
Afra diversa.

Hispaniensi potius quam Mauritanæ ea convenire convincat, nihil profert, et quæ in Actis expressa sunt loca, ad Africam pertinere ostendunt. Sed Bivarius in Actis ex ms. cænobii S. Bernardi prope Toletum, quæ suo instituto repugnabant, omisit.

8 Ludovicus de Anjos in vitis Sanctarum et illustrium Lusitanarum, beneficio Fla. Dextri reperti Marcianam Lusitanis vindicat, cujus nomen testatur mulieribus isthic crebro imponi solere. Verum quod asserat ix, eam Januarii celebrari, hæc eadem videtur, quæ in Mauritania passa est. Marietta quoque lib. 4, de Sanctis Hispaniæ, cap. 60, Marcianam Virginem et Martyrem hoc ix Januarii coli refert, eamque ex Hispania oriundam. Ita se legere, apud Cardinalem Baronium in Notis ad Martyrol. Romanum; reliqua ignorari, tempus nimirum, locum, genusque martyrii. Sed quam parum hæc considerate scripta sint, loca Baronii satis indicant. De sorore S. Quiteriæ, alibi agemus.

ACTA

Ex ms. Andreae du Chesne.

a
S. Marciana
pie vivit.

Erat beata Martyr Marciana civis a Rusueguritani municipii, virgo pulcherrima, Deo dicata, nobilis genere; quæ contemptis divitiis ad Cæsaream veniens, accola in cellula sua castitatem custodiens habitabat, et mundanæ conversationis ambitiones et b delicias fugiebat. Quadam die visendæ civitatis gratia processit ad publicum, populares incipiens videre conventus, et ignotam se turbis ambulantiibus aggregavit. Antecarcus sediti vocabantur, et sunt proximi portæ d Typhasinas. In ipsa platea Diana in marmorea stabat statua, sub cujus pedibus aqua per lapides decurrebat in patena marmorea. Quod profanum simulachrum B. Marciana videns, stare non passa est. Nam truncato capite totam confregit e statuum.

f
Verberatur.

2 Quod ubi nefarii f municipes aspexerunt, statim furore vesano eam cæde maceraverunt, et totum corpus delicatæ puellæ livoribus infecerunt. Sed ubi ad martyrium robusta membra conspiciunt, cum magnis clamoribus usque ad ipsa atria prætorii congeminitis cædibus devotam Deo virginem protraxerunt. Statim pro tribunali inter carnifices sistitur, et ad spectaculum sacrilegæ questionis aptatur. Ante interrogationem Judicis Deum confessa est, et inania figmenta damnavit: Nolite, inquit, Deos colere, quos faber artifex fecit ex ligno, aut marmore, aut auro, aut argento, vel ex quolibet metallo. Dii vestri manu hominum facti sunt, et ab ipsis hominibus venerantur. Convertimini ad Deum vivum, qui est creator omnium rerum. Vana simulacra contemnite; scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis et illi soli servies.

Ulro Christum in judicio conficitur.

3 Iratus Judex talibus dictis, Virginem Deo dicatam, quæstionariorum manibus alapis cæsam, in ludo gladiatorio jussit includi: Tradatur, inquit, uni, et serviat plurimis: ut illic et corpus et pertinax animus puniatur. Gaudens beata virgo Marciana ad custodiam venit. Non territa est sola inter tot viros furentes, quia pudicitiam suam Deo custode servabat. Erat unus inter gladiatores nomine Flammeus; huic tradita est, ut captivitatem pudoris nocturno tempore sustineret. Eadem nocte dormientibus cunctis omnibus horis orationem faciens vigilabat. Sed gladiator ille, nomine Flammeus, dum per tenebras ad cubile virginis venire contendit, subito paries angularis lapideæ mole constructus est; et gladiator ille suo deceptus errore usque ad matutinam lucem Deo interdicente Virginem non permissus est invenire. Mane autem facto gladiator cum lacrymis rogare cœpit, ut ei veniam daret, et pro eo a Domino veniam peteret, ut de ludo gladiatorio vivus evaderet. Cui sancta Martyr Marciana respondit: Deus meus, qui ancillæ

sua castitatem tueri dignatus est, te eo die quo martyrium sumpsero liberabit. Alia die illud parietis interpositi miraculum omnes populi loquebantur. Qui sermo usque ad aures Judicis venit. Confestim furore succensus, mutari jubet alterum. Traditur alii, et ipsum similiter paries natus a sancto corpore separavit. Tertia die traditur impudico cuidam, natione barbaro, colore nigro, membris valido, gladiatorii crudelissimo, veluti in carcere Christi sponsa nuptura. Simile more dum per nocturnas tenebras hostis ille eam conatur opprimere, soliti parietis murus se interposuit, et audaciam feralis gladiatoris repulit et exclusit. Alia die mirabilia Dei et omnis populus et ipse Judex evidenter expavit, et se ab illo ludibrio deprædandæ virginitatis abstinuit.

4 Cœpit jam secura virgo de Deo, totam se deputare martyrio. Quadam die in illo ludo inter gladiatores lanista proponitur, et lethalis ictus vulneris edocetur. Subito de g Budarii Archisynagogi domo, quæ in vicino fuerat, ab ejus filia vel filiis, vel aliquantum Judæorum vocibus gravissima exacerbatur injuria, ut Prophetica voce cogere precari divinas insultantibus flammis: Hæc domus, inquit, celesti incendio ardeat, ut in perpetuum reparari non possit, et lapis ipsius ruinæ omnibus ædificiis, ubi fuerit, sempiternam præstet ruinam.

5 Tandem aliquando h v Idus Januarii, exoptata passionis dies venit. Primo mane dum gladiatores de more ornati de i ludo descenderent in arenam, ut dicta Martyris complerentur, gladiator ille, Flammeus nomine, ex spectantium populorum vocibus fidelem de more accipiens libertatem. Sed multitudo, quæ ad spectaculum confluxerat, clamare cœpit ut Marciana Martyr objiceretur ad feras. Ligatur ad stipitem devota Christi virgo; et dimissus est leo ferocissimus, qui cum magno impetu veniens erectas manus in puellæ pectus imposuit; sanctum corpus Martyris odoratus, eam ultra non contigit. Omnis pene populus mirari cœpit, et Christianam puellam dicere dimittendam. Sed Budarius cum filiis suis et aliquantibus Judæis, quos ad studium clamoris collegerat, in seditionem vociferantur, ut taurum Judex produci præciperet. Quo facto, injectis cornibus percussit eam graviter in papillam. Statim de beato corpore cruor exclusus est, et semanimis cecidit in terram. Recepta est intra portarum claustra, et ad aliam coronæ pugnam siccato sanguine revocatur. Tertia vice ad stipitem ligatur. Quæ exclamans, ait: Christe, te video, te sequor, suscipe animam famulæ tuæ: tu mecum fuisti in carcere; tu meam servare dignatus es castitatem. Judex autem amplius irascebatur. Tunc feram homicidam produci jubet. Producit leopardus ingentissimus et crudelis. Qui exiliens uno morsu evulsa pene omnium membrorum cute, animam Martyris coegit exire, quæ continuo meruit ad cælos ascendere.

6 At ubi devotæ Virginis exivit spiritus a corpore, eo temporis puncto Budarii k blasphemus domus, cum omnibus qui ibidem fuerant, divino arsit incendio. Nam etiam a l Judæis frequenter domus eadem edificari tentata est, et semper recidit in ruinam. Multi etiam qui ad structuram saxa collegerant, portare magis sibi visi sunt ad sepulturam. Manet usque hodie de illa domo æterna Martyris beatæ sententia, et in ævum mansura perdurat. Beata Martyr Marciana contempta divitiarum potentia de mundo transivit ad martyrium, de ludo gladiatorio ascendit ad cælum, et consortium meruit Angelorum, cum quibus beata vivit in perpetuum seculum. Amen.

a Rusueguritani forte legendum, ut supra dictum n. 2. Mombrit. in Mauritaniæ Sueguritano. Vincent. et Pet. de Natal. Insueguritani. b ms. Du Chesne divitias.

c Idem ms. arches. neutrum sat assequimur.

d Forte Tripasitane.

e Patres Concilii Eliberitani an. Ch. cccv statuerunt can. 60.

Ex mss.

g
Irridetur a
Judæis.

h

i

Objecta leoni
non læditur.

A tauro vul-
neratur:

A leopardo
occiditur.

k

Domus Judæi
cælitus com-
buritur,

l
nec potest
readificari.

EX VARIIS.

Si quis idola frerit, et ibidem fuerit occisus, in numerum eum Martyrum non recipi. Verum, ut bene observat Baronius ad ix Aprilis, hanc laudem meretur quis, cum Deus id iubet, et privato quodam instinctu ad illud faciendum impellit: uti multos alios fecisse constat, quod hæc ante illud Concilium in Africa fecit. f ms. Du Chesne mancipis.

g Razzi Bindarium appellat. Florar. ms. et Adoms. S. Laurentii Leodii Baudarium.

h Mombrit. Idibus Januarii, Du Chesne v Idus Julias.

i Alii gymnasio. k Al. blasphema domus.

l ms. cenobii S. Bernardi prope Toletum; a Judæis, Budarii parentibus.

VETUS HYMNUS DE S. MARCIANA.

Ex Breviario Eccl. Toletanæ.

Sacræ triumphum Martyris
Celebret vox Ecclesiæ:
Cæcena sit cunctis una,
Marcianæ in laudem Virginis.

Ejus gesta.

Quæ passionis præmium,

Dum tendit, adipiscitur:

Ultrò ad palæstram gloriæ

Audet prompta concurrere.

Hæc namque astantem dæmonis

Cernens, adlisis effigiem;

Sub cuius larga perpetim

Fluebat unda gressibus.

Mox flagris cæsa, trahitur

Celsa ad Prætoris atria:

Atque ludis a illicitis

Prosternit membra Virginis.

Quam prædo pudicitiae

Dum inter umbras sequitur,

Oblata extemplo cælitus

Secluditur maceria,

Vincta deinde stipite,

Profana voce includitur:

Sed pœnas fert b blasphemia,

Ruinæ, et incendia.

Emissa namque bestiis,

Leo percurrit percitus,

Adoraturus veniens,

Non comesturus Virginem.

Taurus dehinc prosiliens,

Forma et mugitu horribili,

Sulebat ejus teneras

Papillas ictu vulnerans.

At fera pernix corpore,

Et maculoso tegmine,

Lethali dente ad ultimum

Membra puellæ laniat.

Post hos triumphos anima

Vinclis elapsa corporis,

Plaudens petit ad libera

Summi poli fastigia.

a Al. Edilibus
inquit Bica-
rius.

b Budarii
nimirum.

DE SANCTIS MARTYRIBUS
JULIANO, BASILISSA, CELSO, MARCIONILLA,
ANTONIO PRESBYTERO, ANASTASIO, VII PUERIS FRATRIBUS,
XX MILITIBUS, QUODAM AMICO PRÆSIDIS, QUAMPLURIMIS
EPISCOPIS, SACERDOTIBUS,
MINISTRIS ECCLESIE, MONACHIS, VIRGINIBUS.

§ I. De S. Juliani Actis.

SUE DIOCLET.
XI JANUARI.

Joan. 14. 12.

Acta Marty-
rii miracu-
lis plena.Hæc ab Au-
ctore coe-
taneo conscri-
pta.

Cum cereret Dei Filius grave Apostolis immi-
nere, ex suæ mortis infamia, periculum scandali;
ita eorum in ultima cœna confirmavit animos, ut
juberet miraculorum suorum meminisse, et vel
propter opera ipsa credere; certo quoque confidere,
fore ut quotquot constanti sibi fide adhærent, eadem,
adeoque et majora, essent edituri. Quæ cum omni ætate,
ac præsertim Heroicis illis, adversus Tartareum ser-
pentem depugnantis in ipsis fere cunis suis, Ecclesiæ
temporibus, impleta sunt; tum præcipue Diocletiani et
Maximiani atroci ac cruenta persecutione tot sunt ac
tanta patrata a sanctis Martyribus portenta, ut non
hæretici modo, sed et Catholici non pauci, acri cetera
judicio viri, existiment prope supra fidem esse quæ
de multis narrantur. Sic dæmon nimirum confundi
prodigiorum inanum jactator, sic expugnari aut certe
convinci hominum contumacia, sic Christi asserti gloria
debut. Illustria comprimis S. Juliani et sociorum
miracula ac certamina fuere; ut merito miram eorum
passionem dixerit Usuardus.

2 Acta antiquissima extant, et ab iis, qui interfuere
conscripta, uti hæc in præfatione mem. 1, indicant: Nos
quæ vidimus oculis nostris, Sanctorum gesta scripsim-
us. Unde nobis aliquam portiunculam beatitudinis
credimus esse futuram. Superfuit scriptor, dum, pace
Ecclesiæ restituta, sub Magno Constantino, varia Mar-
tyribus hisce extruerentur templa, ut in fine nu. 63,
dicitur; nisi ea ab aliquo dehinc eos adjecta. Acta porro
illa, quacumque primum lingua conscripta sint, proximis
sæculis Græce Latineque passim vulgata sunt, extantque
in plerisque antiquis mss. E quibus olim a Mombritio
edita, sed divulgata, sub Juliani ac Basilissæ tom. 2, et

sub S. Celsi Romani nomine tom 1. Nos ea damus, ex
pervetusto codice ms. quem cum alio itidem perantiquo a
M. Velsero ad Rosweydam nostrum misso, sed plurimis
in locis mutilo, contulimus, itemque cum mss. S. Maxi-
mini, S. Audomari, S. Bertini, S. Mariæ de Ripato-
rio, et Lactiensi, in quorum aliquibus pluras subinde
diversa, quædam contractius expressa, non sine ingenti
quandoque hiatu. Metaphrastes eadem Græce suis tra-
ctatibus de vitis Sanctorum inseruit, quorum solum par-
tem tribus prioribus capitibus comprehensam Aloysius
Lipomanus Latine versam edidit tomo 7, vitarum San-
ctorum, nam reliqua in ejus Græco exemplari deerant.
Ex Lipomano eam partem edidit Surius, adjecitque re-
liqua ex codicibus mss. in quibus tamen styllum mutavit.
Nos primogenio stylo integra ex mss. citatis damus; a
quibus vix sententia discrepat Metaphrastes. Eadem in
veteri ms. se habuisse notat Baronius ad Martyrol.
Romam. et Galesinius, duos testatur perantiquos co-
dices mss. in Ecclesia Mediolanensi reperiri, quibus
tota horum Martyrum vita accurate narratur.

Unde hic
edantur.

3 Cum his Actis omnia passim concordant martyro-
logia, antiqua Breviaria, et Græcorum Menæa, quæ
§§ sequentibus fusius citamus, quo fides historiæ tam
mirabili certior constet. Adjuncimus in eundem finem,
quæ de eisdem S. Aldelmus Episcopus Schireburnensis
in Anglia (cujus vitam dabimus xxv Maii) ante mille
fere annos conscripsit soluta oratione lib. 1, de Virgini-
tate cap. 42, omissis quæ ab eodem lib. 1, de laude Vir-
ginum, c. 26, carmine Heroico enarrantur. Extat hic
de Virginitate liber in monumentis Sanctorum Patrum
orthodoxographis Basileæ an. 1369, eccusis, tomo 3,
Latinorum, sed vitiosus admodum. Accuratiorem tom. 4,
bibliothecæ SS. Patrum in prima editione Parisiensi et
to. 3, edit. 2 et 3. Paris. et seculo 8, edit. Coloniensis
cum

Descripta
etiam a S.
Aldelmo.

cum correctionibus Joannis Meursii in margine notatis. Nos præterea usi sumus exemplari ms. Anglicano seu Anglo-Saxonico, ut ex vocibus quæ subinde interpretationis loco adhibentur, conjicimus, quod flammis iconomachorum ereptum, fuit olim Abrahami Ortelii, nunc Domus professoræ Societatis JESU Antverpiæ.

Et variis auctoribus.

4 Horum gesta Martyrum enarrata quoque sunt, a Vincentio Bellouacensi lib. 12, cap. 106 et seqq. S. Antonino par. 1, histor. tit. 8, c. 1, § 20. Petro de Natalibus lib. 2, c. 82. Zacharia Lippelo, et Francisco Haræo; Gallice a Jacobo Tigeou, Guilielmo Gazeo, Jacobo Doubletio; Belgice a Matthia Lamberti, Henrico Adriani, Heriberto Rosweydo; Italice a Gabriele Flamma, Paulo Moriglia lib. 2, historiae Religionum cap. 15. Sylvestro Maurolyco in Oceano historiae religionum lib. 1, Hispanice ab Alphonso Villegas et Petro Ribadeneira nostro. Villegas usum se scribit antiquo Toletano S. Isidori Breviario, in quo S. Juliani vita et martyrium elegantius admodum stylo, fusius quam aliorum Sanctorum res gestæ percensentur. Indicat vero Baronius extare in eodem illo Breviario sacrum hymnum, quo horum Martyrum Acta egregie describuntur. Addit Villegas jam olim in Hispania celebrem fuisse eorum memoriam, ac vario eisdem dicata templa, quorum unum erat non procul a manibus urbis Toletanæ in monasterio Agaliensi ordinis S. Benedicti, ut ex Concilio Toletano XI an. Christ. dclxxv habito patet, ubi isthæc habentur. Avila Ecclesiæ monasterii S. Juliani Agaliensis Abbas, hæc gesta synodica a nobis definita consentiens subscripsi. In eo monasterio S. Hildephonsum Archiepiscopum Toletanum, ante fuisse Abbatem dicemus infra die xxiii Januarii ad ejus vitam, descriptam a Juliano Archiepiscopo quoque Toletano, quem aliosque complures ab hoc sancto Martyre sortitos nomen existimamus.

Citata a S. Eulogio.

5 Eulogius Martyr qui circa an. Ch. dccc floruit lib. 1, Memorialis Sanctorum, in quarta adversus Martyres objectione, horum Acta citat: Calumniantur, inquit, etiam inimici ultroneum ad mortem eorum progressum, quos passim liberalitas Regum suum incoli jusserat Christianismum. Sed præcessit hoc, reor, exemplum in illis septem fratribus, quos gesta B. Juliani commemorant: qui, ideo quod Augustalibus præpellebant natalibus, ex decreto Principum libere exercebant religionis Catholice cultum; sed tamen in agone sudantem B. Julianum cernentes, illico ad bellum prosiliunt, et amore martyrii voluntarium obitum expetunt. Hæc S. Eulogius. Annotat Ambrosius Morales, horum Acta extare in Sanctoralibus vetustissimis; et in matutinis omnium Ecclesiarum, sed brevitate aviditate præcisa. Meminit S. Basilissæ Venantius Fortunatus Episcopus Pictavensis, qui circa an. Ch. dlxx floruit lib. 8 de virginitate, carm. 4 quod et Ven. Beda lib. de arte metrica citavit:

et Venantio Fortunato.

Hic Paulina, Agnes, Basilissa, Eugenia regnant,
Et quascunque sacer vexit ad astra pudor.
Felicis, quarum Christi contingit amore
Vivere perpetuo nomina fixa libro.

Agitur de gaudiis et spe vitæ æternæ; quo modo hoc carmen citat Baronius in notis ad Martyrol. qui addit Basilissam recensitam inter Martyres, licet martyrium non obierit, quia multa graviaque passa est, et dux Martyrum extitit.

§ II. De variis SS. Julianis. Hujus et sociorum tempus et locus martyrii.

Quo loco passus sit S. Julianus.

Sancti, hoc nomine Juliani appellati, in solo Martyrologio Romano triginta sex reperiuntur, quibus alios plurimos, ac solo quidem Januario septem Julianis Romani Martyrologii totidem aut plures addemus. In tanta ejusdem nominis multitudine aliqua facile suboritur confusio, ne quo quis loco et tempore obierit distincte ordinetur. Atque hic, de quo agimus, Julianus ab aliis

Antiochiæ, sine ea in Syria, sine in Ægypto, sine alibi statuatur; ab aliis Alexandriae Ægypti; ab aliis denique Antinoi in Ægypto, seu Thebaide, scribitur obisse: ideoque nonnulla aut ei attribuntur, quæ aliis SS. Julianis conveniunt, aut ipsi propria ad alios transferuntur.

EX VARIIS.

7 Martyrologia pleraque Latina Antiochiæ passum scribunt, sed ubi illa sita sit, non expriment; quamobrem ἀπονομαστικῶς Antiochiam Syriæ passim interpretantur recentiores. Addit in Notis ad Martyrol. Roman. Baronius fuisse apud Antiochiam celeberrimam ecclesiam nomine Juliani, de qua Procopius lib. 2 de bello Persico; adjunctumque eidem monasterium, cujus Presbyter fuit impius Nestorius. Quo loco et Baronius et Procopius magnam et celebrem Syriæ Antiochiam intelligunt, quam Cosroes Rex Persarum tempore Justiniani Imperatoris diripuit et incendit. Extra vero memina, addit Procopius, etiam barbari cuncta incenderunt, præterquam S. Juliani templum, ac domos ei proximas, ubi Legatos divertere contigit.

Num Antiochiæ Syriæ.

Græce clarius cenobium insinuat. Ἐνέπροσαντε καὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ περιβόλου δι βάρβαροι, πλὴν τοῦ ἱεροῦ ὅπερ Ἰουλιανῶν ἀνεΐται ἀγία, καὶ τὸν ἰακῶν αἰ δὴ ἀμφὶ τὸ ἱερόν τούτο τυχρήνουσαν ὄδοι τὰς γὰρ πρέσβεις ἐνταῦθα καταλύσαι συνέπεισε. Eo SS. Andronicus et Athanasia (quorum vitam ex Metaphraste dedit Surius xxvii Febr. nos vero daturi sumus ix Octobr.) leguntur in diebus Theosii magni Imperatoris extulisse pueros mortuos, et deposuisse in martyrio S. Juliani: ubi pernoctanti S. Athanasia apparuit in habitu monachi, sive Antistitis illius monasterii, S. Julianus, consolans eam, ob æternam pueris salutem concessam. Verum hunc locum alteri Juliano consecratum fuisse convincitur ex homilia S. Chrysostomi, quæ extat XLVII tomo 3, editionis Græco-Latinæ a Frontone Ducaeo nostro concinnatæ. Inscriptur ea in codice ms. Regio Henrici II et Bavarico. Εἰς τὴν ἀγίαν μεγαλομάρτυρα Ἰουλιανόν; et in codice, ms. Mediceo præfixum habet XXI diem Junii quando Græci potissimum celebrant S. Julianum Cilicem, qui in Martyrol. Romano xvi Martii etiam dicitur in Cilicia, post divitissimos cruciatus, in sacco cum serpentibus inclusus, in mare demersus esse; quæ eadem in illa homilia referuntur ut istic ostendemus: in qua etiam mentio fit templi huic Sancto extra urbem Antiochenam dicati, et ejusdem reliquiis locupletati. De quo in Menæis et Anthologio Græcorum XXI citato Junii additur τούτων καὶ ὁ μέγας Χρυσόστομος ἐγκωμίου ἐτίμησεν. An et quo modo ab hoc diversisint S. Julianus Flaviade in mare submersus, cujus corpus ab undis ad insulam Propontidis Proconnesum delatum, atque inde Ariminum translatum est; et S. Julianus Flaviobrigæ in oceanum Hispanicum, apud Fl. Dextrum projectus, ibidem dicemus. Huic nostro instituto sufficit ostendisse homiliam S. Chrysostomi, templum et monasterium suburbanum Antiochiæ, ad hunc Julianum non pertinere. Secus opinandi inde fortassis orta occasio, quod inscriptio homilie utriusque et Juliano et Martyri conveniat, quodque idem huic et Cilici illi adscriptus Præses Marcianus in Menæis et martyrologiis, cujus tamen non meminit S. Chrysostomus.

Alterius isthic Juliani templum.

8 Præterea eodem XXI Junii, quo ille Cilix Julianus colitur in Menæis et Anthologio, hic S. Basilissæ sponsus celebratur in Menologio, et perperam additur eum illa homilia S. Chrysostomi celebratum. Verba Menologii sunt: Certamen Juliani in Ægypto. Hic fuit sub Diocletiano Imperatore et Marciano Præsede in urbe Ægypti Antinopoli, qui monasterio illo magno decem millium monachorum congregato, detentus a Præsede et Christum confessus, fustibus cæsus; ejusque ovile, et monachi una cum Episcopis et Sacerdotibus fugientibus aufugerunt. Sanctus vero Julianus non verberibus, non carcere, nonnullis tormentis, non ipsa denique morte detineri potuit, quo minus pro Christi confessione sanguinem effunderet. Hunc et magnus

De utro sit S. Chrysostomi homilia.

Doctor

EX VARIIS.

Doctor Chrysostomus encomiorum honore celebravit. Hæc in Menologio verba ultima, quibus passus in Ægypto Julianus, a Chrysostomo laudatus dicitur, ab illo S. Juliano Cilice ad hunc non recte translata e Menæis, quorum verba Græce paulo superius citavimus; ut etiam in annotationibus suis ad hanc S. Chrysostomi homiliam observavit Fronto Ducæus. Aliter de verbis Menologii citatis sentit Baronius in Notis ad xvi Februarii quo die refertur a Beda, Usuardo, Adone, Bellino, aliisque Martyrologiis mss. et Romano. S. Julianus Martyr in Ægypto cum aliis quinque milibus interfectus, quem Macrotycus, Galesinius, Ferrarius, Martyrol. German. Episcopum scribunt, et socium martyrii habuisse Diaconum Joannem, de quibus istis pluribus. Verba Baronii in Notis sunt hæc: Græci in Menologio de ipso (S. Juliano) agunt die xxi Junii, ubi et brevi compendio certamen ejus describunt, passumque esse in persecutione Diocletiani sub Marciano Præsidente, eumque a S. Joanne Chrysostomo celebri oratione laudatum ibidem testantur. Verum in Menologio de hoc S. Juliano sponso S. Basilissæ aqi verus est, quem eo die solemnii officio celebrat Ecclesia Mediolanensis, ut § 3 dicitur. Deinde constat eum monasterium decem millium monachorum congregasse; sub Diocletiano Imperatore et Marciano Præsidente, fustibus casum, verberibus, carcere, aliisque tormentis vexatum pro Christo sanguinem fuisse. Eundem Græci in Menæis, ut infra patebit, tradunt in Ægypti urbe Antinoe vixisse, monasterium extraxisse, in quod Episcopi ac Clerici illius provincie confugerunt, atque eo jussu Marciani incenso, omnes per ignem martyrii palmam adepti sunt.

Tertius S. Julianus Martyr Antiochiæ Syriæ.

9 Alius xxii Junii Julianus Martyr Antiochiæ celebratur in Martyrologiis variis mss. et apud Notherum, a quo socius scribitur Agathicæ, Graphi et dcccxiv. In Martyrol. ms. S. Hieronymi: In Antioch. Syriæ Gangali, Juliani, et aliorum dcccxxviii. De his xxii Junii. Tantum observandum, ibidem in Martyrol. S. Hieronymi exprimi Antiochiam Syriæ; vi Januarii, quo horum memoriam celebrat sic legi: In Antio passio Sanctorum Juliani et Basilissæ, quo tam Antinous quam Antiochia posset intelligi. Nolumus de ceteris Julianis plura congerere, ne tenebras potius quam lucem lectori offundamus. Ex jam dictis facile quis intelligit, necdum solidum adferri argumentum, quo hi in Syria passi ostendantur: proferri solummodo, id suspicandi occasionem, quod alii isti Juliani aut pro Christo Martyres occubuerint, aut alibi occisi eo translati, meruerint templa suo nomini erigi. Mirum autem est, si Antiochiæ in Syria sunt passi. S. Chrysostomum in suis sermonibus tam illustrium Martyrum non meminisse, aut ab eo S. Julianum Cilicem in citata homilia cum hoc non conferri. Silet præterea de eisdem Eusebius Pamphili, non procul inde Episcopus Cæsareæ Palestinæ.

Plures urbes Antiochiæ appellatæ.

10 Præter hanc celeberrimam Syriæ Antiochiam plures ejusdem nominis urbes fuere, quarum tredecim enumerat Stephanus, quatuordecim Eustathius; solum Seleucum Antiochi filium in suis dittonibus sexdecim condidisse auctor est Appianus in Syriacis. Plures autem sex classicis auctoribus colligere proficitur Ortelius. Nec mirum foret uni Antiochiæ attribui Sanctos, qui in alia pro Christo occubissent. Duarum fere mentionem tantum reperimus in tabulis Martyrum Ecclesiasticis, Antiochiæ Syriæ Sedis Patriarchalis, et Antiochiæ Pisiæ urbis Metropolitanæ sub Patriarchatu Constantinopolitano; etsi plures Sede Episcopali fuerint celebres, ut Antiochia Mæandri in Caria sub Stauro-politano Metropolita, et Antiochia parva sub Seleuciensi. Sed his omissis hanc nostram Antiochiam inquiramus. Martyrol. ms. monasterii S. Maximini prope Treviros pervetustum, et Rabanus Maurus, qui ante annos dccc floruit, in suo Martyrol. xii Januarii de hisce Sanctis, ut infra dicitur § 3, n. 19, nominant Antiochiam Ægypti. Consentiant eisdem Acta in plerisque et præcipuis mss. Nec putò Ægypto defuisse ur-

bes hoc nomine appellatas, cum apud Ptolemæum lib. 4, cap 7, tab 4, Africa reperiatür Αντιόου Σολός, Antiochi Solen, locus Æthiopia sub Ægypto ad sinum Arabicum. Verum ab auctoribus in varias itum est sententias, quod nulla ab aliis auctoribus Ægypto tribuatür Antiochia. In quibusdam mss. hic nominatur Antiochia Syriæ, a Metaphraste apud Lipomanum et Surium regio Orientis, a S. Althelmo Alexandria Ægypti, a Græcis in Menologio et Menæis Antinopolis, Αντιόου πόλις in Ægypto, quæ a Stephano Αντιόεια scribitur, a qua unico tantum caractere differt Αντιόεια; ut apud locorum imperitos proum fuerit Αντιόεια minus natam rejici, et substitui Αντιόεια. Fuit hæc Antiochia, seu Antinopolis, urbs primæ Thebaidos, ut ex Chronico Victoris Tummensis, post Cos. Basilii xiv liquet, atque Episcopalis ut annotavit Miræus lib. 1, Notitiæ Episcopatum, cap. 11, De urbibus Thebaidos celeberrimis ita Ammianus lib. 22: Thebais multas inter urbes, clariore aliis Hermopolim habet et Copton, et Antinoo, quam Adrianus in honorem Antinoi ephedi condidit sui. De quo legendi Spartianus in Adriano, et Dio lib. 69. Eusebius in Chron. et Baronius in Notis die 22 Sept. cum de S. Iraide Virg. et Mar. et tom. 2, Annal. an. Ch. 132, num. 8. Ab Adriano dicta eadem Adrianopolis; sita in dextra Nili ripa, nomo Antinoite, media fere inter Babylonem, quæ Cairus dicitur, et Copton, urbes nostra quoque tempestate celebres. Hæc de loco.

11 Tempus martyrii clarius exprimitur: sub persecutione Diocletiani et Maximiani, in qua fidelium terræ Coptæ martyrio coronati sunt centum quadraginta quatuor millia; septingenta autem in exilium acta: ut Ignatius Patriarcha Antiochenus a Scaligero consultus respondit in quadam epistola Arabica, quam refert etiam Athanasius Kircherus noster in Prodromo Copto, sive Ægyptiaco, cap. 2, ubi multis ostendit Coptos Ægyptios, et Æthiopes Abissinos, ab hac persecutione annos numerasse, quos gratiæ et misericordiæ, et a transitu Martyrum elapsos appellant. Scribit idem cap. 8, inter codices Arabicos collegii Maronitici Societatis Jesu Romæ extare Martyrologium Copticum, in quo Sanctorum Orientalis Ecclesiæ vitæ juxta dies xii mensium Coptorum descriptæ spectantur, quas Latine Ecclesiæ huc usque ignotas, publico aliquando donandas speramus, e quibus huic nostræ fortassis disputationi lux affulgeret. Eodem etiam tempore ad mare rubrum in Ægypto et Arabia extitisse monasteria cænobitarum infra dicemus xiv Januarii in actis SS. monachorum Martyrum in Sina monte, et in Raithu ad mare rubrum. Antonius quoque jam tam monasticam vitam agebat.

An passus Antinoi in Ægypto S. Julianus.

Dira sub Diocletiano persecutio in Ægypto.

§ III. Memoria in fastis, vi, vii et viii Janu.

Sexto Januarii, quo S. Julianus et socii coronam reportarunt martyrii, eorum memoriam celebrat Martyrol. S. Hieronymi: In Antio passio SS. Juliani et Basilissæ, in India Celsi, Juliani: ubi non dubium a librarni oscitantia mendum. Martyrol. pervetustum Dom. Prof. Soc. Jesu Antverpiæ, et Martyrol. ms. S. Donatiani Brugis: In civitate Antiochia natale SS. Juliani Martyris, Basilissæ, et Celsi pueri, et Martianillæ matris ejusdem, et Antonii (alterum ms. Antonini) Presbyteri, et Anastasii, sub Martiano Præsidente, additur in priori: tempore Diocletiani et Maximiani. Martyrol. ms. S. Richarii: Antiochiæ passio SS. Juliani, et Basilissæ, et Celsi pueri, et Marcianillæ matris ejusdem, et Antonii Presbyteri, et Anastasii, tempore Diocletiani. ms. S. Martini Tornaci, et ms. Lætiense: In Antiochia passio S. Juliani, et S. Basilissæ sponse ejus, quam Deus in pace orantem suscepit, et Celsi pueri, sub Martiano Præsidente, tempore Diocletiani et Maximiani. Additur solum in ms. S. Martini: Qui Julianus post flagella et catenarum nexus, variasque tortiones, præfatum puerum, nomine

Juliani et sociorum celebris in Martyrologiis memoria: 6 Januarii.

mine Celsum, filium Præsidis convertit: eorumque postmodum custodes, et matrem pueri, uxorem ipsius Præsidis. Postea vero missi in carcerem, ceteris trucidatis, videlicet viginti militibus, et septem germanis, Julianus ad audientiam, et cum filio mater, et Antonius Presbyter, et ille quem S. Julianus de morte suscitaverat, reservati sunt. Postea jussit Præsides S. Julianus et Celso puero cutem capitis auferri; Sancto vero Antonio Presbytero, et Anastasio qui suscitatus fuerat, oculos erui. Sanctam autem Marciannam matrem pueri Dominus defendit; ne tangi posset. Sed post talia tormenta cum sani essent inventi, gladio fuerunt addicti. *Florar. ms. Passio S. Celsi pueri, filii Præsidi Antiocheni.* Hic matrem suam Marciannam convertit, et cum ea martyrium sustinuit. *Ferrarius in catal. Sanct. Italiae ex tabulis Ecclesiae Parentinae (est autem Parentium civitas Istriæ) tradit ibidem coli hoc die Basilissam Virginem et Martyrem ritu duplici. Sed an hæc sit, quæ cum sponso suo S. Juliano virginitatem servavit, cum Ferrario dubitamus, cum officium proprium non viderimus. Porro sexto die Januarii ob solemnitatem Epiphaniæ impedito, variis subsequentibus diebus horum memoria celebratur.*

7 Januar.

13 vii Januarii referunt S. Julianum Martyrem *Bellinus et ex eo Maurolycus, Galesinius, Molanus, et Martyrol. Romanum, cui in Notis addit Baronius:* Sicut in veteri Rom. Martyrol. (quod Bellini est) ita et in manuscript. idem reperitur, quando autem vel ubi passus sit latet, ut etiam vii Januarii diximus, quo loco duos Julianos alios, alterum L. Magnum Julianum Toleti Martyrem ex *Fl. Dexteri Chronico, alterum ex Seraphino Esquiro S. Julianum Calari in Sardinia Martyrem adducimus. Verum quem priores auctores citarunt, potius hunc nostrum esse Julianum suspicamus, quæ etiam eundem putamus, qui hoc die in diocesi Conimbricensi in Lusitania, officio novem lectionum celebratur, et nonnullis Kalendariis Germanicis inscriptus legitur, et cum SS. Basilissa, Martianna, Celso, Antonio, et xx militibus refertur a Christophoro Phreislebio in memoria Sanctorum. Silvanus Razzi hoc etiam vii Januarii refert vitam S. Basilissæ tomo 1, de sanctis mulieribus.*

8 Januar.

Epitome Acto-
rum Menæis.

14 vii Januarii celebravimus, S. Julianum Diaconum *Bellovacii in Gallia cum S. Luciano Episcopo et S. Maximiano Presbytero martyrio coronatum. Quo die Græci SS. Julianum, Basilissam, et socios celebrant, de quibus ita Menæa:* Sanctus hic Julianus, temporibus Diocletiani et Præsidis Marciani, Antiochiæ urbe vixit: qui legitimo sibi toro junctam conjugem Basilissam induxit, ut in matrimonio virginitatem retineret; quam in sacro matronarum cœnobio collocatam attonderi curavit, ipseque vicissim ad virorum religiosorum contubernium se contulit, ibique cœnobiarcha duodecim admodum millium monachorum curam suscepit. Comprehensus autem non modo Christum non negavit, sed idola etiam sufflavit et explosit. Unde in rabiem prope actus Prætor, monasterium, in quod omnes Episcopi, Clericique illius provinciae confugerant, repente incendit; cum quo omnes conflagrarunt, et martyrii lauream acceperunt. Juliano autem humi prostrato et extenso atrociterque cæso, vinculisque ferreis constricto, ossa comminuta sunt. Quo tempore uni ex apparitoribus excussus oculus, qui per S. Julianum curatus, et Christum professus, capite plexus est. Quin et Celsius Præsidis filius, et viginti satellites, Christi fidem receperunt, cum per Juliani preces mortuum in vitam vidissent revocatum. Hinc Præsidis imperio primum in custodiam dati sunt, et in ardentibus ollis una cum septem Principii filii, jam in Christum credentibus, et Antonio Presbytero, et Anastasio in vitam revocato, conjuncti. Hi cum illi per Christi gratiam ex lebetibus exissent, multi, et inter hos

mater Celsii, Christum agnoverunt. Ceterum stantibus apud Judicem Sanctis, extemplo per eorum preces simulacra idolorum in fano conciderunt, et contrita sunt, et fanum ipsum aquis haustum est. Ducti dein Sancti, fasciis papyri oleo tinctæ ad extrema manuum pedumque alligatis incensi sunt. Sed flamma sanctis Martyribus parcente, nec lædere ausa, Juliano et præsidis filio cutis a capite detracta est, Antonio oculi uncinis effossi, mater Celsii suspensa. Tum Sanctos feris objecere, a quibus intacti conservati sunt, ac demum capite diminuti: quorum dies festus in sanctissimo illorum templo, quod foro proximum est, (*Constantinopoli, scilicet*) celebratur. *Hactenus Menæa. Porro ut hic, ita et in aliquod mss. Latinis pro Celso Celsius habetur.*

EX VARIIS.

§ IV. Memoria in fastis ix Januarii.

Celeberrima est hoc ix Januarii horum Sanctorum o Januar. in martyrologiis memoria. Vetus romanum: Et S. Juliani, et Basilissæ uxoris ejus, et Celsi, et Martiannæ, ac xx militum. *Beda vulgatus:* Eodem die apud Antiochiam S. Juliani Martyris, et Basilissæ conjugis ejus. Hi itaque sanctissimo voto casti conjuges, aliquot annos pariter vixerunt, carnem suam virginem Christo servantes, et monasteria de rebus suis instituerunt, ut ad decem millia monachorum Pater B. Julianus fieret; Basilissa vero multarum Virginum Mater: quarum multitudinem cum jam victricem præmisisset ad Dominum, ipsa conversatione vite probatissima, inter verba orationis migravit ad Dominum. Julianus vero postmodum a Marciano præside per innumerabilia tormenta et cruciatus, ad ultimum ferri jussus est, cum Antonio Presbytero, et Martianna, et Celso puero filio ejus. *Eadem habet Molanus et ms. S. Mariæ Ultrajecti. Brevius ms. S. Lamberti Leodii:* Eodem die apud Antiochiam Juliani Martyris, et Basilissæ conjugis ejus, et Celsi pueri, et Martiannæ matris ejusdem, et Antonini Presbyteri, et Anastasii. *Usuardus:* Apud Antiochiam, sub Diocletiano et Maximiano, natalis SS. Juliani et Basilissæ Virginis, quorum miræ passionis leguntur: ex quorum etiam collegio venerabilis multitudo Sacerdotum et ministrorum Ecclesie Christi, igne cremata est, quæ ad eos confugerat propter immanitatem persecutionis. Post quos Antonius Presbyter, Anastasius, et Celsus puer una cum matre, atque alii plures passi sunt. *Eadem habet Bellinus, et ms. Florar.*

Acta eorum ex
Beda.

Usuardo,

Notkero.

16 *Notkero hoc eos elogio prosequitur:* Eodem die apud Antiochiam S. Juliani Martyris, et Basilissæ virginis: qui locupletissimorum cura parentum, pro eo quod erant unici, renitentes et inviti specietenus in conjugio copulati, sed sanctissimo voto per aliquot annos pariter in virginitate manentes, monasteria de rebus suis in Antiochiæ municipiis instituerunt, ita multa et frequentia, ut Julianus ad decem millia monachorum Pater, Basilissa vero multarum virginum Mater existeret. Quas ante se ad regnum cælorum præmittens, et ipsa subsequitur. Julianus vero postmodum a Martiano Præsidi perquiritur. Quo tempore rabies crudelissima, ad persequendum Sanctos Dei sub Diocletiano et Maximiano exardescens, multitudinem Sacerdotum et ministrorum Ecclesie Christi propter immanitatem persecutionis ad eum confugere coegit. Comprehensus itaque cum hac ingenti multitudine, ipse Præsidis audientia est reservatus; ceteri servi Dei, jussu crudelissimi Ducis, accenso igne, eisque apposito, in quo consistebant loco, consumpti sunt. Ubi ad commendandam pretiosam mortem Sanctorum, tertia, sexta, nona, sed et vespertina hora, psallentium Deo chori feruntur auditi. Beatus autem Julianus primum auditus, rigidissimis fustibus cæsus est. Cumque cæderetur, unus ministrorum

EX VARIIS.

ministrorum Præsidi necessarius oculum amisit : quem B. Juliano orante illico recepit, et Christo credens statim ab insano Judice decollatur. Inde B. Juliano ducto ad fanum dæmonum, ad quingenta simulachra communita, atque in pulverem sunt redacta. Qui cum pro hoc in profundissimum et obscurissimum carcerem cum Celso puero Præsidis filio, clauderetur, sed odore suavissimo et lumine mirifico donaretur; septem fratres, et viginti milites, qui ad eos visitandi gratia venerunt; priores igni traditi, posteriores sunt gladio trucidati. Porro Julianus cum Celso puero, et Antonio Presbytero, atque Anastasio, diversis penis afflicti, et ipsi cum Marcionilla matrona a militibus sunt interempti. *Hæc Notkerus. Sed non probamus, quod ait, renitentem et invitos specietenus in conjugio copulatos. Nam Basilissa non invita, nec proposito servandæ virginitatis matrimonium videtur inisse, sed ad hoc a Juliano post inducta. Eorum meminere quoque hoc die Martyrologium Germanicum, Galesinius, Maurolycus qui pro Basilissa Basillam, pro Marcionilla, cum pluribus aliis Marcianillam scribit. Martyrol Roman.* Antiochiæ sub Diocletiano et Maximiano natalis SS. Juliani Martyris, et Basilissæ uxoris ejus, quæ cum viro suo virginitate servata, in pace vitam finivit. Julianus vero (postquam multitudo Sacerdotum et ministrorum ecclesiæ Christi, quæ propter immanitatem persecutionis ad eos confugerat, igne cremata est) Marciani Præsidis jussu plurimis tormentis cruciatus capitalem sententiam accepit: cum quo etiam Antonius Presbyter, et Anastasius, quem ipse Julianus a morte suscitatum, gratiæ Christi participem fecerat: et Celsus puer una cum matre sua Marcionilla, ac septem fratres, alique plurimi passi sunt.

Adone.

17 *Fuse eorum acta prosequitur Ado*: Eodem die apud Antiochiam, natale S. Juliani Martyris et Basilissæ conjugis ejus. Hiitque sanctissimo voto casti conjuges, aliquot annos pariter vixerunt, carnem suam Christo virginem servantem, monasteria de rebus suis, quia erant parentibus et genere clarissimi, instituerunt, ut ad decem millia monachorum Pater B. Julianus fieret, Basilissa vero multarum Mater virginum. Quarum multitudinem cum jam victricem præmississet ad Dominum, ipsa conversatione vite, et doctrinæ studiis probatissima, inter verba orationis dulcissimis suspiriis plena reddens Domino spiritum, Angelorum consortio in cælo conjunxit. Julianus vero postmodum a Marciano Præside requiritur, quo tempore rabies crudelitatis ad persequendum Sanctos Dei sub Diocletiano et Maximiano exarserat, ad quem multitudo Sacerdotum et Ecclesiæ Christi ministrorum confugerat propter immanitatem persecutionis. Comprehensus itaque cum hæc ingenti multitudine ipse Præsidis audientiæ reservatur; ceteri servi Dei, jussu crudelis Judicis, ingenti accenso igne, eisque apposito, in quo consistebant loco consumpti sunt. Ubi ad commendandam pretiosam mortem Sanctorum, tertia, sexta, nona psallentium chori feruntur audiri. Sed et vespertinos, et matutinos hymnos Deo cecinere. Beatus vero Julianus primus auditus, rigidissimis fustibus cæsus est. Cumque caderetur, unus ministrorum Præsidi necessarius oculum amisit. Quem B. Juliano orante illico recepit, et Christo credens statim ab insano Judice decollatur. Inde B. Julianus ductus ad fanum dæmonum: simulachra crystallina et electrina, atque diversi generis metallo acquisita, ita comminuta atque in pulverem redacta sunt, ut quid fuerint omnino non pareret. Deinde sanctus Martyr vinculis ferreis arctatus, per civitatem sub voce præconis circumducitur. Cumque pervenisset ad locum, ubi filius Præsidis in scholis erudiebatur, puer idem, Celsus nomine, vidit multitudinem albatum circa sanctum Martyrem, et coronam pretiosissimis lapi-

dibus renitentem super caput ejus. Quæ visa cum suis condiscipulis narraret, subito divinitus inspiratus projecit volumina magistrorum, et vestimenta quibus erat indutus, et celeri cursu pervenit ad pedes vinceti Martyris. Ad quod factum stupens tota pæne civitas occurrit: cum reliquis Præses et mater pueri eju-lantes adveniunt. Sed cum puerum a societate beata separare non possent, cum B. Juliano imo carceris mancipatur. Ubi divino lumine consolati, et odore mirifico sunt respersi, ita ut milites, qui eos servabant, circiter viginti, commoti et stupore perculti, Christo Domino crederent. Ad hos itaque visitandos in carcerem fratres septem una cum Antonino Presbytero venerunt: officioque S. Antonini Presbyteri, tam puer, quam viginti milites baptizati sunt. Quod audiens Præses, septem fratres diu custodia maceratos, ad ultimum tradi igni præcepit: porro milites gladio trucidari. Sicque martyrium victores consummaverunt. Sanctum vero Julianum atque Celsum puerum, Sanctumque Antoninum Presbyterum sibi præsentatos, necnon et Anastasium quem B. Julianus a morte suscitatum participem gratiæ Christi fecerat, in cuppas pice et adipe ferventes injecti, sub quibus lignorum et sarmentorum copiam aggregari jussit. Sed Beati nihil læsi sub igne, in confessione invicti persistunt. Ducti ergo iterum sunt in custodiam. Cum puero autem mater ipsius Martionilla, ut eum mutare posset, volens inclusa est. Sed dum cupit filium prædam fieri diabolo, ipsa prædata Christo, ejusque ancilla fidelis facta, baptismi gratiam recepit. Quo audito, impius conjux piam Christi famulam in ima carceris trusam Martyribus sociavit. Quos iterum suis conspectibus presentari fecit, et ad fanum dæmonum, sacerdotibus fani intro expectantibus, ut sacrificaturi mittuntur. Sed mox Sanctis orantibus templo ad solum dejecto, sacerdotum ad mille cum paganorum multitudine occisi sunt. Sed iterum ab irato impio Præside Sancti retruduntur. Qui divina consolatione nocte sunt mirabiliter confortati. Sequenti vero luce producti sunt de custodia: oleoque infuso liciniis, manus et pedes eorum ligantur, ignisque ita supponitur. Sed cum invicti perdurarent, Juliano et Celso eorum capitis auferri jubet, Antonino et Anastasio lumina effodi, Martionillæ equuleum parari. Hæc cum illi fortissime pervicissent, feris intronmissis in amphitheatrum ad devorandum eos objecerunt. Sed feræ pedes Sanctorum lingebant. Cumque omnia pervicissent, militibus eos ferire jussit. Atque tali certamine palmam adepti, regna mansura perceperunt *Hæc usque Ado. Hoc eodem die celebratur in Kalendaris plurimis mss. Belgicis, et excusis Ecclesiarum Ultrajectinæ, Eborensis in Lusitania et aliarum.*

§ V. Memoria in fastis XI et XIII Januarii;
XIII Febr. XX, XXI et XXII Junii.

Martyrologia mss. Latiense et S. Martini Tornaci 11 Januar. retulerunt hos vi hujus, ut ex § III, constat, et S. Julianum XI repetunt, quo forte de eo officium Ecclesiasticum recitatum. Verba eorum hæc sunt: Passio S. Juliani Martyris, qui sub Marciano Præside in carcere peremptus est, additur in mss. S. Martini: in Achaia, pro quo in Antiochia legendum censemus.

19 XIII Januarii de iis agit Rabanus et ms. Martyrol. 13 Januar. S. Maximini, his verbis: In Antiochia Ægypti, passio Sanctorum Juliani, et Basilissæ conjugis suæ; qui Julianus temporibus Diocletiani, et Maximini nobili prosapia oriundus fuit, philosophorumque disciplinis imbutus, Catholice fidei religiosus amator fuit: quem cum parentes sui ad connubii jura persuasionibus validis attraxissent, respondisse fertur: Nec voluntatis est, nec ætatis ut faciam quæ hortamini. Item cum perseverarent pertinaciter in precibus

Vita eorum
ex Rabano.

* *Legendum*
horamate, id
est visione.

precibus: Nec permittendi mihi est facultas, nec negandi potestas, quod hortamini. Dei me potestati committo et relinquo. Unius tamen hebdomadis induciosa parentibus poposcit, ut nutum supernae majestatis argumentis evidentibus experiretur, qua peracta interapedine, somno sopitus, et sopore depressus, vidit Christum in horamate dixisse: Exurge, ne timeas, nec suasiones verborum, nec voluntatem parentum horrescas. Accipies enim conjugem, quae te non polluendo a me separet, sed per te virgo perseveret, et infra: Multi juvenes et virgines per vestram doctrinam, vel vitam coelestis exercitus probabuntur. *Huc usque ms. S. Marimini, pervit Rabanus:* Sicque factum est, ut opitulante Christo, in Antiochia municipio monasteria plura construerent, ita ut sub Juliano regimine decem millia monachorum conversarent, sub Basilissae vero mille virgines Dei servitio mancipate ferent. Postea autem idem Julianus cum commilitonibus suis sub Marciano Principe pro Christi nomine martyrizavit, primum fustibus caesus, qui percussoris sui oculum evulsum restituit. Insuper et plusquam quingentas simulachrorum imagines ad solum diruit. Posthaec in carcerem tenebrosam trusus cum Praesidis filio Hircicallio juvene nuper ad fidem converso, ubi damnatorum corpora putrefebant: sed mira gratia Christi, foetidus odor in ambrosiae dulcedinem versus, cum luce limpida, sanctos Martyres letificabat. Dehinc rogante Praeside defuncti cadaver nondum humati a morte suscitavit. Sed tortoris non cessante vesania, Imperatorum decreto in Circi spectaculo sancti Martyres terdenis cuparum gremiis includuntur, quae intrinsecus atrae picis massa, et bituminis fomite, sulphurisque fetore farciuntur, sarmentis cum igne suppositis, in tantum ut flamma xxx cubitis in altum se porrigeret: sed inde illasi egredientes, rursus digitis manuum, et pedum licinus ardens, olei liquore perfusus aptatur. Sed hoc conamine delusus, exin bestiis ad devorandum proponuntur: quibus sacra membra lacerare non audientibus ad extremum gladiis trucidantur: ad quorum tumultum mox decem leprosi curantur, probantes qualis sit Martyrum gloria.

13 Febru.

20 Idibus Februarii colitur S. Julianus Martyr, cujus tamen et certaminis locus ac tempus, et vitae genus ac conditio, in ambiguo sunt, ut ibi ostendemus. Wandelbertus visus est hunc nostrum S. Basilissae virginis sponsum intellexisse; ita enim scribit:

Idibus aethereum Julianus scandit honorem,

Sponsa beata animum caelo cui junxit ovantem.

xx Junii festivitatem horum agi scribit Paulus Morigia, quo tamen die nulla eos martyrologia aut Kalendaria referunt. xxi Junii celebrant Graeci S. Julianum, in Menologio: Certamen Juliani in Aegypto. Hic fuit sub Diocletiano Imperatore et Marciano Praeside in urbe Aegypti Antinopoli, etc. ut ante § 2, nu. 8, relatam est. Galesinius in Notis ad ix Januarii tradit horum Martyrum memoriam in Ecclesia Mediolanensi celebrari mense Junio, cujus certam atque exploratam rationem non repererit. xxii Junii haec in sacrificio Missae de S. Juliano Levita et Martyre, referuntur in Missali Mediolanensi, excuso an. Ch. 1560. Oratio super populum. Concede, quaesumus, omnipotens Deus, ut qui triumphum laudabilem beati Levitae et Martyris tui Juliani recolimus, digna ipsius sectando vestigia, gaudiorum ejus effici mereamur participes. Per Dominum. Eadem oratio extat in veteribus Belgicis Breviariis, ut Audomarensi et aliis. Extant porro in Mediolanensi etiam ista: Oratio super syndonem. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus, ut sicut Beatum Julianum, conjugali toro sociatum, virginitatis cultu decibilibiter decorasti; ita et nos famulos tuos, per ejus intercessionis auxilium, a sordibus periculorum abluas, et corda nostra claritate tuae gratiae irradiare digneris. Per Dominum, etc.

Collectae et
Praefatio ex
Missali Medio-
lanensi.

20, 21 et 22
Junii.

21 Omitto orationes super oblata et post communionem. *Haec praefatione e vita inserta:* Per Christum Dominum nostrum. Qui tyrannica potestate depressa, ita suos milites extulit, ut Angelicis in terris fruerentur consortiis, et divinis ubique munirentur auxiliis. Cujus stadium nobilis Julianus letus accurrens, signifer efficitur fidei dignissimus, Domini praelator elegit cum conjuge membra servare virginea, et fortior ad luctamina properavit: sociavit sibi Sanctorum choros, quos flammeo globo consumptos praemisit coronatos ad Christum. Dehinc contemptis sacrilegis carnificum jussis, acerbissima penarum tormenta non metuens, Dei filium voce libera protestatur. O felix et dignissimus miles Christi, qui non solum contempsit tyrannum, sed et filium ejus abstulit, fecitque Christicolam, et ad suscipiendam martyrii palmam secum pariter incitavit. Caeditur, ac ferreis vinculis oneratur: horribili fetore perfusus custodiae traditur: flammeis ardoribus urendus immergitur: ex capite cutis admittit: saevis in theatro bestiis traditur. Sed in his omnibus Angelica protectione defensus, dignam ad ultimum effusione sanguinis meruit victoriae palmam. Per eundem, etc. *In Breviario Ambrosiano S. Caroli Borromaei jussu edito, et postremo an. Ch. 1623, recognito Orationes ante citatae fere eadem referuntur, cum hac lectione in, ad Matutinum, xxi Junii:* Julianus Antiochia nobili genere natus, parentes Christianae religionis cultores cum ad imitandum sibi proposuisset, Christi fidem amplexus est. Annum agens decimum octavum, patris impulsu Basilissam in matrimonium duxit. Sed uterque mutuo consensu, se in virginali castitate continuit perpetuo. Patre autem mortuo, hereditatem, quam satis amplam habebat, pauperibus distribuit, duobus etiam a se aedificatis monasteriis, quorum unius curationi ipse praefuit; in altero Basilissa multarum Virginum curam suscepit. Edicto autem a Marciano Syriae Praeside proposito, quo sancitum erat Diis immolari, fidei Christianae accusatus, illius jussu multis cruciamentis affectus, in fide constantissimus, demum martyrio cum aliis multis coronatur; qui ejus exemplo ducti, Christum Dominum confessi, se malle necem obire affirmarunt, quam idolis sacrificare. Tu autem Domine, etc.

EX MSS.

Lectio ex no-
vo Breviar.
Mediol.

ACTA

Ex aliquot veteribus MSS.

PREFATIO.

Beati Martyres saeculum vel tormenta superantes hoc nobis a numeris reliquerunt, quod gesta passionum suarum secum ferre non possunt, sed luctantibus firmum reliquerunt exemplum; effectique sunt errantibus via, caecis lumen, titubantibus credulitas. Omnes prorsus virtutum suarum signa declarata gremio sanctitatis includunt. De hac arca justitiae nullus errare potest, nisi qui incredulus permanet. Vos autem, qui haec auditis et legitis, credite nobiscum, omnia enim possibilia esse credentibus, ideoque sine ulla hesitatione hereditarium nobis bonum, quod imitemur, Martyres reliquerunt. Obsecro itaque vos omnes, qui haec lecturi et audituri estis, ut intento corde credatis, quanta sit gloria saeculum relinquere, ut per angustam viam eorumdem sanctorum valeamus sequipedes esse; ut legentes gesta eorum, vestra esse dicatis. Quae sicut in Evangelio dominus protestatur, cum dicit: Beati qui viderunt et crediderunt, beatiores autem qui non viderunt, et sic crediderunt. Nos quae vidimus oculis nostris, Sanctorum gesta scripsimus, unde nobis aliquam portiunculam beatitudinis credimus esse futuram. Vos autem melior expectat gloria, qui audientes creditis posse implere Dominum in Sanctis suis, quae hic

a
Gesta Marty-
rum luctan-
tibus exem-
plum:

b
Haec ab iis qui
viderunt can-
scripta.

soli, a quo spem victoriae promissam tenebat.

a *ms. S. Max. Octavo.* b *ms. Rip. Angelus Domini.*
c *ms. S. Max. Sequipedem.* d *Idem ms. virtutum visionibus.*
e *Metaph. quo genitus sum.*
f *Metaph. barbaricas nationes. alii, barbaras mentes.*

CAPUT II.

Votum virginatis. Approbatio divina. Vita cenobitica.

Producit interea onerata auro et gemmis sponsa de thalamo, suscepit lætus, cum qua lætaretur in Domino : et vultu se læto ostendens, in corde suo Domino conjugii properaret. Traditaque sibi virgine, venerabilis Julianus certus de Domino cubiculum ingreditur : in quo cubiculo oratione facta, talis odor liliorum et rosarum apparuit, ut videretur virgini se in tali loco esse positam in quo solent lilia et rosæ verno tempore tenentibus se suavem odorem gratiæ propinare. Datur silentium noctu, et ait virgo ad sibi conjunctum juvenem : Miram rem sentio, quam si et tu sentis, quæso ne mihi neget. Cui venerabilis Julianus respondit : Quæ sentis fideliter narra. Virgo dixit : Cum sit tempus hyemis, et omnium rosarum vel liliorum naturam necdum gravida terra constricta gelu parturiat, ita in hoc cubiculo mihi omnium odorum suavitas famulatur, ut his suavissimis odoribus satiata, horrescam seculum, nec penitus desiderem thori conjunctionem. Cui B. Julianus ait : Odor suavissimus, qui tibi apparuit, nec initium habet nec finem : qui temporum dat tempora; qui singulis temporibus dat gratiam quam ministrent : ipse est Dominus Christus, ipse est amator castitatis, qui integritatem corporis custodientibus vitam promittit æternam. Nam si hujus monita mecum velis suscipere, ut eum tota intentione diligamus, et virginitatem concessam invicem custodiamus; efficiemur in hoc seculo vasa ejus munda, in quibus habitet, et in futuro cum ipso regnabimus, nec ab invicem separabimur. Ad hæc B. Basilissa respondit : Et quæ melior salus est, nisi ut virginitatem custodiendo, vitam adipiscamur æternam? Quia credo esse ut protestaris, opto tibi consentiens esse; volo ut possideam sponsum æternum Dominum Jesum. Hæc ea dicente, B. Julianus prociens ad orationem, pavimento adhærebat, clamans et dicens : Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis. Hæc videns virgo similiter fecit.

7 Et ecce subito cum illis fundamenta cubiculi illius commota sunt : et lux inenarrabilis emicuit, ita ut luminaria, quæ præerant cubiculo, illius lucis magnitudine velarentur. Et sicut scriptum est, impletur quod dictum est : Spectaculum facti sumus mundo, et Angelis, et hominibus. Fit ergo in cubiculo spectaculum magnum et spirituale. Ex una parte sedebat Rex æternus Dominus Christus, cum multitudine innumerabilium candidatorum; et ex alia parte innumeram multitudinem virginum, quarum principatum Virgo gloriosissima Maria tenebat. Tunc a parte Regis clamabatur : Vicisti Juliane, vicisti; a parte Reginæ clamabatur : Beata es Basilissa, quæ sic consensisti salutaribus monitis, et falsa mundi blandimenta respiciens, ad æternam gloriam properasti. Iterum a parte Regis clamabatur : Milites mei, qui vicerunt antiqui serpentis libidinem, de pavimento levantur, et intento corde in thoro qui eis præparatus dignoscitur, libro vitæ æternæ superposito eis legatur; et voce silente ab utraque parte responderunt, Amen. Et advenientes duo albis induti, circa pectora habentes aureas zonas, et singulas coronas in manibus, elevaverunt eos, dicentes : Surgite quia vicistis, et in numero nostro computati estis, aspiciet quod videtis

in thoro, qui vobis est præparatus; legite et cognoscite, quia fidelis est Dominus in verbis suis; et tendentes eis manus applicuerunt eos. Et ecce superpositus erat liber splendidior septies argento, aureis scriptus litteris, et in circuitu thori quatuor seniores, habentes in manibus suis phialas aureas plenas aromatibus, diversum odorem reddentes. Et respondens unus ex his dixit : Ecce in his quatuor phialis continetur perfectio vestra. Ex his enim quotidie in conspectu Dei suavitatis odor ascendit. Pro qua re beati estis, quia seculi falsa blandimenta vicistis, properantes ad illa, quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se. Nunc Juliane lege, quod divina Trinitas jubet. Et accedens sic cœpit legere : c Julianus qui pro amore meo mundum contempsit, deputetur in eorum numero, qui cum mulieribus non sunt coinquinati. Basilissa vero, quæ ei integro corde sociata dignoscitur, deputetur in numero virginum, in quibus vera virgo mater Domini Maria principatum tenet. Et hæc dicens clausit librum, et iterum dixerunt millia millium, Amen, una voce exultantes. Et iterum dixit ad eos : In hoc libro, quem videtis, hic scripti sunt casti et sobrii, veraces et misericordes, humiles et mansueti, caritatem habentes non fictam, adversa tolerantes, in tribulatione patientes, et qui super amorem Domini Jesu Christi nihil prætulērunt, non patrem, non matrem, non uxorem, non filios, non agros, non facultates, vel cetera quæ in hoc seculo impedimenta sunt animæ. Qui nec ipsas animas suas dubitaverunt tradere usque ad mortem pro nomine ejus, in quorum numero et vos esse meruistis.

8 Statim visio, quam videbant, ab oculis eorum ablata est. Tunc exultantes in Domino beati virgines, atque in ædificationem suam reliquum spatium noctis pervigiles in hymnis et canticis peregerunt. Quid multa? illuxit dies, quo vulgus qui convenerat, bachatu lætitiæ ferebatur. Expectabant videre quasi quos in seculo junxerant, nescientes neque intelligentes sanctum fuisse celebratum conjugium. Quid multa? cœperunt esse spiritu, non carne, fructificantes : et mysterium divinæ gratiæ in se collatum occultabant, ut a solo Domino Christo et sanctis Angelis sciretur, quod agebant.

9 Et quia Dominus non privat bonis ambulantes in innocentia; ita divinæ gratiæ dono procuratur, ut intra pauci temporis spatium, utriusque genitores de hac vita migrarent; relinquentes idoneos superstites, per quos cælorum regna non fraudarentur; erant enim et ipsi fidelissimi Christiani. Tunc beati Virgines temporis spatia sibi concessa læti suscipiunt, f sibi possessuri licentiæ palmam, quo possent per patrimonium terrenum transmigrare in superna cælorum. Et quia multum laboris est ordine prosequi eorum venerabilem vitam, de tantis operibus pauca prosequendo non taceamus.

10 Fit consensus communis, quo non solum pro sua salute solliciti essent, sed multarum animarum curam suscipiunt. Dividuntur domicilia, et duæ lucernæ super g candelabrum excelsum fundantur; quibus æternus Rex oleum lætitiæ ministrans, per eos sanctam doctrinam ignaris incendebat; igniferi verbi calore tribulos et spinas peccatorum exurens. Ex undique vox illa suavis Domini per os Sanctorum Juliani et Basilissæ invitabat dicens : Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego vos reficiam. Institutum sancta monasteria, in quibus messes animarum de seculi spinis ac tribulorum suffocatione rapiabant. Nec erat qui posset audire de ore S. Juliani verbum, ut aliqua mora retineretur converti ad Dominum. Relinquebant viri uxores, filii parentes, sponsi sponsas; patrimonium quoque terrena propter vitam æternam pro stercore computabant. Delicias affluentes respuebant, opes suas pauperibus erogabant, viam angustam arripiebant, nec quisquam

EX ASS.

b

Vident nomen suum scriptum inter sanctas Virgines.

c

Tota nocte orant.

d

Moriuntur utriusque parentes.

e

f

g

Matt. 11. 28.
Plurimos convertunt.
Julianus
10000 Monachos.
S. Basilissa
Virgines regit.

Suavi odore, veluti florum, incenditur ad amorem castitatis.

Statuunt simul virginitatem servare.

1. Cor. 4. 9.
Apparet eis Christus, D. Virgo, et plurima virgines utriusque sexus.

EX MSS.
h
i k
Eccle. 1. 4.

eorum *h* post aratro manum superpositam respiciebat retro. Eratque S. Julianus sanctæ congregationis circiter *i* decem millium monachorum Pater. *k* Et sicut scriptum est : Generatio vadit et generatio venit, quanti migrabant ad cælum, tanti convertebantur ad Dominum. Nec quisquam dinumerare poterat animarum multitudines quæ per S. Julianum perfecte migraverunt ad cælum. Similiter et B. Basilissa, agmina virginum et mulierum, de squaloribus seculi liberatas castissimas animas præmittebat ad cælum. Erantque cum B. Juliano virorum sancta commercia : et per S. Basilissam fulgebat in virginibus et mulieribus castitatis excelsior victoriæ palma. Et quia tunc omnibus innotuit eorum venerabilis vita et conversatio, quæ Domino adjuvante per nos declarata est; nunc ad illud tempus veniam quo martyrium adepti sunt; prosequamur et declaremus eorum gloriosissimas palmas.

a MS. *Vels*, exerceat. *alii*, suscitit. *Metaph.* ne vetus ille draco contra me bellum exsuscitet. *h* *Al.* tenentes.

c *Metaph.* quisquis mei desiderio detentus, mundum hunc contempserit, etc. *d* *Al.* vixerant.

e MS. *Rip.* regno. *Metaph.* regno non privarentur.

f *Al.* licentia sua possessuri victoriæ palmam.

g *Metaph.* super duo candelabra due lucerne alte effulgebant. *h* *Al.* ex aratro manu superposita.

i *Menava* : Ipse in alio monasterio degebat, et præerat duodecim circiter millibus virorum.

k *His omissis, ita Metaph.* Nam quicumque ad cælestem vitam animos suos convertebant, apud Julianum ipsum, ad Deum se transferebant; adeo ut nemo posset enumerare, etc.

CAPUT III.

Persecutio Diocletiani. Obitus S. Basilissæ, et mille circiter Virginum.

a
Pro suis orant.
b
c
Divinitus de sua et virginum suarum morte edocetur Basilissa.

Temporibus Diocletiani et Maximiani furor persecutionis incumberebat. Hæc opinio peragravit omnem provinciam *a* Ægypti. Qua opinione comperta sancti virgines se invicem alloquuntur, et talem precem in conspectu Domini fundunt, jejuniis et fletibus studentes : Domine Deus, qui es occultorum cognitor, et mentium testis, scrutator cordis et renun; te deprecamur ut letum super nos illumines vultum, et pium et exaudibilem præstes auditum. Non enim dormis neque dormitas, qui custodis utriusque sexus castitatis agone, in quo tu ipse Christe lætari cognosceris. Ne patiaris gregis tui integritatem vitiari; ne habeat potestatem insatiabilis lupus, gregi sancto semper infestus; in nullum licentiam habeat ad dissipandum murum *b* rigoris tui; ut signum fidei, quod inter servos et ancillas tuas per nos sequipedes contulisti permaneat. Cura sit tibi Christe de nobis et de illis, quia plus valet dextera tua ad erigendum, quam fortitudo persecutoris ad dejiciendum. Considera et scrutare singulorum et singularum vires, et secundum præsentiam tuam donum omnes perduc ad illam regionem vivorum, ubi nulla est sollicitudo moriendi, sed regnat vera beatitudo vivendi. Et in die illa, qua venturus es magnus et manifestus, præsta Domine omnes famulos et famulas tuas, quos per nos tibi fecisti militare, integros immaculatosque in conspectu tuo inveniri; ut recte exultantes dicamus : Ecce nos, et pueri quos dedisti nobis, et nemo periit ex eis.

12 Et cum finem orationis impressent, redierunt ad propria domicilia. Ea die tempus quietis advenit, et B. Basilissam ita per visum alloquitur Dominus dicens : Basilissa, *c* nominis tui digna, quæ orasti, hæc me implere delectat; ut omnia vasa, quæ mihi per te mundavi, dum adhuc hic es in hac vita, tu ea præmittas ad cælestia regna. Habebis autem dimidii temporis spatium, quo possis ex omni loco, quo seminasti, triticum colligere, et recondita messe laboris tui tu ipsa me sequaris, claves acceptura horrei pleni pinguedine animarum; ex quo quotidie suavitatis odor ascendit in conspectu sanctorum Angelorum. Julianus autem ut bonus athleta præliabitur, et vin-

cet : nec enim aliquando vinci potest, in quo castitas regnat. Erit enim per eum multitudo acquirenda animarum. Multa enim oportet pati pro nomine meo : multasque virtutes et signa ostendam in conspectu inimicorum ejus : et priusquam invocet me, dicam : Ecce adsum.

13 Hæc audiens B. Basilissa evigilans *d* lætabatur in Domino, vultu splendido et sol radians in ortu suo : et per ordinem omnia enarravit B. Juliano. Convocansque sanctam multitudinem virginum, hæc eas alloquitur voce : O vos omnes, gaudium meum, et corona capitis mei, sanctæ Virgines, Domino nostro vota reddamus, et sacrificium laudis de corde contrito et humiliato, hostiam jubilationis ei immolemus, quia dignatus est nobis revelare abscondita mysteria : viam et tempus acceptum terminavit, quo *e* castificatas animas illi consignemus, dilatione concessa, ut unaqueque nostrum considerans cellaria cordis sui, si est abundantia bonorum operum eructantium ex hoc in illud; hoc est, si in hoc seculo peregrinantes, recte de hac vita migremus ad æternam vitam, ut in nullo in nobis habeant vel cognoscant opera sua illæ potestates, quæ animas pergentes ad cælum retinent et scrutantur; ut nihil in nobis suum invenientes reverentur et timeant, videntes nobiscum sanctum adiutorium pergens, et Spiritum castitatis congredientem. Considerate et scrutamini arcana pectoris vestri, ut cum tempus habemus, liceat animam ab omni vitio culparum defæctam *f* splendidi liquoris actu comprobata restituere Creatori. Hanc enim obtinimus a Christo petitionem, ut omnes vos ante persecutionem vel vastationem inimici immaculatas præmittamus ad cælestia regna, ubi est sponsus castitatis Dominus Jesus Christus. Pro qua re vos hortor, sancte sorores, ne aliquid malitiæ fermentum in corde remaneat, sed omnes donantes vobis invicem, si qua habet adversus aliam aliquid, ut perfectam coronam integritatis animæ et corporis vestri recipiatis; meque matrem integro numero salutis vestræ victricem reddatis : hoc scientes, quia nihil valet virginitas carnis, ubi habitat iracundia cordis.

14 Hæc prosequente S. Basilissa, locus in quo erant congregatæ, commotus est, et columna *g* lucis in conspectu earum apparuit, super se titulum aureum habens scriptum, et vox ex columna processit, cum splendore et odore suavitatis; signum quoque Crucis emicuit dicens : Basilissa nominis tui auctor, quod scriptum vides, lege. Tituli autem scriptura sic continebat : Hæc dicit primus et novissimus : Omnes hæc Virgines, quibus tu ducatum præbes, vasa munda et accepta sunt oculis meis, nec quicquam in eis reprobum inveni, quas lima justitiæ, et igne probationis, ut aurum purissimum, exhibuisti. Venite ad præmia vobis parata. Et hæc legentes, visio ab oculis eorum sublata est. Tunc omnes gratias referebant Domino, qui testimonio suæ majestatis animas sanctas declarasset. Beata vero Basilissa exultans in Domino, dixit : Gratias tibi Domine Jesu Christe, qui pugnas carnales ita *h* devicisti in nobis. Et adjecit : Insulto tibi diabole, quia insidiarum tuarum fructum perdidisti. Insulto tibi serpens *i* libidinis, quia vasa Deo dicata nullis artibus abdicasti. Insulto tibi diabole magister mendacii, quia ex grege mihi credito nullus est qui tecum pereat. Insulto tibi ebrietas, quia sobriam mentem vincere non potuisti. Insulto tibi amor mundi, quia aratro intentas mentes, ad tuum amorem revocare non valuisti. Insulto tibi diabole, quia perfectionem quærentes, nullis artibus, nullis machinis, nullis laqueis *k* retinere valuisti. Tu solus tua confusione utere; tu solus in tua pena *l* luge. Vides enim prædam de tuis manibus ereptam, ad cælorum regna adscendere, unde tu cecidisti. Gaudete mecum sancte sorores, quia regnant in vobis signa virtutum. Contemptus mundi regnum cælorum accepit. Renuntiatio parentum consortia sumpsit Angelorum. Parvi temporis

Suas monet, ut parent se ad mortem.

e

f

g
Divinitus discunt se in statu gratiæ esse.

h

i

k

l

temporis tribulatio aeternam meruit requiem. Humilitas, sicut cedrus in Libano exaltata est, et sicut cupressus in montibus Hermon. Devicta libidine castitas fecundatur. Nulla est ex inimicis nostris audacia, ut pergentes animas ad suum Creatorem retineant. Omnes enim erubescunt, quia nihil in nobis proprium agnoscunt.

15 Hæc cum gaudio dicens, cepit vineam Domini rore justitiæ maturatam recondere. Et ita divina providentia adimplevit, ut intra tempus promissum migrarent omnes ad Dominum. Beata vero Basilissa secura de reposito fructu, hora diei sexta in oratione constituta soparavit, et vidit omnem choram sanctarum Virginum numero circiter mille, niveis cycladibus indutas, regalibus zonis præcinctas, crucem Dominicam in manibus gestantes, una voce B. Basilissæ dicentes: Hoc responsum accepimus, ut tecum Regem Dominum adoremus. Ecce expectamus te, ut tu nos offeras Christo, cui nos acquisivisti. Et evigilans B. Basilissa de partus sui gloria lætatur, et hoc cum lætitia S. Juliano referebat. Unde simul in Domino lætabantur. Domini vero operante misericordia ita completum est, ut constitutis illis in oratione S. Basilissæ migraret ad Dominum. Quam B. Julianus tradidit sepulture dignissime, et die noctuque memoriæ ejus excubiis spirituales adimplens.

Moritur et ipsa.

16 Ipse vero cum choro Sanctorum florebat gratia Dei concessa, ut nullus esset inferior qui non alterum præcederet in virtutibus. Multa enim signa sanitarum per eum, vel per ejus discipulos, Dominus operabatur. Nullum ibi invenit sol irascentem, nec reliquit. Si quis, ut fieri assolet, alicui in verbo contumeliam irrogasset, non capiebat cibum, humilitati et fletibus studens, quousque caritatem reneceteret. Et hoc studio laborabant, ut per orationum fructus Deo sacrificium laudis offerrent. Lætatur Pater in hoc studio filiorum. Tunc unusquisque eorum se dicebat incipere quando finiebat. In hac sancta congregatione nunquam diabolus potuit aliquem irretire, nullus a caritate discessit, optabant singuli magis adversa quam prospera, omnes illud expectantes præmium, quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparavit Deus diligentibus se.

n

o
Julianus cum suis sanctitate et miraculis claret.

a *Quidam Syria. Metaph. Orientis. ut dictum in prolegomenis num. 10.* b *ms. S. Max. vigoris. ms. Rip. gregis. Metaph. fidei tuæ signum, ac murum.* c *Reginam enim significat. Basilissa et preside.* d *Metaph. gaudebat valde, quod Domini nostri Jesu Christi vultum et characterem splendidi et instar solis exorientis effulgentem, vidisset.* e *Metaph. animas nostras purgatas habentes, illius sigillo imprimamur.*

f *Idem: purgemus pura illa aqua, et actionibus insistentes, Deo ipsæ tales nos offeramus (hoc autem si cum fide petierimus a Domino impetrabimus) ut peccatorum maculis purgata, ad celestia illa regna pervenire possimus, ubi est Sponsus noster Dominus Jesus Christus. Quamobrem vos hortor, etc.* g *Metaph. ignea.* h *Al. superare jussisti.* i *Al. libido, al. libidine, Metaph. serpentis voluptas.* k *ms. S. Max. cruciare. al. luere.* l *Alti cum Metaphrasæ, lætare.* m *Al. justitia.*

n *Al. superbus fuisset.* o *ms. S. Aud. cum caritati adnecteret.*

CAPUT IV.

S. Juliani captivitas. Sociorum combustorum martyrium.

a Hæc agebantur in civitate Antiochia, quæ est metropolis b Ægypti. Quid multa? In tempore illo vis persecutionis invaluit. Adveniente autem Præsidente Marciano d in eandem civitatem, ita furor sacrilegus exarsit, ut non villa, non vicus remaneret, ubi non idolum erigeretur, ut si quis emere vel vendere voluisset, primum idolis immolaret. Urgetur civitas jussu Præsidis, ut unusquisque in domo imaginem e Jovis erigeret. Ipse autem Marcianus cum uxore et unico filio erat dux perditionis. Audit Præsides B. Juliani fidem, et quia multos secum de hac religione socios habebat, qui pararent se ad mortem magis, quam idolis immolarent. Tunc iratus convo-

c
d
e
Marcianus Præsides jubet comprehendere S. Julianum cum suis.

cat Assessorem suum, et jubet ut B. Julianum conveniret, ut cum omnibus suis secundum decreta invictissimorum Principum diis immolarent, ne diversas luere penas. Assessor vero cum corniculario, et Principe, et primatibus civitatis perrexit ad locum ubi S. Julianus Deo vacabat, quo multitudo Sacerdotum et Levitarum vel omnium ministrorum Ecclesiæ confugerant, rabiem persecutionis declinantes. Tunc nuntiatur S. Juliano Assessorem et Principem cum primatibus civitatis pro foribus esse: ipse vero dixit ad eos qui erant congregati: Nunc, fratres, confortemus nos in Domino, quia appropinquaverunt persequentes nos, qui querunt velut aqua absorbere nos. f Armate frontem vexillo sanctæ crucis, et scuto fidei firmate pectora. Jubet itaque eos ingredi, et quia erat g Prioris civitatis filius digne honorabat eum ordo civitatis.

Ex mss.

f

g

18 Dicit ei Assessor: Puto non latere te, Juliane, sacratissimorum Principum decreta, quibus mundo subveniunt, ut una apud omnes homines sit cultura deorum. Nam dominus noster Præsides Marcianus audiens te nobili genere ortum, hoc pro sua sapientia decrevit, ut secundum moderationem legum, cum gratia conveniaris: quam legem Dominorum Principum habeo præ manibus tibi recensendam, ex cuius salutaribus dictis veritate comperta, reddas te generi tuo, ut propriis bonis fruaris, et opes et Principum amicitias consequaris. Julianus respondit: Sapientiam tuam credo non latere, quia serpens non movetur ex propria sede, nisi ex ore incantantis h verborum cognoverit carmina. Nam sicut non proficit, nec valet movere serpentem, qui carmina nescit; ita nec decreta Principum, nec philosophia Judicis, qui i in temporalibus temporalis agnoscitur, valere poterit Christianas mentes ad dæmonum inclinare culturam. Assessor dixit: Ergo contemnitis audire Principum jussa? Julianus respondit: Audiant Principum jussa, qui ipsis militant; nos autem, qui Regem habemus in celo, terrenum Principem non audimus. Assessor dixit: Et hoc potes gestis k edicere? Julianus respondit: Ipsi gestis aliquid prosequantur, qui in hac vita spem habent; nobis autem, quibus crucifixus est mundus, quid cum foro? Assessor dixit: Ut video, de te desperasti, ne vivas; vel istius multitudinis, quam tibi aggregasti, miserere. Julianus respondit: Istius multitudinis vota simul mecum pendunt in Dei arbitrio: qualem audis me loquentem, tales sunt omnes isti tacentes. Unus est Dominus, quem confitemur, qui est Christus filius Dei vivi. Assessor dixit: Hæc quæ prosequeris, renuntio domino meo Præsidi. Julianus respondit: Quod verius cognovisti, occultare non debes. Nos vero parati sumus temporalem magis sustinere mortem, ut in æternum vivamus quam pro vita temporali æternæ morti mancipemur. Assessor dixit: Audio etiam Episcopos et omnem Clerum tecum aggregatos; numquid et ipsi discipuli tui effecti sunt? Julianus respondit: Hi discipuli non sunt, sed Patres; per ipsos enim veram nativitatem suscepimus: pro qua re dignum est, ut filii cum Patribus, et Patres cum filiis pergant ad regna cælorum.

Julianus coram Assessore generose fidem profiteatur.

h

i

k

19 Rediens ad Præsidem Marcianum Assessor, omnia quæ gesta fuerant intimavit. Tunc Marcianus Præsides consilio diaboli armatus, hanc dedit auctoritatem, ut Julianum solum suis obtutibus, suæque audientia reservarent; multitudinem vero Sanctorum eodem loco, in quo debebant, et laudibus Dei vacabant, jussit incendio concremari. Impletur jussio Præsidis, et omnes Sancti ibidem in igne consumpti sunt. In quo loco talis divina gratia collata est, ut usque in hodiernum diem omnes prætereuntes tempore psallendi l tertiam, sextam, nonam, vespertinos, nocturnos, matutinos hymnos, ita audiant multitudinem psallentium, sicut in corpore manentium: et si quis his temporibus æger adiverit, quantumcumque

Socii pro fide comburantur: miraculis illustrantur.

l

Ex mss. tuncumque fuerit ægritudine oppressus, abscedit in nomine Domini nostri Jesu Christi sanus.

a *Sequentia desunt in Metaph. apud Lipomanum. suppleta a Sur. ex mss. Latinis. b Quædam mss. et Sur. Syriæ. c Aliis Marcianus, Paulo Morigia Martialis dicitur. d Breviarium vetus Audomarense, ab Antiochia. e Momb. Casaris. f Al. videamus quod responsum daturum sunt nobis. Tunc S. Julianus, armata fronte, etc. g Sur. primarii viri. h Al. vera. i Al. tempore. k Al. dicere, docere, ediscere. l Perspicere hic licet antiquam consuetudinem horarum canonicarum. Tertie, Sexte, Nonæ, etc.*

CAPUT V.

S. Juliani in blanditiis Præsidis constantia.

Posteaquam sancti Martyres, velut aurum per ignem probati, migrassent ad regna cælorum, nuntiatur Marciano Præsidi impleta esse omnia quæ præceperat, et Julianum sub custodia detineri. Tunc exarsit inimicus et sequenti die tribunal sibi præparari jubet in foro. Illico Præsidis præcepta complentur: concurrunt undique omnis ætas, omnisque sexus advenit, ut B. Julianum pro nomine Jesu Christi, a in cuius amore pendebat, viderent cum diabolo dimicare. Tunc Præsides sub voce b præconaria jussit eum intromitti. Quem cum vidisset Præsides dixit: Tu es Julianus, præceptis Principum rebellis, et divinorum numinum contumax? tu es qui innocentium multitudines magicis artibus aggregas, et omnium mentes immutas. Ad hæc B. Julianus studebat silentio. Ad quem iterum Præsides dixit: Ut video, reatu tuo oppressus, nihil ad ea, quæ te interrogo, respondes. Julianus sanctus dixit: Ego rebellis c et sacrilegus nunquam fui; sed legi divinæ, in qua d regula vitæ continetur, semper parui. Quod autem silentio me studentem miraris, tecum loqui confundor, quem videomendaci fallacia sic involutum. Nam Imperatorum tuorum lex quomodo esse sacra poterit quæ sacrilegium operatur? Marcianus dixit: Doleo super te, quia te sic video magicis artibus occupatum, ut non intelligas, quantam vim habeant Principum jussa, per quæ obediens consequitur laudem, et Imperatorum meretur amicitias; inobediens autem, sicut tu dignosceris, pœnæ subjacet et tormentis, et mortis hæres efficitur. Nam audio te tam nobili familia ortum, ut adhuc natalibus tuis parere e dignoscar: pro qua re hortor te f ut filium meum, ut ad laudem generis tui diis thura offerre lætus properes.

Julianus sistitur Præsidi.

a

b

c

d

e

f

Deos irridet et decreta Cæsarium.

g

21 Hæc audiens B. Julianus respondit: Malitia tua cœcatus es, ideo non recte ordinem prosequeris, ut intelligas quæ sit laus generis mei. Tu false mihi blandiendo suades, ut diis quos colitis thura offeram, ut gloriam et amicitiam Principum merear adipisci. Vos noscimini multorum deorum dearumque esse cultores, nos vero Trinitatis unice veri sumus cultores. Dii vestri aut ærei sunt, aut lapidei; si ærei sunt, satis meliores sunt illis g eucumæ, quæ ad usus hominum ex ipso metallo flunt; si lapidei, respuendi sunt, quia ex ipsis lapidibus plateæ struuntur ad evacuandum lutum. Et cum fuerint homines, quos colitis, ex quolibet metallo aut conflati aut sculpti dicitis eos sacrificiis cælestibus placari, ut per hæc sint propitii his qui eos colunt. Nos autem, qui unum Deum, qui est in cælis, colimus, dicitis magicis artibus esse occupatos, pro qua re torquent nos jubetis veri Dei cultores. Unde debes scire quæ nescis, quia sicut non est societas luci et tenebris, nec firma habitatio agni cum lupo; ita non potest fides nostra subjugari imperio vestro vel dæmoniis vestris. Præsides dixit: Mihi non verbis jussum est agere tecum; sed audi quid jubeant invictissimi Principes, ut ex eorum lege cognoscas, quid te agere oporteat.

22 Julianus sanctus dixit: Quid jubeant audivi, quid autem me oporteat facere salutari consilio defini. Turpe est enim grege præmissis pastorem minime sequi. Præsides dixit: Illi, quos memoras, pro

errore suo dignam consecuti sunt mortem: tu autem, ut evadas tormenta, quæ contemptoribus debentur, et generi tuo et natalibus tuis restituaris, hoc elabora. Julianus respondit: Labora pro te vel pro tuis, quos ita sibi diabolus fecit hæredes: pro me autem sollicitus est Dominus meus Jesus Christus, qui me ex limo terræ formavit. Præsides dixit: Sic tecum debeo agere, quasi cum infirmo cardiaco medicus, quoadusque sanitatem recipias. Quod si te sanum reddidero, et divinorum numinum cultorem perfectero: magnum mihi apud Principes amorem collocabo. Nam et ipsi Domini rerum multum tuæ vesaniæ condolent. S. Julianus respondit: Numquam auditum est, ut cæcus illuminet videntem, et morbidus curet sanum, et errans corrigat recte gradientem. Præsides dixit: Ergo ut dicis, cæcus sum, et morbidus, et errans, qui salutem tuam cupio esse consultum; et tu solus plenam obtines sanitatem? Julianus sanctus dixit: Hæc omnia in te dominationem habent. Quod si velles te cognoscere ex toto corde, et requirere salutem tuam, non te horreret medicus noster, per quem omnes Christiani verissimam obtinent sanitatem. Quos autem colitis, dæmones esse manifestum est, qui sibi credentes perdere possunt, liberare non valent.

a Al. in cuius amore pendebant, viderent, etc. b Al. terribili. c ms. Rip. sacris legibus. d Al. regalia vitæ mandata, e Sur. Imperator velit. f Al. cum filio meo. g Est eucuma vas æreum, in quo aqua calefit, aut aliquid maceratur; aliquando tuguriolum significat.

CAPUT VI.

S. Juliani cruciatus. Miracula idolorum destructorum, excussi et restituti oculi. Martyrium sanati amici Præsidis.

Tunc Præsides iratus exclamat tortoribus: Extendatur ad verbera, ut vel sic stultitia ejus omnibus manifestetur. Julianus respondit: Non est stultitia, Deum nosse, sed gloria. Tu autem secularibus oppressus illecebris, quid sit congruum non agnoscis. Præsides dixit: Extendite eum, et fustes rigidos nodososque afferte, et omnia membra ejus dissipate. Et cum ita facerent, unus de a cædentibus ietu repercussus oculum amisit, et hic erat de necessariis Præsidis, et Imperatoribus notissimus. Hoc videns Præsides, infremuit, dicens: Tantum valent magica tua ut nihil sentias pœnarum, et aliis oculis evellas? Julianus respondit: Marciane, vides quia hoc est, quod superius dixi, cæcus, morbidus, et errans es. Tandem amota sævitia tua, qua in me baccharis, audi quæ loquor. Præsides dixit: Si pro salute tua est, audiam libentissime. Julianus respondit: Convoca omnes quos habes deorum dearumque probatissimos sacerdotes, et invocent nomina deorum suorum et dearum super oculum evulsum, ut restituant cultori suo visum. Cum ergo non valerint, ego nomen Domini mei Jesu Christi invocabo, et non solum oculum evulsum, sed et cordis oculos illuminabo.

24 Tunc Marcianus tam vera ratione confusus, jubet omnes Pontifices adesse, et dicit eis: Ite et immortales deos sacrificiis opimis honorate, ut huic rebelli suo Juliano ostendant virtutem suam, et homini mihi necessario oculum reformantes, et ipsum suæ culturæ inclinent. Ingrediuntur autem lapides ad lapides, lapidis jussa complentes. Qui cum ritu illo nequissimo dæmonia appellarent, hujusmodi accipiunt responsum in templis: Discedite a nobis, quia nos igni æterno mancipati sumus. Tantum enim valet Juliani deprecatio ad Deum, ut a die qua b a vobis tentus est, nobis pœna centuplicata sit, et cum in tenebris clausi retineamur, quomodo visum reddemus, quem non habemus? Tunc egrediuntur sacerdotes falsa promittentes. Sanctus autem Julianus, quem nihil latebat, oratione facta dicit ad Præsidem: Marciane, festina celeriter ingredi, in templum, vocant te dii tui. Tunc Marcianus, licet non voluntarie, sed

Blanditiis Præsidis rejicit.

Cæditur fustibus: percussori eruitur oculus.

a

Dæmonum vires elidit.

b

Evertit idola. sed invitus, venit ad templum, vidit quoque omnia simulacra crystallina, et electrina, vel aurea, atque argentea, vel ex omni metallo, quæ amplius quam *c* quinquaginta dignoscantur, ita comminuta et in pulverem redacta, ut qui fuerint omnino non appareret. Præses ista videns cœcatus a diabolo clamabat: O maleficia! sic prævalent apodixes carminum, ut vires deorum superent, et pretiosa numina in pulverem redigant? Sed hæc deorum patientia laudabilis: adhuc injurias sibi irrogatas sustinent, ut rebelles suos patientia sibi subjungent. Hunc autem videamus si pollicitationis suæ impleat effectum, ut oculum extinctum, sola invocatione nominis Dei sui valeat reformare.

Perfunditur lotio, diffundente odorem balsami.

25 Et dixit ad Julianum: Patientissimos deos superasse te gloriaris, quorum pietatem erga te minime cognoscis: nunc sopito multiloquio promissum imple, ut in nomine Christi quem colis, oculum extinctum restituas. Sed ne hoc magicis artibus exerceas, lotio te perfundi jubeo, per quod omnia maleficia fugari cognoscuntur. Julianus respondit: Hoc quod facturum es, non ad injuriam meam, sed ad laudem Domini mei proficiet, ut et oculum pristinae sanitati restituat, et putens lotium in odorem convertat nectareum. Cumque eum perfunderent, ita completum est, ut dixerat, ut non lotio, sed balsamo eum putarent perfusum. Ad quod miraculum, licet incredulus, Marcianus tabescebat.

Restituit oculum.

Illuminatus, Christum confitens occiditur.

26 Tunc S. Julianus super oculum extinctum, crucem Salvatoris nostri faciens, et nomen Domini invocans, statim ita restitutus est oculum, quasi nihil fuisset passus. Sed hæc omnia non Dei virtute, sed magicis artibus facta esse credebatur impiissimus Marcianus. Ille vero recepto oculo clamabat: Vere Deus est Christus, ipse solus colendus est, solus adorandus. Dii autem vere demonia esse manifestantur. Quem talia prosequentem jussit Marcianus gladio interfici. Quem nullus dabit, sanguinis sui unda perfusum, Dominum Jesum Christum sibi Martyrem consecrasse, ad laudem et gloriam nominis sui, Amen.

a Quædam mss. sedentibus.
b Al. ad hæc patibula comprehensus est. *al.* ad hoc patibulum raptus est. *c* Al. quingenta.

CAPUT VII.

Conversio Celsi filii Præsidis.

Celsus videt S. Julianum ab Angelis coronari,

a Sanctum vero Julianum jussit impiissimus Marcianus diversis penis afflictum, et vinculis ferreis per omnes artus oneratum, sub voce præconia circuire civitatem, dicens: Hæc merentur rebelles deorum, et Principum contemptores. Cumque venirent ad locum, ubi filius Præsidis studebat litteris, tunc puer ad condiscipulos suos dixit: Miram rem video. Qui dixerunt: Quid vides? Et ait: Ecce video eum istum Christianum, quem milites ducunt ore frænatum, multitudinem albatorum cum eo loquentem, et coronam de lapidibus pretiosis et auro super caput ejus ponentes, ejus splendor aeris hujus lumen obtundit; et alios tres viros, albescentibus comis, aureoque a vultu, in similitudinem aquilarum, super eum excubias celebrantes. Et hoc mihi videtur, quia dignum est huic tali Deo credere, qui sic suos cultores tuetur, et illos tali decore circumdat. Nam credite mihi Fratres, quia in ejus confessione delector, et talia pati desidero, si vellet Deus ejus esse Deus meus.

convertitur ad Christum,

28 Hæc audientes condiscipuli ejus vel magister, turbati sunt valde: quem blando sermone corripientes, ab intentione revocare volebant. Timebant enim, quia unicus erat patri. Dixitque puer: vere magnus est Deus Christianorum, in quem credere consilio salutari decevi. Ipse est verus Deus, qui credentes in se non deserit. Quæ est enim gloria vitæ hujus? Sicut uter vento distentus plenus apparens, et intus est vacuus; ita et gloria seculi hujus, in qua nos tem-

poralem habemus *b* lætitiæ, et æternam Dei potentiam non agnoscimus. Volumus dominationem exercere, et dominatorem *c* verum, qui est in cælis, corde incredulo voluntarie non cognoscimus. Quanto meliora sunt nobis pecora, jumenta, vel canes, qui voces vel jussum dominorum suorum audiunt, et injurias ipsorum morsibus vel calcibus vindicant? Nos vero rationabiles facti Creatorem nostrum, lapides et ligna colentes, non agnoscimus. Sufficiat mihi hucusque errasse, jam non errabo. Quod mihi defuit, ostensum est: tempus acceptum inveni: quare non elaborem ut acquiram tempus sine tempore, fruam luce sine fine, et contemnendo divitias labentes, æternas acquiram? Nam impedimenta hujus mundi separant a Deo. Potestas vero temporalis, vel quælibet dignitas successione finitur, et vita ipsa morte excluditur. Illi debeo credere Deo vero et sancto; in cujus regno si militavero, nullus veniet mihi successor: cujus æternitati si sociatus fuero, casibus æternis non subjacebo, nec mortem pertimesco. Hæc est gloria et nobilitas generis, pro tali Deo pati: pro quo dum torqueor, nunquam deficio; quem cum confiteor, nunquam derelinquo.

29 Hæc dicens filius Præsidis projecit volumina doctorum, et ipsas vestes, quibus indutus erat, a se jactavit, dicens: Polluta vestimenta ad Dei hominem properantem projicere necesse est: nudum me maternus uterus huic seculo fudit: quod mundi est, mundo relinquam. Et per plateas civitatis cursum arripuit, quousque ad locum ubi S. Julianus torquebatur, veniret. Ita enim jusserat iniquissimus Marcianus, ut per omnes plateas et vicos civitatis diversis penis affligeretur. Tunc puer prostratus pedibus S. Juliani clamabat: Te *d* agnosco patrem secundæ nativitatis, quem mihi Dominus Jesus Christus, sic clarificatum ostendit: Marcianum vero genitorem meum, inimicum veritatis, Dei servorum persecutorem, abnego et despicio. Tibi adhærens opto pro Christo et Salvatore meo, quem usque in hanc diem ignoravi, similia pati. Hæc videntes ministri pœnarum, vel milites, stupore perterriti contremuerunt, et *e* sermo eorum defecit. Doctores vero studiorum fugere quærebant. Tota quoque civitas utriusque sexus ad spectaculum tantæ rei concurrebat: omnesque hæc audientes et videntes tremor invasit, cognoscentes filium Præsidis S. Juliano sic adherentem, sic vulnera ejus osculantem, talia proclamantem, obstupescabant. Tunc venerabilis puer dixit: O universi populi agnoscite me, quia ego sum Præsidis filius, qui cum impio patre Sanctorum veneranda corpora, licentia paternæ potestatis elatus dissipabam. Sed hæc, quæ miramini, immutatio dexteræ Excelsi laudabilis est. Hæc feci ignorans Deum: ast ubi cognovi Deum, imo cognitus sum ab eo, diis abrenuntio, patrem et matrem abnego, divitias superfluas respicio, Christum confiteor, B. Juliani me *f* vel sequipedem protestor. Quid tardatis ministri vel milites? Ite, nuntiate parentibus meis, me Deum verum cognovisse, et huic adhærere, quem veri Dei cultorem esse cognovi.

30 Innotuit factum omni civitati, totamque provinciam peragravit, nuntiantur hæc patri ejus et matri. At illi audientes, ut cera igni tabuerunt. Et quia confluerat innumera multitudo populi, Præses jubet filium suum, a S. Juliano segregatum, sibi restitui. Domini vero misericordia ita affuit precibus S. Juliani, ut si quis vellet manum extendere, ut eum apprehenderet, et separaret a complexu S. Juliani, statim brachia et manus ejus contraherentur.

31 Reperit factum pater, et jubet eos simul ad se perducere. Cumque ejus aspectibus sisterentur, ait ad B. Julianum: Tu es qui spei meæ fructum magicis artibus auferre contendis? qui tenerum pectus illicitis carminibus alienasti, et genitorum affectum negare compellis? Hæc patre pueri dicente, mater advenit cum

Ex mss.

b

c

libras et vestes projicit, adjungitque se S. Juliano.

d

e

f

Non potest vi ab eo avelli.

Præses magicis artibus ad tribuit.

EX MSS.

cum omni familia sua utriusque sexus, circiter quinque millibus, crine soluto, uberibus nudatis, lacerato pectore, et voces dabat ad caelum. Tunc Praeses haec videns, scissis vestibus et lacerata facie clamabat ad B. Julianum: Juliane crudelis aspice dolorem patris et matris. Aspice tantae familiae planctum, et magicis artibus solve innocentiam, ut et nobis unicum reddas filium, et huic tantae familiae restituis dominum, et pro te Imperatoribus suggeram, ut culpa vacante abscedas. Julianus respondit: Suffragiis tuis opus non habeo, nec ab Imperatoribus tuis dimitti desidero. Sed hoc oro Dominum Jesum Christum, ut una cum isto agno de luporum visceribus nato, vel omnibus qui credituri sunt, martyrio completo suscipiar in eorum numero, quos tu in innocentia viventes, crudeli incendio concremasti. Nam ecce adest, qui ex te natus fuit, et modo mecum credendo renatus; aetatem habet, ipse tibi responsum det, ipse genitricis aspiciat lacrymas, ipse uberibus, quibus nutritus est, doleat morsibus et caede consumptis.

Generose
respondet
Celsus paren-
tibus.

32 Ad haec venerabilis puer dixit: Contingere solet, ut de spinis rosae nascantur: nec amittit odorem suavissimum rosa nata de spinis; nec frutex, qui genuit rosam, spinarum amittit aculeos: ut consuevistis parentes pungite, et me odorem suavitatis credentibus permittite propinare. Vobis obediant, qui perire parati sunt; me imitentur, qui de tenebris ad lumen transire contendunt. Hoc scire debetis, quia ego pro Christo Domino meo vos parentes abnego; et vos propter deorum vestrorum culturam, filium tormentis affligite. Credo enim per ista tormenta, et per temporalem mortem, vitam aeternam acquirere. Nec possum in vos pius esse, et in me crudelis existere: nec amorem vestrum *g* Dei amori praepone. Quid moramini? Accede tu Marciane quasi incredulus et crudelis pater, non quasi verus Abraham, apprehende gladium et Christo filium victimam offer. Sed si te viscerum pietas monet, dirige me ad saevissimum Principem tuum, ut ego pro Domino meo Jesu Christo, ornamenta martyrii plenius adimpleam. Nam vani et inanes sunt singultus vestri, et falsa lacrymae. Ceterum ab hac confessione pietatis nullus me valebit disjungere. In hac parte omnis definitio Philosophorum cessat. Abscedite a me. Paternum nomen et maternum Christi nomini non praepono.

a Al. volatu. b Al. licentiam. c Sur. rerum. d ms. desidero. e Al. sensus. f Al. pedisequem. al. sequipedam. g Al. aeterna letitiae.

CAPUT VIII.

Conversio xx militum. Adventus vii fratrum Christianorum, et Antonii presbyteri in carcerem.

Haec audiens Praeses, exclamavit: Custodia privata recludantur, et quae necessariae sunt opes subministrentur eis. Audiens beatus puer, et B. Julianus, dicunt Praesidi: Opes, quas parari jubes, tibi consentientibus impendi praecipere; nobis vita Christus est. Haec audiens Praeses, fremuit ut leo; et existimans eos poena terreri, quos blandimentis non valuit obtinere, jussit eos in carceris ima recludi, ubi de damnatorum membris diuturno tempore consumptis horribilium vermium examina bulliebant, et odor omni foetore nequior. Introducuntur beati Martyres: quos praecedens gratia Domini locum horrendum delectabilem reddidit, tenebras convertit in lucem, exhibens cereorum officia, nectareum odorem reddens: ebulliens vero poena evanuit.

Carcer illustratur, et suavi odore repletur.

Milites 20 convertuntur.

34 Haec videntes milites numero viginti, qui eos custodiae mancipandos adduxerant, conversi ad invicem, dicunt: Pudoris est ut ferreum pectus possideamus. Numquid justum est ut ab hac luce ad tenebras redeamus, de vita ad mortem, et de odore nectareo ad horrendas effusiones sanguinum, et a tali patre

monente ad Judicem irascentem; a veritate ad mendacium, a sobrietate ad ebrietatem, a castitate ad libidinem? Turpe est reverti et esse quod fuimus, et negligere salutem, quam invenimus. Haec dicentes, ad pedes volvuntur S. Juliani, laudantes et confitentes Christi nomen. Tunc B. Julianus cum venerabili puero gratias Deo referebant. Audiens haec itaque Marcianus, praeponebat custodiae crudelissimos custodes, quoadusque muneribus preparatis, omnibus poenas inferret. Sanctus vero Julianus sollicitus pro salute eorum, quos Christo acquisierat, orabat Dominum ut procuraret qualiter baptismi gratia firmarentur. Nec hoc silebo.

35 Aliud magnum donum in eadem civitate concessum est. Ante tempus persecutionis, Imperatores Diocletianus et Maximianus quemdam Priorem civitatis unice diligebant, quia de genere a Carini Imperatoris descendebat. Hic defunctus Christianus cum uxore sua, septem filios Christianos superstites reliquit: quos Imperatores retinentes amore patris eorum, jusserunt eos sine aliqua persecutione Christianae religioni deservire. Hi habuerunt secum Presbyterum, qui eis mysteria sancta celebrabat. Hi visitantur a Domino, et jubentur una cum Presbytero carcerem petere, ut baptismi gratiam venerabilis puer Celsus et milites consequerentur. Statim sancto praeepto obaudiunt, et dum ad carcerem veniunt nocte, vident Angelum Domini ante se praeeuntem: qui mox ut tetigit januas, omnia claustra aperta sunt. Ingressi vero et orantes simul cum B. Juliano, Deo vota persolverunt. Tunc illi septem fratres cum Presbytero Antonio, videntes tantum splendorem gratiae clamaverunt, dicentes: Ecce adsumus: Dominus nos huc direxit, cum Sacerdote suo, ut omnes baptismi gratiam consequantur, et nos tirones per te Pater Juliane, in agone martyrii Christo verissime militemus. Haec audiens B. Julianus, dixit: Gratias tibi ago Domine Jesu Christe, qui ita dignatus es implere desiderium meum, ut, quos per me acquisisti, per baptismi gratiam vera fidei membra confirmetur: et hi, quos *b* pietas impia Imperatorum, quasi agnos inter tanta agmina luporum, reliquerat, ad tui sancti nominis confessionem mereantur pervenire.

a
Pueri 7
Christiani
cum Presbytero
divinitus
in carcerem
inducuntur.

36 Nuntiatur hoc factum impio Marciano, septem germanos sine aliqua persecutione remissos, S. Juliano sociatos, optantes mori pro Christo. Audiens haec Praeses contremuit, et jubet duci de custodia, et eos sic alloquitur: Quid vobis contigit infanti, quos ita Principes tumentur et diligunt, ut arbitrii vestri essetis et religionis vestrae cultores? Quid patimini sine aliqua persecutione optare mori, quibus concessum est vivere? Si ego maleficii filium amisi, et militum mentes nescio quibus carminibus mutatae sunt; quare vos, qui in vestro arbitrio constituti estis, ultro properatis ad mortem? Audite me, et estote securi, ut fuistis. Ad haec venerabilis fratrum senior respondit: Praeses audi, quae a me dicuntur. Praeses dixit: Dic ergo, ut audiam. Puer dixit: Massa auri naturae suae obtinet claritatem, sed nisi per manus artificis, igne, et limis, et malleo in partes dissecetur, diadema regni in capite Regis non perficitur: ex ipso metallo auri, industria artificis, et per ignem et malleum, diversarum ornamentis margaritarum, et lapidibus pretiosis, componitur diadema, ut omnes qui vident mirentur. Sicut auro natura sua splendido diversarum margaritarum et lapillorum natura adhaerens; ita sumus et nos nati de Christianis: sed nisi ipsa navitas in publico fuerit omnibus manifestata, in occulto non coronatur: et nisi Juliani vestigia immaculato *c* calle secuti fuerimus, in diademate aeterni Regis Domini Christi esse non possumus. Satis horrenda est arbor, quae foliis vernat, et *d* cultori suo poma non exhibet. Haec audiens Praeses jubet eos in custodia reduci, in qua pro eis S. Julianus et omnes Sancti Deum deprecabantur, ne serpentis falsa blandimenta

Reddunt Praesidi rationem sui in carcerem adventus.

c

d

dimenta innocua pectora declinarent ad verba maligna. Ita suscipiunt latos, de quibus erant suspecti.

a *Carinus an. Ch. 282, creatus Imperator est cum fratre Numeriano a patre M. Aurelio Caro, et occisus est apud Margum Moesia oppidum an. Ch. 283. b Sur. impietas Imperatorum. c Al. corde. d Sur. Creatori.*

CAPUT IX.

Mortui suscitatio, et ad Christum conversio.

Tunc iniquus Marcianus suggestionem fecit Imperatoribus, dicens: Piissimi Principes subvenite legibus vestris, et divinis numinibus, quae remanserunt, praebete munimen: et magum Julianum vestris obtutibus praesentate, qui magicis artibus amplius quam quinquaginta deorum simulacra, per quos mundus florebat, comminuit; filium a me unicum separavit, et militum mentes nescio qua arte immutavit: nam et septem germanos, quos clementia vestra legis suae jussit esse cultores, magica arte subvertit, beneficiis vestris fecit esse ingratos. Pro qua re quid velitis, jussu vestro decernite. Tunc Imperatores hanc dederunt auctoritatem Marciano, ut si Julianus cum sociis suis in hac confessione permaneret, ad exemplum aliorum convocata universa provincia, singulis singulas juberet preparari cupas et intus picem, sulphur, et bitumen immitti, et singulos in eadem recludi, et igne supposito concremari. Quod si adversus haec carmen magicam artis praevaleat, haberet licentiam, quibus vellet poenis eos affligere.

38 Accepta hac auctoritate Praeses jubet sibi in foro sedem parari. Alia vero die cum sedisset, jubet S. Julianum cum sociis suis aspectibus sisti, quibus Marcianus: Nihil pro vestra salute tanti temporis spatio cogitastis? Julianus respondit: Cogitatio nostra, quae est ab initio, in quo coepit in hoc et finiet. Tu si aliquid excogitasti poenarum, exerce. Praeses dixit: Quod cogitavi, ego adimplebo. Et adjecit: Audistis quid de vobis determinaverunt invictissimi Principes? Cui venerabilis puer Celsus dixit: Audisti et tu, nec nominande, nec dicende, nec audiende pater, poenam quam praeparavit Deus patri tuo diabolo et vobis qui effecti estis ministri ejus? Et subsecutus S. Julianus dixit: Quod jusserunt Principes, imple: nam nos audire non delectamur.

39 Cum ista dicuntur, et illa audiuntur, per plateam corpus exanime ferebatur sepulturae mancipandum. Tunc Praeses corde coecatus, jussit revocari corpus; et in medio foro deponi. Omnes vero, qui haec videbant, stupore nimio tenebantur. Tunc Marcianus ait ad S. Julianum: Magister vester Christus dicitur, quod antequam crucifigeretur mortuos suscitabat: hic apparebit, si vere Deus est, si vos istum mortuum, sicut magister vester fecit, suscitaveritis. S. Julianus dixit: Quid prodest caeco, quando sol exoritur? Praeses dixit: Hic nunc parce fabulis, et si quid praevales tu, aut Deus tuus, istum mortuum suscita. B. Julianus respondit: Licet infidelitas vestra hoc non mereatur a Domino, tamen quia nunc tempus est, ut virtus Domini manifestetur, et ne hoc impossibile putetis; fidele habeo promissum, Domini mei, credens quia quidquid eum peto, non me fraudabit. Statim autem Julianus oculos in caelum defigens ferme horae unius spatio, facies ejus mutata est et facta est ut nix, et his verbis coram omnibus fudit orationem ad Dominum dicens: Domine Jesu Christe, qui es verus filius Dei vivi, qui in principio natus est de Patre sine a tempore, et in novissimo mundi carnem de virgine assumpsisti sine semine, aspice de summitate caelorum tuorum, et ad confusionem inimicorum tuorum, et ad corroborandam fidem in te credentium haec quae operatus es positus in terris, exaudi nunc de caelis, et suscita hunc mortuum, ut vivi non moriantur, sed mortui reviviscant. Et completa oratione ait ad corpus: Tibi dico, terra arida, in ipsius nomine

qui Lazarum quatuordecim annis suscitavit, ipse tibi imperat, surge. Et cum hoc dixisset, surrexit qui erat mortuus, et voce magna clamabat: O acceptabilis oratio! o immaculata virginitas quanta meretur! Quo ducebar, et unde reductus sum?

40 Coecatus vero Marcianus irridens dicebat ad eum: Quo ducebaris et unde redisti? Tunc ille, qui fuerat defunctus, dixit ad Praesidem: Permite me ordinem prosequi. Praeses iterum irridens, dixit: Prosequere. At ille: Ducebar nescio a quibus Aethiopicibus, quorum statura erat ut gigantum, et aspectus horridus, oculi ut fornaces ignis, dentes ut leonum, brachia ut trabes, ungues ut aquilarum, in quibus nulla misericordia erat. Hi me latantes ducebant in infernum: et cum jam prope os putei abyssi essem, adhuc expectabatur, ut caro mea redderetur terrae, ex qua sumpta est. At ubi tu Praeses corpus meum fecisti revocari, et ubi B. Julianus pro me orationem fudit ad Dominum caelorum, infernum omnis conturbatus est, et vox de throno Dei audita est, dicens: Propter dilectum meum Julianum reducat hujus anima, quia in nullo eum volo contristari, in quo sic ego et Pater meus et Spiritus sanctus letamur. Et venerunt duo albis induti, et tulerunt me de domo eorum, et huic luci reddiderunt. Nunc ergo obsecro te, per eum qui me suscitavit, ut agnoscam verum Deum post mortem, quem vivus negabam. Haec audiens Praeses et videns, turbatus est; et ne dissensio fieret inter tantas multitudines, jubet eum cum Sanctis in custodiam recludi, et claustra annulo suo signari. Quem Julianus fecit baptismi gratiam consequi: et cum ipsis in martyrio coepit agonizare.

a Al. matre.

CAPUT X.

Martyres xxxi ab igne illasi.

Impius autem Marcianus jubet poenam, quam Imperatores jusserant, preparari. Quae cum parata fuisset, illuxit dies, et populi utriusque sexus currebant quasi ad spectaculum Circi; a et qui volebant venire, a ministris compellebantur. Ordinantur cupae in ordine triginta et una. Terror intolerabilis augebatur: mediantur cupae pice, bitumine, et sulphure: adjuncta etiam copia lignorum et sarmentorum.

42 Jubet impius Praeses Sanctos produci de custodia. Sanctus vero Julianus et puer uno vinculo tenebantur: ceteri vero onerati vinculis catenarum traherentur ad spectaculum, hymnum Deo una voce canentes: Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas. In quorum aspectu omnis aetas novam pulchritudinem mirabatur, quorum mentes ad fletum conversas pietas inclinabat. Clamabatur ab omni aetate inconfuse. Viri clamabant: O injustitia! et nos filios habemus. Mulieres solutis crinibus clamabant: O gemitus amarior felle! ut quid talis juvenis igne crematur? O potestas caeca, quae nec vivis parcat, nec mortuos audit! Tunc S. Julianus silentium petens ait ad populum: Ne prohibeatis fieri permissum Dei. Sinite nos splendidiore fieri auro per ignem; hoc scientes, quia videbitis nos creduli et increduli igne consumpto, sicut videtis nunc ante ignem, illaesos.

43 Jubet eos impius Praeses in conspectu suo statui, quibus sic dixit: O desperata voluntas, per quam decus juventutis ad interitum d properat, nescio quo carmine mentes alienatae sunt. Convertimini, e et sic tandem pro vestra salute diis immortalibus, qui laborant pro vobis, cervices flectite. Quod si volueritis, ego obtinebo ab Imperatoribus, sine aliqua persecutione religionis vestrae esse cultores; tantum ne unicum mihi filium dulcem, cum talibus ac tantis, in ipso flore vernantem videam cremari igne. O insanabilis dolor pectori meo! Quem primum plangam, cum omnium decora sunt corpora? Filii mei dulcissimi vultum desidero pulchriorem. O Juliane omnium malorum

Ex mss. S. Julianus mortuum resuscitat.

Resuscitatus narrat statum alterius vitae.

Fit Christianus.

Ex rescripto Imperatorum comburi jubentur.

Intrepidi sistuntur Praesidi.

a Implentur cupae pice et sulphure.

Producentur Martyres.

b c

Objurgantur a Praeside. d e

EX MSS.

malorum magister, quam multa bona tecum trahis, ut filius negando patrem, per te et matrem non agnoscat? Et ad filium conversus dixit: Vel antequam pereas, fili dulcissime, verba audiam tua: ecce venit et mater, quæ partus sui dolores istos quos non sperabat invenit, ecce et numerosa familia, quæ te sibi futurum dominum congaudebat, funeri tuo valedictura advenit.

Egrogium
Celsi respon-
sum.

44 Venerabilis puer Celsus dixit: Lugeant se et te; nos autem, quos conspiciunt ad regna cælorum tendere, lugere non debent. Nam nos omnes transibimus per ignem, et illæsi tibi apparebimus, et huic tanto populo qui agonem nostrum expectant. Dæmonia vero quæ colitis, et illas pestes quas Imperatores dicitis, ac si purgamenta despiciamus. Præses dixit: Ipsa est contumax audacia vestra, quæ vos vivere non permittit. B. Celsus dixit: Per ipsam vanitatem quam colis, te obtestor, ut intrepido corde petitioni meæ tribuas effectum. Præses dixit: Quidquid volueris pete. Celsus dixit: Cum me videris illæsum post ignem, permitte ad me venire matrem meam, ut habeam consilium cum ea triduo, dilatione concessa. Si mihi unam rem quam voluero concesserit, nec me, nec illam amittes. Hoc audiens mater urgebat fieri. Tunc impius Marcianus cœcatus a diabolo, dixit: Si ex igne illesus exieris, quod fieri non credo, faciam quod desideras.

45 Tunc Præses incendium filii videre non tolerans, Assessorem reliquit, qui iussa Principum compleret; ipse vero scissis vestibus cum uxore domum revertitur. Tunc exurgit luctus immanis, plangentibus cunctis. Lugebant parentes filium, servi dominum, nec erat qui consolaretur. Quid multa? Assessor munus sibi injunctum adimplet. Jubet singulos Sanctos in singulas deponi cupas. Sanctus vero Celsus, qui nunquam a latere S. Juliani discesserat, dat ei pacis osculum, et ad præparatum supplicium proferat intrepidus. Cumque singuli a ministris comprehenderentur, et deponerentur in cupas, sicut superius dictum est, pice, sulphure, et bitumine semiplenas, aggregata copia lignorum et sarmentorum, et stuppa; jubet Assessor ignem supponi. Quod cum factum fuisset, eructabat flamma excelsior ab eo loco, et cubitis amplius quam triginta elevabatur. De medio autem igne, ita multitudo psallentium resonabat, quasi vox aquarum multarum. Consumptis vero omnibus igni suppositis, apparent Sancti sicut aurum vel argentum rutilans, et ista modulatione hymnum Deo canebant: Transivimus per ignem et aquam, et induxisti nos in refrigerium. Ignis vero ardens atque coruscans vim virtutis suæ oblitus est Domino jubente, ne Sanctos Dei læderet.

Imponuntur
cupis:non læduntur
ab igne.

Psa. 63. 12.

S. Julianus
exponit mo-
dum conse-
quendi virtu-
tem miracu-
lorum.

Luc. 9. 23.

46 Nuntiantur hæc Præsidi, Sanctos Dei omnibus apparere illæsos. Statim Præses cum uxore sua et familia ad spectaculum proferat, exitum rei cognoscere. Tunc in hanc vocem prorupit: Juliane, obtestor te per Deum tuum, ut mihi dicas, unde tantam virtutem maleficorum didicisti? Julianus respondit: Quia per Deum meum me obtestatus es, qui est, horum mirabilium auctor, referam quomodo possit mereri, qui desiderat talia discere maleficia, ut sit sicut ego hujus carminis sanctificator et auctor. Si quis elaboraverit ut se ab omnibus actionibus seculi faciat alienum, ut solam vocem Domini audiat, imperantis et dicentis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me; nihil amori Dei præponat; nihil aliud desideret, nisi quod ipse Dominus promittit; non consideret nec patrem, nec matrem, non filios, et cætera, quæ noverunt intelligentes impedimenta animæ; ante omnia qui pauperum curam sollicite egerint, qui contenti sunt esurire, ut alios refocillent; satis Deo acceptum est munus, quo indigens saturatur, quo nudus vestitur, quo ira non perficitur, quo malum pro malo non redditur, quo iracundiæ tempus non reservatur, quo impatientia per patientiam superatur. Qui non vult

dici sanctus, antequam sit, *g* hic placet Deo: multi enim dicuntur quod non sunt, et sola ipsa spe securi, qua dicuntur quod non sunt, segnes efficiuntur; elaborent ut vere sint quod fecte dicuntur: et multi sunt sancti, et de his non dicitur quod sunt, sed humilitate et gratia pleni ab omnibus se sciri nolunt, ut ab illo recipiant mercedem qui novit quod sunt. Hi tales hanc artem, quam ego novi, discere possunt. Nam non solum hoc in corpore constituti hanc gratiam merentur, sed æternas cum Deo collocabunt amicitias, qui primum edocti a Christo aliis subministrant donum per gratiam Dei in se collatum, se primum lucrantes, deinde proximos; facientes quæ dicunt, qui illatam sibi injuriam pro laude deputant; qui sibi injuriæ tempus non reservant; qui reconcilians se proximo et proximum sibi, sic offerunt Deo munera; qui humilitatem obtinent, quod est culmen omnium bonorum. Marcianus dixit: Et quis tam insipiens est, qui hujus vitæ lætitiâ fugiat, et ad tantam injuriam semetipsum inclinet? S. Julianus respondit: Hoc Deus omnipotens omnibus paratus est dare, sed pauci dignos se exhibent munera ejus accipere. Præses dixit: Jam ad te, Juliane, sermo meus finem accipiet. Julianus respondit: Hoc semper optavi.

a Additur apud Surian: Sedit autem pro tribunali Præses, et universa cætas concurrebat. b Ms. Rip. genitor.

c Ms. Aud. inciditur, al. incenditur.

d Sur. quasi ad epulas proferat.

e Sur. licet tarde, al. etsi tarde. f Ms. Rip. ducimus.

g Additur apud Sur. Sed elaborat ut sit.

CAPUT XI.

Marcionillæ conversio. Cædes xxvii
Martyrum.

Tunc Præses dixit ad filium: Ecce mater tua, sicut postulasti: triduo cum ea habebis inducias. Hæc ad omnia tibi parata est consentire, ne te unicum multorum dolorum suorum amittat dulcissimum filium, S. Celsus dixit: Isto triduo matre mihi concessa, nulli licebit tuorum interesse. Præses dixit: Ut vis ita concedo, et adjecit: Excludantur in custodia privata. Statim impletur jussio Præsidis. Tunc sancti Martyres recluduntur civili custodia, una cum matre pueri. Ingressi vero Sancti, hanc orationem fuderunt ad Dominum. Deus qui præscius es futurorum, qui transacta velut presentia conspicias; qui mentes probas, non ætatem; tu Domine oculos cordis hujus aperire dignare, et acceptabilem terram tibi fac, ex qua suscepisti fructum, unde lætari dignosceris.

Conceditur S.
Celsi mater
ad triduum.

48 Et statim commotus est locus, in quo Sancti erant orantes, et fulgor argenteo septies splendidior emicuit, nec odor consuetus Sanctis defuit, et vox psallentium in aere sonabat: Vere pius Deus, qui justificat animas peccatrices sine operibus. Hæc mulier audiens et videns, clamabat: Numquam in diebus vitæ meæ tam suavissimum odorem sensi; nam sicut in amoenissimis hortis, liliorum, et rosarum et balsami nectar, et nardi redundat olfactus. His donis ita sum refecta, ut a dolorum omnium meorum oblivionem patiar; nec aliud cordi meo remanere cognoscam, nisi ipsum esse verum Deum, pro quo filius meus agonizatur.

Splendore,
odore, et
musica ca-
lesti invitatur
ad fidem.

a

49 Hæc audiens B. Julianus cum omnibus Sanctis, talem fertur mulieri propinasse doctrinam: Beata tu credentibus arbor esse dignosceris, quæ sic fructus tui merito et animæ et corporis medicinam celeriter consequeris: nam talis medicus est, qui tuam suscipit infirmitatem, ut non secundo curet vulnera tua, sed semel probando fidem tuam. Venerabilis puer subsecutus dixit: Vere nunc te veram matrem profiteor, veram te genitricem meam agnosco: nec tu amittes filium, nec ego matrem, sed una necum ad illud contendas donum, pro quo Sancti hæc tanta sustinent. Venerabilis mulier, cujus intima pectoris jam gratia divina illustraverat, respondet filio suo: Cognosce fili,

Catechizatur
a S. Juliano
et filio Celso.

b

filii, quia nil amori ejus præpono, quem tu sic diligis. Pro qua re quidquid salutis meae necessarium esse cognoscis, exerce. Respondit puer: Corde creditur ad justitiam, et quia ore confessio fit in salutem, hoc deest, ut purificationis baptismum accipias, per quod possis effici habitaculum Spiritus sancti. Mulier respondit: Ecce nos claustra retinent, et custodiæ militum circumvallant, nec introitus est, nec exitus permittitur, et quomodo inveniemus talem hominem, qualem mihi promittis? S. Julianus respondit: Hic habemus sanctum et verum Christi Sacerdotem, qui te purificet; tantum ut tu ex corde abneges deos tuos, et unum Dominum credas qui regnat in caelis, qui est unus in trinitate, et trinus in unitate, sub cujus imperio Reges imperant terræ, cujus gratia confirmantur Duces, cujus tremore contremiscunt gentes, cujus sapientia sanctificantur sapientes, cujus imperio cœli operiuntur nubibus, cujus voluntate datur terræ pluvia, cujus dono terra fecundatur, cujus voluntate quæ necessaria sunt gignit, cujus dono inundant fontes. Ipse est Christus Deus æternus; Pater in Filio est, et Spiritus sanctus, per cujus splendorem illuminantur cœli, et tenebræ incredulitatis fugantur, ipsius nutu gubernantur omnia, quia ipsius voluntate creata sunt cuncta. Respondit mulier: Qui hæc ita esse non credit, ferreum possidet pectus, nec hominum gerit sensum, sed pecudum. Tum omnes Sancti gratias referunt Deo, qui dignatus est de luporum faucibus ovem perditam liberare. Cui iterum B. Julianus ait: Ita credis, ut audisti, unum et verum Deum esse in caelis, qui est trina majestas et una Deitas? Mulier respondit: Ipsum verum esse credo Deum, quem per tuam prædicationem cognovi, creatorem omnium, qui certis limitibus fixit mare, qui ei posuit terminum quem non transgredietur, qui cælum suspendit, et diversarum stellarum splendoribus adornavit, qui in perpetuo solis ardore fundavit, et lunæ initium et finem instituit. Ipse est Dominus Jesus Christus, in quem relicta vanitate credo, cupiens hæc vita temporalis carere, ut ad illam vobiscum æternam merear pertingere.

Baptizatur
filio eam
suscipiente.

Calitus con-
firmatur.

30 Cumque hæc dixisset mulier, locus in quo erant contremuit, et audita est vox in aere dicens: Credidi propter quod locutus sum. Responderunt omnes sancti, Amen. Tunc B. Antonius Presbyter baptizavit eam, cui venerabilis Celsus filius ejus Pater in baptismo factus est. Cumque baptizata fuisset et omnes de ejus salute gauderent, vox Domini audita est dicens: Confortetur cor vestrum in Domino, et viriliter agite. Hæc audiens B. Julianus dixit: Vox, quæ insonuit auribus nostris, pronuntiat nobis futuras passiones, et diversa genera tormentorum, quæ adversum nos cogitat inimicus. Pro qua re fidei nostræ cursum Domino commendemus, qui potens est fidem nostram servare, et cursum consummare, ut repositam justitiæ coronam mereamur percipere.

Sistuntur
omnes Præ-
sidi.

31 Quid multa? Cognovit impius Marcianus uxorem suam Martyrum effectam sociam, Christi amore esse firmatam. Jubet Præses Marcianus intra domum suam privatim Martyres exhiberi. Cumque ejus aspectibus representarentur, ait ad venerabilem puerum: Matrem tuam sub hac ratione postulasti, ut tibi consentiret: modo quid actum sit cognoscere cupio. Venerabilis puer respondit: Gratias ago Deo meo, qui voluntatis meæ fructum ita perfecit, ut in æternum possideam matrem, et ipsa me filium: ut ex hæc die cognoscas pro amore Christi in ista vita nos spem penitus non habere. Pro qua re nec ego te novi patrem, nec ipsa maritum. Tunc Præses ira repletus jubet mulierem comprehendere et domi retineri. Ad quam cum appropinquarent ministri, volentes eam contingere cæci facti sunt. Hæc audiens Marcianus, cæcatus a diabolo jubet omnes in imo carceris recludi.

Marcionillam
comprehen-
suri, excac-
cantur.

32 Alia vero die sedens pro tribunali, jubet viginti milites, qui in agone certabant, pro Christi nomine decollari: septem vero germanos igni tradi præcepit. Quod cum factum fuisset, martyrium suum cum gaudio et exultatione consummaverunt in pace pergentes ad Dominum, cui est honor et gloria in secula seculorum, Amen. Sanctum vero Julianum cum Antonio Presbytero, matrem et filium, et illum quem infernus reddiderat, suo judicio reservari præcepit.

a Al. idolorum. b Al. sanitatem.

CAPUT XII.

Subversio templi Jovis.

Cumque sedisset pro tribunali in foro, jubet B. Julianum et reliquos Sanctos exhiberi. Ex officio dictum est: Adstant. Tunc Marcianus sic erupit: Tecum Juliane loqui penitus dignum non habeo. Et adjecit: Tu es Antonius, quem Papam suum isti testantur? Constat ergo te hujus magicæ artis esse auctorem. B. Antonius Presbyter respondit: Gratias ago Domino Jesu Christo, qui hujus gratiæ suæ me indignum fecit esse ministrum. Præses dixit: Vel tu mihi dic Antoni, quæ est magicæ virtus vestra, ut sic separetis filios a parentibus, et conjugia disjungatis, et bona ipsa vite, vel opes, quæ fata concedunt, negare et horrere persuadeatis, et dii immortales per vos blasphementur? Quæ est ergo hæc audacia vestra? dicito mihi: ex ore tuo audiam et cognoscam, qualiter vobis et magicis artibus vestris finem imponam. Tantum enim pervaluistis ad decipiendum populum, ut et gloriemini vos mortuum suscitasse, per quod innocua pectora irretistis. Antonius Presbyter dixit: Optaveram quidem, ut duces hujus agonis nostri Julianum provocares tibi, et ab eo responsum acciperes: sed quia unus est Deus Jesus Christus, qui tangit organa cordis nostri; percunctatus es, quæ voluisti, audi nunc a me quæ inquiris. Magister et auctor hujus magicæ artis, quam dicis nos exercere, hoc nobis dedit præceptum ne margaritæ pretiosæ a nobis ante porcos mittantur; qui dixit: Non veni mittere pacem super terram, sed gladium: veni enim separare filium a patre, filiam a matre. Et alio loco consequenter dicit: Qui amat patrem, aut matrem, aut filios, plusquam me, non est me dignus. Hanc vocem audiens filius tuus, non plus amavit te carnalem genitorem, quam Christum Creatorem suum. Simili modo et quam dicis uxorem, hac voce Domini comperta contempsit temporalem thorum, ut Christum immortalem Regem sequens requiem æternam consequatur. Et adjecit: Nilil verius, nihil lucidius cognoscere possis. Hæc audiens Præses jubet in custodia recludi, dicens. Excogitabo pœnas quibus isti intereant.

Ex mss.

Milites 20
gladio, 7 fra-
tres igne in-
terimuntur.

Antonius Pre-
sbyter Præsidi
respondet de
fide.

Math. 7. 6.

Math. 10.

Templum
Jovis magni-
fice appa-
ratur.

a

b

Suadet Præses
ut sacrificent
diis.

c

34 Alia die convocans ad se sacerdotes dixit: Ornate venerandum templum Jovis, cujus est consuetudo semel in anno pateferi, ubi dignoscuntur veneranda numina Jovis, Junonis, et Minervæ, ex a electro puro imagines constructæ, quibus suavissimus Cupido delectamenta ministrat; libationes et incensa præparate. Sacerdotes itaque consuetas præparant hostias. Quid multa? Illuxit dies: patefacto templo universa multitudo convenit admirantes templum patefactum, quod vix semel in anno, Principum natali, pateferebat. Tale enim erat opus fabricæ ut non marmore, sed tabulis b argenteis parietes et pavementum stratum splenderent, auro purissimo et margaritis vel lapidibus crispantes camera.

35 Cumque omnia pararentur, ingressus templum Marcianus jubet Sanctos Dei adduci. Quibus præsentatis dicit: Ecce nunc Juliane, et tu Antoni, tempus advenit in quo vos et consortes vestri salutem consequamini. Hoc enim c egi pro vestra salute, ut in isto terribili templo thura diis immortalibus incen-

83 datis.

Ex mss.

dati. Quod si adhuc in ipsa contumacia vestra perstiteritis, abnegantes istos, pro quibus huc usque peperci, diversis tormentis in vos debacchabor. Pro qua re, Juliane, qui a te constat esse auctorem hujus sceleris, accede et repropitia tibi deos immortales per quorum divinitatem generi tuo restituaris. S. Julianus respondit : Tu jam dixeras, quia mecum sermonem jam non haberes; sed quia cognosco verum tempus, ut et nos salutem consequamur, et numina a vobis honorentur, fac omnes sacerdotes deorum intus adesse, ut cognoscant quale illis sacrificium offeremus. *d* Et adjecit B. Julianus : Bene valeas optime Præses, qui tam acceptabile tempus nobis laudem et gloriam accepturis persuades, et omnibus in uno commanentibus diis vestris præcipis immolari, quod non piget. Nam ideo distulimus, ut in isto templo mirabili, quod habetis, magnum sacrificium omnibus immolaremus *e*.

Falso putat S. Julianum perversum.

36 Tunc Præses non intelligens quo ordine prosequeretur, dixit: Gaudeo vos, etsi tarde resipuistis mellifluam hanc lucem cum omnibus bonis redundantem diis immolantes non amittere. Tunc Judex omnium vincula auferri jubet, dicens: Turpe est vinculis retineri, quibus dii cœperunt esse propitii. Et cum exonerarentur vinculis quibus erant constricti, dicit ad venerandum puerum, et matrem ejus: Accedite et repropitiate vobis deos, quibus nunc usque servistis. Cui venerabilis mulier solum hoc dedit responsum: Non mihi faciat verus Deus, quem cognovi, ut ultra tecum colloquium habeam. Per ignorantiam feci, quæ dicis. Jam cognovi veritatem a qua nunquam recedo. Tunc Præses conversus ad B. Julianum, dixit: Ecce omnia parata sunt, implete quod spondidistis. S. Julianus respondit: Jam est hora in qua glorificemur, ut omnibus videntibus gloriosi appareamus. Marcianus dixit: Est, si vultis salutem consequi. S. Julianus ad socios suos ait: Appropriemus ut salutem consequamur, et sit in notitia seculi futuri sacrificium quod facturi sumus hodie. Tunc Præses jubet et alios Sanctos a privata custodia venire, existimans esse verum, quod volebat. Ingressi vero Sancti templum, vexillo sanctæ crucis armant frontem. Tunc ait B. Julianus ad Præsidentem: Quid præcipis Præses? Omnibus diis offeremus sacrificium? Præses dixit: Omnes, quos conspicias, immortales sunt, pares sunt virtute, æquales et gloria: nec invident sibi in cultoribus suis, præcipue in vobis, qui eos tarde cognovistis.

Psal. 95. 5.

37 Hæc dicente Præsidente, fixis genibus S. Antonius Presbyter, et B. Julianus cum sociis suis, dixit: Deus qui es sine initio, sine fine, sine tempore, quia æternum possides nomen, qui non in manufactis delectaris, quem non capit mundus, sed requiescis in corde mundo; qui per Prophetam dixisti: Omnes dii gentium demonia. Tu autem solus es Deus Abraham, Isaac et Jacob; qui in sapientia tua fecisti caelos, fundasti terram, congregasti maria, terminum ponens quem non transgrediuntur; quem fluctus ejus murmurosa voce collodant, quem diversarum volatilium garrulæ voces suaviter laudates agnoscent suum Creatorem, qui in Christi arbitrio creasti universa, aspice nunc in subversionem fani hujus, et ad tantas daemonum thecas, et tantorum eorumdem cultorum frange audaciam, et ad nihilum redigantur hæc omnia, in quibus gloriantur; ut te solum Deum agnoscant, et glorientur in te, qui credunt nomini tuo, et Jesu Christo filio tuo quem cognoscimus tibi coæqualem et coæternum in unitate Spiritus sancti in secula seculorum. Et cum dixissent omnes Christiani, Amen; omnia sculptilia ad nihilum redacta sunt, templum vero ita submersum est, ut quid fuerit non pareret. Nam et multitudo confusa sacerdotum circiter mille cum templo perierunt, et alia multa pars paganorum simul interiit. Ignis vero eructans

Templum cum idolis et paganis, precibus Sanctorum subvertitur.

est in eodem loco usque in hodiernum diem. Tunc B. Julianus dicit Præsidi: Ubi sunt manufactæ imagines daemonum, in quibus gloriabaris? ubi electrum? ubi aurum? ubi est templi pulchritudo? ubi parietes et pavimentum argenteum? ubi metalla pretiosa? Invocato Christi nomine, hæc omnia in terram eversa sunt, unde assumpta sunt, unde et erant. Sicut enim omnia illa uterus terræ suscepit, ita et vos et Imperatores vestros, et omnes cultores daemoniorum perpetuus accipiet infernus, ubi ignis edax non extinguetur, et vermis devorans non moritur, ubi corpus semper renovatur ad penam, ubi misericordia quaeritur et non invenitur. Hic vos talis locus, auctori vestro diabolo præparatus, exspectat. Hæc audiens Præses dixit: O virtus magica! o carmen inauditum, sic prævaletis, ut etiam terra sinus aperiat, et cuncta bona ab oculis pie perfruendum auferat? Jam non miserebor: jam non parciam: antequam gladio eos feriri jubeam, de eorum pena me satiabo. Tunc jubet Sanctos Dei in ima carceris recludi.

a Ms. Rip. auro. *b* Sur. aureis. *c* Al. elegi, al. eligite. *d* Sur. Præses ait: Bene sit tibi; optime locutus es. S. Julianus dixit: Quandoquidem multam nos laudem reportaturis dicis et gloriam, hortarisque ut in, etc. *e* Additur apud Sur. Tunc enim lætatur qui convivium parat, si omnes adfuerint invitati, ut nullum prætereat epulum quod paratur, ne postea sit qui succenseat.

CAPUT XIII.

Martyrium S. Juliani, et Sociorum.

Ea nocte cum in Dei laudibus epularentur Julianus sanctus et socii ejus, in ipso mediæ noctis silentio adest multitudo Sanctorum cum Sacerdotibus, qui jam martyrii palmam adepti fuerant, omnes stolis albis induti; inter quos et viginti milites et septem germani glorificati advenerunt; adest et B. Basilissa cum omni virginum choro: in qua multitudine sola vox, Alleluia, resonabat. Tunc B. Basilissa alloquitur S. Julianum dicens: Regna caelorum patefacta sunt vobis. Venite, et hoc præceptum accepimus a Rege æterno Christo, ut in die a Apparitionis suæ cum comitibus tuis ad se te recipiat; et omnis Patriarcharum, et Apostolorum gloriosus occurrat numerus, et vos in numero Sanctorum Dominus Christus cum perpetua lætitia sociabit. Et iterum audita est, Alleluia, tertio, et visio ab oculis eorum ablata est.

S. Basilissa cum Virginibus et Martyribus apparet S. Juliano et sociis.

39 Alia die jubet Marcianus in medio sibi foro tribunal præparari, et adduci præcepit Sanctos. Excogitat iniquissimus serpens nova et inaudita genera tormentorum. Jubet ministris, ut Sanctorum manuum ac pedum digitos *b* liciniis oleo madentibus colligarent, et ignem supponi præcepit. Cumque hoc factum fuisset, liciniis consumptis, incontaminata permanebat caro Sanctorum. Tunc impius Marcianus jubet S. Juliano, et venerabili puero eutem capitis auferri; Sancto vero Antonio Presbytero, et Anastasio qui suscitatus fuerat, clamantibus et dicentibus: Gloria tibi Christe, jussit oculos eorum uncinis effodi. Sanctam vero *c* Marcionillam matrem pueri, quam Deus præcierat pœnas tolerare non posse, cum juberet eam equuleo applicari, si qui ex ministris eam voluissent attingere, cœci efficiebantur. *d* Sanctos autem suos ita Dominus curavit et illuminavit, ut in omnibus apparerent quasi nihil fuissent passi.

*a**b* Varie cruciantur, illasi.*c**d*

60 Tunc exclamavit Marcianus: Heu me! vincimur. Quid aliud faciam? Superest unum. Jubet amphitheatrum præparari, in quod ingressus cum tribunal ascenderet, jubet Sanctos Dei exhiberi, et omnium ferarum dimitti multitudines. Et cum dimissæ essent feræ, singulæ veniebant ad Sanctos, et pedes illis lingebant.

Objecti feris non læduntur.

61 Hæc videns Marcianus, convocat Magistratus civitatis,

AEORUMDEM SS. MARTYRUM
VITA

AUCTORE S. ALTHELMO EPISC.

lib. I. cap. XLII.

AUCTORE
S. ALTHELMO.

civitatis, et jubet omnes custodias perscrutari, et personas jam morte dignas in amphitheatrum intramitti, et Sanctos Dei misceri, et inter sacrilegas personas decollari. Tunc S. Julianus cum sanctis commartyribus suis dixit: Gloria tibi Christe, qui nos usque ad hanc horam salutis perduxisti. Tunc venerabilis puer cum sancta matre ad Praesidem dixerunt: Nota tibi facies nostras, quas in hoc seculo gratia Christi sic vides immutatas. Tua enim perfidia foeditatem nobis conabaribus imponere, gratia vero et pietas Christi induet nos magna gloria, et decore, ut in illa die agnoscas nos in gloria cum tu fueris in inferno. Tunc Marcianus jubet eos inter noxios commisceri, et intramisso spiculate jubet Dei Martyres gladio consummari.

Gladio ob-
truncantur.

62 Et cum factum fuisset, statim terrae motus factus est, ut prope tertia pars civitatis a fundamentis subverteretur. Nec qualicumque permissum est stare, in quo idolum esse dinoscatur. Fulgura et tonitrua, et brando intolerabilis facta est, quae maximam partem incredulam consumpsit. Ipse autem Praeses semivivus evasit. Qui non post multos dies vermibus ebulliens exspiravit.

Prases cum
suis punitur.

Corpora a
SS. ostensa
sepeliuntur.

63 Ea nocte venerunt populi Christiani et Sacerdotes, et praee multitudine cadaverum reliquias Sanctorum non agnoscentes, positis genibus oraverunt; et oratione completa apparuerunt eis in specie virginum animae Sanctorum, unaquaeque super corpoream thecam suam residens. Sic sanctae reliquiae collectae sunt, Domini gratia ita ordinavit, ut Sanctorum sanguis, sicut panis lacteus circa unumquemque eorum congelaretur, ut nec terra aunderet os suum aperire ad sanctum cruorem recipiendum, quae sceleratorum sanguine fuerat saciata. Passi autem sunt gloriosi Martyres Julianus et omnes socii ejus, sub die octavo Id. Januarii, quorum sancta corpora auferentes Sacerdotes sepelierunt in sancta matre ecclesia sub sancto velamine altaris.

e

f
Clarent mira-
culis, fons
nascitur, te-
prosi mun-
dantur, etc.

g

h

64 Unde Domini pietas indeficientem fontem prodire jussit, cujus undis sacrosanctum baptisterium consecratur. In quo loco tanta divina beneficia affluenter credentibus tribuuntur, ut si quis adveniat fide et credulitate plenus, statim consequatur medicinam, quacumque fuerit infirmitate possessus. Nec hoc silebo miraculum, quod ibi Dominus ad fidelium fidem corroborandam operari dignatus est, g ut usque in hodiernum diem nullus ambigat. Decem leprosi, jam decotae et putridae carnis, allati sunt, ut die passionis eorum, hoc est Epiphaniarum, baptismi gratiam consequerentur. Completoque in eis sacramento, cum eos h sabanis bajularent, quia manibus tangi non poterant, ita ut unusquisque ex illis intinctus est, talem consecutus est sanitatem, ut in hominum genus nunquam talis pulchritudo videretur. Vox autem audita est dicens: Juliani dilecti mei fides haec omnia meruit, et majora merebitur. In eodem denique loco sancto caeci illuminantur, demones effugantur: et non solum ibi, sed ubicumque per nomen Domini Jesu Christi, et Sancti ejus Juliani, basilicae fabricantur. Gloria Christo, qui est fidelis in verbis suis, et tantam gloriam praestat Sanctis suis, cujus honor et imperium in secula seculorum. Amen.

a ss. Rip. epiphaniae.
b Al. lignis, non recte melius licis.
c Al. Marionillam. Al. Marcianam.
d Additur apud Sur. Nervi adeo contrahabantur, ut manus sua ad se reducere non posset.
e ss. Rip. v Idus.
f Idem ms. mundatur.
g Sur. nec quisquam debet ambigere, quin idem hodieque efficiat.

h Id est linteaminiibus. Victor Utiens. lib. 3, clam furto, necentibus cunctis, illa quibus eum suscipiens de fonte dudum tlexerat, sabana bajulabat. Et max: Haec sunt linteamina, Epi-dophore minister erroris, quae re accusabant.

Porro virginalem Juliani Martyris gloriam, sub clandestino taciturnitatis latibulo delitescere non patiar: qui temporibus Diocletiani et Maximiani, nobili prosapia oriundus fuit. Quem cum parentes in primaevo pueritiae rudimento florentem, tam dialecticae artis compotem quam rhetoricae artis participem fecissent; paedagogis quoque et didascalis traditum, multimodis philosophorum disciplinis imbuissent; et jam in tenero pubertatis rudimento adultum parentes animadvertent, eumque amatorem Catholicae fidei, sacrisque Ecclesiae liminibus adhaerentem, necnon ergastula Confessorum crebro frequentantem comperissent: pertimescebant magnopere, ne si unicum pignus ob religionis praerogativam, et sanctae conversationis habitum, ab illorum stirpe privaretur, ipsi, ut Patriarcha, lacrymabilem depererent querimoniam, canos suos cum dolore ducentes ad inferos: quin et optatae generationis haeredibus et futuris nepotum nepotibus funditus fraudarentur. Ideo a puerum subnixis precibus et inauditis blandimentorum hortamentis inflectere nitebantur ut ad b tedas et copulae consortium ferreos affectus, imo adamante duriores inclinaret: ad argumentum etiam hortandae suasionis, Apostolicis utuntur oraculis, quibus ait: Volo juvenes nubere, filios procreare, nullam dantes occasionem maligno: Quibus ita respondisse scribitur: Nec voluntatis, nec aetatis est tempus, ut faciam quae hortamini. Item cum perseverarent pertinaciter in precibus, ait: Nec permittendi mihi est facultas, nec negandi potestas, quod hortamini Dei mei potestati committo.

S. Julianus
solicitarur a
parentibus ad
nuptias.

Gen. 42. 38.

a

b

1. Timot. 3.
14.

Christi hor-
tatu, ducit
basilissam.

c

d

e

Construunt
monasteria.

f

2 Unius tamen hebdomadis inducias a parentibus poposcit, ut nutum supernae majestatis argumentis evidentibus experiretur. Qua peracta intercapedine, somno sopitus vidit Christum in oramate dixisse: Exurge, ne timeas, nec suasiones verborum vel voluntatem parentum horrescas. Accipies enim conjugem, quae te c non a me separet, sed per te virgo perseveret. Et infra: Multi juvenes et virgines per vestram doctrinam vel vitam d caelesti exercitui probabuntur. Suscipitur igitur in thalamo beata virgo, vocabuli praesagio Basilissa, hoc est, regina; formosa frontis effigie, sed formosior cordis castitate: venusta, inquam, lineamentis corporalibus, sed plus venusta e suatim cycladibus compta spiritualibus.

3 O quanta caeterva credentium in utroque sexu, foetidas facinorum cloacas calcitrans, et putida vitiorum volutabra abominans, illorum magisterio ad fidem Catholicam conversa, cum martyri tropaeo triumphans agonizavit! Siquidem plura monachorum ergasteria in celeberrimo municipio f Alexandri, quae est metropolis Aegypti, opitulante Christo construxere. In quibus militum Christi circiter x millia, sub districto Juliani regimine conversantia, et nequam a sanctae religionis tramite, per obliquos anfractus dextra lavaque declinantia, regulariter vixerunt. Basilissa vero Deo dicata, bis quingentenos sanctae messis manipulos, Evangelicae praedicationis falce metens, in area tortoris trituros, et horreis caelestibus condendos innoxit.

4 Postremo cum efera persecutorum rabies in sacrosanctos Ecclesiae thrones feralibus edictis, et feroicibus tormentorum cruciatibus truciter ingruens grassaretur; et Catholicae fidei propugnaculum saecularis argumenti ballista quassatum, atroicisque machinae arietibus subrutum funditus evertere moliretur; g quis styli textu effari valeat, quanta Julianus cum ceteris commanipularibus, et ejusdem propositi sodalibus,

g

AUCTORE
S. ALTHELMO.

*Torquetur Ju-
lianus: oculum
erutum
restituit:
idola diruit.*

h

sodalibus, martyrizando perpressus sit? Marciano Præsidi in alto tribunalis culmine, vel theatri pulpito concionante, nodosis fustibus, et cruentis mastigiis, sine respectu pietatis flagellatus, a cultura Christi flecti nequivit: quin imo pupillam percussoris evulsam, qui sibi crudeliter flagrorum vibices irrogabat (quamvis ut magis ac magis pudenti lotio humectaretur, instaret), incolumem restituit. Insuper nefandas simulacrorum effigies plusquam quingentas, quibus Pontifices delubrorum libamina litantes bacchantum ritu thurificabant, ad solum diruit, quasavit, evertit.

i

*Martyres e
pice bullienti,
et oleo ac-
censio exeunt
illasi.*

5 Item Julianus cum juvenulo filio Præsidis, h Effembo Hircitallo, qui neophytus et nuper ad fidem conversus fuerat, in fundum ergastuli profundum retrusus, ubi fetida damnatorum cadavera diuturno temporis intervallo, horrida vermium examina ebulliebant, squaloris nauseam perpressus est. Sed versa vice pietas divina, quæ suorum semper reminiscitur militum, pro foetenti sterquilinio, olfactum ambrosiæ et nectaris fragrantiam, carceris illuviem tolerantibus, cum luce limpida clementer contulit. Hæc tanta prodigia milites ad excubias Confessorum deputari, cernentes, sprete fanaticæ superstitionis cultura, orthodoxorum phalangibus adglomerantur. Interea defuncti cadaver prolixis fasciarum ambagibus conexum, nondum in i sarcophago terra humatum, flagitante Præsidi, fuis ad polum precibus suscitavit. Qui omnem isthinc eundi tragediam, et illinc redeundi clementiam attonitis spectatoribus, resurgens de tartari profundo, patefecit.

6 Igitur urgente muneratorum decreto, sancti Martyres in Circi spectacula terdenis cuparum gremiis includuntur, quæ intrinsecus atræ picis massa et bituminis fomite, sulphurisque foetore replentur, fariuntur, et extrinsecus suppositis crepitantis rogi torribus, et sarmentorum fasciulis conflagentibus, succenduntur, intantum, ut flammantis pyræ cacumina obelisci proceritatem, sed tamen et rotundum spheræ apicem triginta cubitis in conum præcellerent. Sed tantum de torrente incendio superna potestate compresso, triumphales viri, velut obrizum rutilans, spectante Circi caterva in publicum processere. Exin reciproca tortoris nefandi ferocitas,

quæ semper insontum pœnis pascitur, et fuso sanguine saginatur, athletis et agonothetis Christi magna martyrii merita cumulavit. Dum licis olei liquore delibutis dignorum articulos, et palmarum pollices obvolverent, simulque pædum k allices truciter adnecterent: sed liciorum filis flamma combustis, athletas Dei, in scammate mundi, ritu palestrico agonizantes, a fumigabundis flammarum globis immunes divina tutela protegit.

7 Verum hæc Confessorum Christi victoria confutata, in amphitheatrum Sanctos ferreis collaribus connexos cruentum carnifem imperat duci, quatenus patefactis cavearum l cisteliis et apertis clatorum obstaculis, ursorum geminis carperentur et leonum rictibus roderentur. Sic stolidæ Præsidis præcordia Deoque invisæ, spes pascēbat inanis, dum furibunda ferarum rabies, et gulosa belluarum ingluvies cælesti nutu compressa, m contra oblatam prædam luctari non audens, inultos facium gurgiliones oppilavit, ut Poeta de Propheta,

Et didicere truces prædam servare leones.

8 Ad ultimum B. Julianus cum ceteris commilitonibus stricta machara crudeliter percussus, et rubicundo cruoris rivo perfusus feliciter occubuit. Ad horum venerabiles sarcophagos cum decem leprosi, quos dira cutis callositas elephantina tabe deturpans, non particulatim, sed membratim maculaverat, illico ad secundæ nativitatæ gratia in baptisterio regenerati, qui in sabanis, et syndonibus bajulabantur ægroti, Sanctorum meritis sospites, et voti compotes salubriter abscedunt.

a Melius puberem.

b Al. ad thalami tedes, et copulæ consortium.

c Al. Non pollucendo a me separat.

d Al. cælestem ascensuri sunt exercitum.

e *Alii fortassis auctor scripsit, aut peculiarem hujus verbi notionem ipse sibi formavit. Est alioquin suavit inlar suis. Sunt enim adsimulante dicta hæc, canatim, suatim, bovatum, quæ ab animalibus desumuntur.*

f *Adscriptum in quodam exemplari ad marginem, Antiochiæ. Sed hæc non est metropolis Egypti. Legendus § 2, in prolegomenis.*

g Al. Quis ubertim angusto styli textu.

h *Melius, Ephebo Hircitallo, seu Hircitallo, quod ejus fortassis antea nomen fuit, in baptismate in Celsi, seu Celsii, mutatum.*

i *Al. sarcophagi theca. k Nervus allicies. Adscriptum in vs. allices esse digitos in pedibus crassiores. l Al. Crusteliis.*

m *Al. oblatam prædam luctari non audens, omisso contra.*

DE SANCTO PETRO EPISCOPO SEBASTENO IN ARMENIA.

SECL. IV.
IX JANUARI.

S. Petri Episcopi
Sebasteni natalis.

NOT. 135.

*Puer a Macrina sorore,
sanctissime
instituitur.*

Sebaste, quæ et Sebastia, urbs antiqua et præclara Armeniæ minoris fuit: cujus muros, cum ruinam ævo labefactati minarentur, a Justiniano reedificatos scribit lib. 3. Procopius. Ejus saepe alibi mentio erit. Episcopali cathedra jam olim celebris fuit: quam quarto seculo Christiano exeunte, S. Petrus revit, frater SS. Basilii Magni, Gregorii Nysseni, et Macrinæ Virginis, quos celebrabimus xiv Junii ix Martii, et xix Julii. S. Petri natalem hoc ix Januarii ita refert Martyrologium Romanum: Sebastæ in Armenia, S. Petri Episcopi, fratris S. Basilii. Subnotat Baronius, eodem die a Græcis coli. Sed in nullo eorum menologio illius reperimus nomen.

2 Extat in vita S. Macrinæ, a S. Gregorio Nysseno scripta, hoc Petri elogium: Ad hunc perfectionis tam præclarum scopum assequendum magno S. Macrinæ erat adjumento frater quidam, eodem ex utero editus, qui Petrus appellabatur, in quo pariendi dolores finierat mater. Hic enim ultimus a parentibus susceptus est filius, qui simul et natus, et orbis fuit. Quo enim tempore ipse in lucem edebatur, pater e vita decessit. Hunc, quæ inter liberos erat natu maxima, qua de instituta hæc est oratio, paulo post ejus ortum ab ubere nutricis sublatus, ipsa statim enutriti, excellentique disciplina educavit, sacris institutis a puero

ipsum erudiens adeo, ut nihil otii concesserit, quo posset studiis inanibus vacare. Nam illi se et patrem, et magistrum, et custodem, et matrem, et ad optima quæque consultricem, præbuit: talemque reddidit, ut antequam excederet e pueritia, in tenero illo ætatis flore ad excelsum philosophiæ gradum ascenderit. Ea quidem erat ingenii bonitate, ut ad omnia artium genera, etiam quæ manibus exercentur, perdiscenda natus esse videretur. Quare nullo duce perfectam eorum peritiam est assecutus, quæ ceteri multo tempore et labore discunt a præceptoribus. Is ergo studiorum externorum occupationes asperratus, et ingenium ad omnes bonas disciplinas percipiendas aptum habens, semperque respiciens ad sororem, quam sibi tamquam totius boni scopum proposuerat, eos ad virtutem progressus fecit; ut in reliqua vita Magno Basilio virtutis præstantia nihilo inferior fore judicaretur. Tunc autem sorori et matri erat instar omnium, et una cum illis ad Angelicam illam vitam contendebat.

3 Cum autem quodam tempore gravi laboraretur inopia et fame, multique fama beneficentiæ excitati, undique confluerent ad eum recessum, quem incolebant, tantum industria sua cibiorum pauperibus subministravit, ut adventantium frequentia locus ille non

k

l

*Objiciuntur
leonibus, nec
læduntur.*

m

*Plectuntur
capite.*

*Eam imita-
tur.*

Pauperes alit.

non solitudo videretur esse, sed civitas. Interim senex admodum mater, in utriusque filii manibus moriens, migravit ad Deum. Cujus quæ benedictionis vox fuerit illius, qua erga liberos usa est, commemorare non erit alienum. Nam cum de absentibus singulatim amanter mentionem fecit, ut nullus esset expers benedictionis; tum præcipue præsentibus ipsa precibus suis obtulit Deo. Etenim cum ei ex utraque parte lectuli adversi assiderent, altera manu utrumque tangens, hisce verbis postremis Deum allocuta est: Tibi, Domine, et primitias et decumam dico fructuum uteri mei. Primitiarum enim locum hæc mihi obtinet primogenita: decumæ vero, extremus hic decimus filius. Tibi autem lege utraque debentur, et tua sunt munerata. In hanc igitur primogenitam meam, et hunc decimum veniat sanctimonia: oratione perspicua designans filiam et filium. Ita benedictioni simul et vitæ finem statuit, cum prius mandasset filiis, ut se in sepulcrum paternum inferrent. Id illi, ut jussi fuerant, cum præstitissent, in reliquum tempus ad sapientiæ fastigium, semper cum antea vita pugnantes, et præterita benefacta posterioribus superare studentes, contendebant.

A matre moribunda benedicuntur cum sorore.

Filii Sacerdotum.

4 Interea insignis inter Sanctos Basilium, magnæ Cæsareæ declaratus est Antistes, et mysticis sacrificiis suis fratrem consecrans, ad sacram presbyterii dignitatem provexit. Atque hic rursus eis vitæ cursus ad graviora sanctorum dirigebatur, cum sacerdotii dignitas, sapientiæ studio conjuncta, cumularetur. Post autem annis octo transactis, et nono inchoato, per totum orbem celeberrimus Basilium ab hominibus ad Deum concessit, communem patriæ et Ecclesiæ luctus occasionem præbens.

5 Post Basilii obitum, ut additur ibidem, nono mense aut paulo amplius Episcoporum concilium indictum est Antiochiæ. Quod celebratum fuisse postquam Theodosius Imperator est renuntiatus, scribit Socrates lib. 3, cap. 4. Porro Theodosius, ut idem refert cap. 2, creatus est Augustus XVII Kalend. Februar. Ausonio et Olybrio Coss. id est an. Ch. cccclxxix, quo eodem anno in eunte, Kalendis Januarii decessit S. Basilium, nono Episcopatus anno, quippe Christi cccclxx, Julii xiv ordinatus: circa cujus Episcopatus initia S. Petrus consecratus est Sacerdos. Baronius hæc omnia anno uno citius scribit contigisse. A Synodo Antiochena antequam annus præteriret, cupiditas incidit S. Gregorio, ut de semetipso testatur, sororem S. Macrinam invisendi. Cumque jam domui appropinquaret, familiarium quemdam interrogavit, primum de fratre suo Petro, an adesset. Quo respondente, illum quarto jam die inde abcessisse; cognovit eum sibi alia via obviam prodixisse. Tum de S. Macrina sorore percontatus est; quam ægram intellexit, adit, et postera die morientis oculos clausit. Annus hic erat Christi cccclxxx et dies Julii xix quo ejus natalis celebrari diximus. Hinc manifestum est S. Petrum non migrasse e vita temporibus Valentis Imperatoris, quod in Notis ad Martyrologium Romanum asseritur, cum Valens ad Hadrianopolim dimicans sagitta confusus, et cum turquo, quo se receperat, vivus a Barbaris exustus sit, v Idus Aug. an. Ch. cccclxxvii ut testis est Idatius in Fastis Consularibus. S. Petrum non nisi post mortem S. Macrinæ ad Episcopalem dignitatem promotum fuisse, multo probabilius est. Imo nec forte anno cccclxxxi, quo synodus habita est œcumenica Constantinopoli, Episcopus fuerit, quod illi subscripsisse non reperitur.

Mors S. Basilii 379.

Mors S. Macrinæ 380.

Vita S. Petri ante Episcopatum.

6 Quod autem ejus ante Episcopatum vivendi genus fuerit, ab eodem S. Gregorio in fine vitæ S. Macrinæ describitur: Vir quidam illustris in re militari, qui in civitate Ponti, cui nomen Augustæ, Dux exercitus erat, audita calamitate, atque ægre ferens, cum subditis humaniter obviam processit. Erat enim mihi et sanguinis et amicitie necessitudine conjunctus. Hic mihi de ipsa (S. Macrina) miraculum narravit,

quod unum adjungens historiæ, faciam scribendi finem. Etenim cum lacrymis modum adhibentes, colloqui cœpissimus, ille ad me: Audi, inquit, quale quantumque bonum migravit e vita: atque ita sermonem exorsus est: Magna mihi, uxori que meæ quondam cupiditas incidit videndi virtutis gymnasium. Sic enim, inquit, locum illum, in quo beatus ille animus degebat, appellandum arbitror. Nobiscum autem erat filiola, cujus oculus ex pestilenti morbo calamitas occuparat, adeo ut obducta tunica circa pupillam, contractoque albore, fœdum esset miserandumque spectaculum. Divinam igitur illam domum ingressi, ita separati sumus in eo sapientiæ vacantium loco, ut ego quidem diverterem, ubi habitabant viri, quibus præerat Petrus frater tuus; illa autem intus, ubi erant virgines, cum S. Macrina versaretur. Hic cum aliquantulum essemus commorati, tempus esse duximus, ut discederemus. Jamque discessum adornabamus, cum utrumque nobis humana quaedam vis illata est. Nam et frater tuus mihi jubebat, ut manerem, et studiosorum mensæ particeps fierem: et beata illa non dimittebat uxorem meam, sed filiolum in sinu gerens, non prius illam se redituram aiebat, quam mensam apparasset, et nos philosophiæ divitiis acceperat. Puellulam autem exosculata, et admovens os oculis ejus, ubi pupillam affectam vidit; Si hoc mihi, inquit, concesseritis, ut apud nos esse velitis, gratiam vobis tali honore non indignam referam. Eequam? inquit puellulæ mater. Est mihi, respondit Magna, medicamentum, ad curandum hunc oculum, appositum. Quæ quidem promissio cum mihi a quodam ex virginum conclavi nuntiata esset, libenter mansimus, posthabita, quæ nos urgebat, proficiscendi necessitate. Cum igitur convivium, quod Petrus humanitate et gratia sua condiderat, haberet finem, uxorque nobis a S. Macrina omni convenienti jucunditate recreata remissa esset, lætitia et gaudio pleni, nos in viam dedimus. Et quæ utriusque nostrum contigerant, inter eundem narrabamus: ego quidem quæcumque in virorum conclavi vel videram, vel audiveram, recensebam. Et illa vicissim tamquam ex historia singula repetens, nihil omnino, quantumvis parvum, omittendum existimabat, etc. Huc usque ex vita S. Macrinæ, quam suo tempore integram dabimus, extatque apud Lipomanum tom. 2, de vitis Sanctorum, et xix Julii apud Surium, et Græcolatine in auctario operum S. Gregorii Nysseni, a Jacobo Gretsero Nostro edito.

7 Meminerunt hujus a S. Petro actæ solitariæ vitæ alii scriptores: Socrates lib. 3, cap. 21. Basilium duos fratres habuit Petrum et Gregorium: Petrus solitarii vite genus Basilii secutus est. Gregorius autem docendi rationem. Theodoretus lib. 4, cap. 28. In ejusdem cum illis (Nazianseno et Nysseno) laudis societatem venit Petrus, qui Basilii et Gregorii frater germanus fuit: quique tametsi humaniore litteratura non perinde ut illi instructus erat, pio tamen vivendi genere admodum excelluit. Eadem fere Nicephorus lib. 11, cap. 44. Petrus eisdem, quibus Basilium parentibus prognatus, profanis quidem litteris non tantopere imbutus, virtutis autem splendore non illis inferior. Et cap. 19. Habuit autem Basilium fratres, quorum unus Gregorius fuit Ecclesiæ Nyssense lux et ornamentum, etc. Secundus Basilii frater Petrus fuit, qui una cum illo vitam monasticam primum consecratus, deinde urbem Sebastiam sacrorum Antistes gubernavit. Tertius Nancratius, qui juvenis in ascetico instituto defunctus est. Verum ex Macrinæ jam citata vita constat Petrum reliquis tam fratribus quam sororibus juniorem fuisse. Forte recenset Nicephorus fratres S. Basilii non ordine nascendi, sed celebritate nominis.

8 Philostorgius Theodoro synchronos apud Suidam in Basilio, meminit ejus Episcopatus: Magnus, inquit, Basilium quatuor habuit fratres, Gregorium Nyssense urbis

Hospitalitas ejus ac sororis.

Studium solitudinis.

Episcopatus

EX VARIIS.

urbis Episcopum, Petrum item et ipsum Episcopum, duos proinde alios monasticen professos. *Et Possivinus noster in Apparatu sacro, de Basilio: Fratres, inquit, duos Episcopos habuit, et hos insignes Gregorium Nyssæ, Petrum Sebastæ; duasque sorores, quæ sæculo valedixerunt, alios item fratres. S. Petro rogante, confecit frater ejus S. Gregorius librum in Hexæmeron, quem affirmat Socrates supra citatus, a S. Basilio morte prævento imperfectum esse relictum. Exstat etiam inter opera S. Nysseni Epistola ejusdem ad S. Petrum fratrem Episcopum Sebastenum de suscipienda refutatione Eunomii, et responsio S. Petri ad fratrem cum hac inscriptione: τὸ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Πέτρου Ἐπισκόπου Σεβαστείας, πρὸς τὸν ἅγιον Γρηγόριον Νύσσης τὸν ἀντὶ ἀδελφῶν. Epistolam, etsi unicum operum ejus superstes monumentum, hic integram dare operæ pretium non est, quod Græco-Latine extet cum operibus S. Nysseni. Reliqua a S. Petro in*

Epistola.

Episcopatu præclare gesta, tradita litteris non sunt, aut certe etiamnum latent.

9 *Eum ante Gregorium fratrem e vita discessisse mors. supponit Baronius in Notis ad Martyrol. quod putet de anniversaria die natalis ejus meminisse eundem Gregorium in epist. ad Flavianum Episcopum. Verba hujus sunt: Tandem cum memoriam beatissimi Petri, quæ tum primum celebrari cœpta est, apud Sebastenos peregissem, itidemque Sanctorum Martyrum, qui, ut eodem cum Petro vixerunt tempore, ita celebrari una cum ipso consueverunt; converso itinere ad meam me Ecclesiam recipiebam. Hæc Gregorius; e quibus difficulter probabitur de hoc S. Petro, et non de aliquo seniore agi. Nam qui illi sunt Martyres Sebasteni, qui eodem cum illo vixerunt tempore? Obiit quidem S. Gregorius grandis natu, qui in epistola de professione Christiana, lib. de virginitate cap. ult. et alibi senectutem suam excuset.*

DE S. MARCELLINO, EP. ANCONITANO.

IX JANUARI.

Sancti Marcellini Episcopi Anconitani IX Januarii Natalis memoratur in Martyrologio Romano: Anconæ S. Marcellini Episcopi, qui urbem illam, ut S. Gregorius scribit, divina virtute ab incendio liberavit. Refertur et a Galesinio, Ghinio, et Carthusianis Coloniens. in Addit. ad Usuardum, Hæc de eo scribit S. Gregorius lib. 1, dialog. cap. 6.

S. Marcellini vita ex S. Gregorio, podagra laborat.

2 Eiusdem quoque Anconitanæ Antistes Ecclesiæ, vir vitæ venerabilis Marcellinus fuit: cujus gressum dolore nimio podagra contraxerat: eumque familiares sui, sicubi necesse erat, in manibus ferebant. Quadam vero die per culpam incuriæ eadem civitas Anconitana succensa est. Cumque vehementer arderet, ecurrerunt omnes, ut ignem extinguerent. Sed illis aquam certatim projicientibus, ita crescebat flamma, ut jam totius urbis interitum minari videretur. Cumque propinquiora sibi loca quæque ignis invaderet; jamque urbis partem non modicam consumpsisset, et consistere nullus valeret, deductus in manibus venit Episcopus: et tanta periculi necessitate compulsus, familiaribus suis se portantibus præcepit, dicens: Contra ignem me ponite. Quod ita factum est: atque in eo loco est positus, ubi tota vis flammæ videbatur incumbere. Cœpit autem miro modo in semetipsum incendium retorqueri, ac si reflexionis suæ impetus exclamaret, se Episcopum transire non posse. Sicque factum est, ut flamma incendiū illo termino refrenata in semetipsum refrigeret: et contingere ulterius quicquam ædificii non auderet. Eadem ex S. Gregorio recitat Petrus de Natalibus lib. 2, cap. 39.

Vita ejus ex Ferrario.

3 Alia se ejus Acta ac miracula ab Ecclesia Anconitana accepisse Baronius testatur in Notis ad Martyrologium Romanum, et Ferrarius in catalogo Sanctorum Italiæ eorum hoc exhibet compendium: Marcellinus ob ejus virtutes ad sacerdotium et Episcopatum evectus, non superbia elatus, sed jejuniis, vigiliis, et orationibus pervigil, carnem suam vitiis, et concupiscentiis macerans crucifigebat. Plenus erat caritate, mansuetudine, et lenitate: castitatem perpetuo coluit: multaque in eo erat apud Dominum fiducia: cum enim civitas Anconitana incendio misere confligaret, quod eo magis crescebat, quo illud aqua magis restinguere conabantur, Anconitani ad sanctum Epi-

scopum, quem Deo carum, mirabiliaque fecisse sciebant, confugiunt, orantque ut urbi incensæ subveniat: qui, ut S. Gregorius Papa in Dialogis scribit, contra incendium, ubi magis vigeat, deferri se postulat: neque enim præ senio, et membrorum imbecillitate incedere poterat. Ductus eo, signoque crucis munitus, vix finem fecit orandi, cum (mirandum!) flamma ignis, quasi sancti viri conspectum fugiens, retrocedere cœpit, et extingui. Liber adhuc, in quo vir sanctus orare solebat, ostenditur, in quo incendiū manent vestigia. Cum enim dæmon in sanctum Episcopum maximam ignis vim retorsisset, illeque illæsus permansisset, in libro tamen, quem præ manibus habebat, signa combustionis remansere: ad cujus contactum in hanc usque diem plures ægroti sanari dicuntur.

Servatur ejus liber.

Ejus contactu ægri sanantur.

4 Cum autem ex hac vita S. Marcellinus excessisset, corpusque illius apud S. Cyriacum urbis patronum conditum esset, multis claruit miraculis: ex quibus pauca narrare non piget. Quidam nobilis Anconitanus oculorum lumine destitutus, ad tumultum S. Marcellini in ejus die festo, comitantibus consanguineis deductus, opem illius implorat: cui sanctus Episcopus vespere, sociis dormitantibus, sacris vestibus indutus apparet, et tactis oculis visum restituit.

Cæcus ad Sancti tumultum visum recipit.

5 Aliud eadem die sequenti anno mirum hujusmodi contigisse, memoriæ produnt: quod cum civis quidam prædives, gesta et miracula S. Marcellini, quæ audierat in ecclesia, familiæ suæ magna cum devotione referret, id dæmon non ferens filium illius in ignem injecit; qui licet capite et toto pectore in illo aliquamdiu volutatus, extractus tamen illæsus prorsus remansit. Illud quoque non prætereundum, quod cum sub Thoma Episcopo Vicus Trojanus incendio vastaretur, ut primum eo liber S. Marcellini memoratus delatus est, statim cessavit incendium, quod nulla vi humana potuerat extingui. Hæc Ferrarius, qui annotat tempus, quo S. Marcellinus vixit, sciri haud posse. S. Cyriacus, in cujus æde sepultus, jussu Juliani apostatæ Hierosolymis occisus est: cujus corpus postea Anconam translatum fuit opera Gallæ Placidie Augustæ, de eo agemus IV Maii.

Puer ab igne non læditur.

Ejus liber incendium sedat.

DE S. WANINGO CONFESSORE, FISCANI IN GALLIA.

CIRCITER AN. CH. DCLXXXIII. IX JANUARI. S. Waningi natalis.

Nomen S. Waningi sacris Fastis adscriptum habet Molanus v Id. Januarii: In Nortmannia, inquit, depositio B. Waningi Confessoris. Hic nobile monasterium Fiscanense fundavit, et Leodegarium exulem fovit. Est Fiscanum, seu Fiscampnum, vulgo Fescam, oppidum

cum monasterio, situm in prospectu maris inter Diepam et Portum Gratia, quadraginta fere milliariibus a Rotomagensi urbe, ut scribit Glaber lib. 4 historia c. 4 cujus verba dedimus I Janu. ad vitam S. Guillelmi Abbatis Divionensis, qui alter hujus monasterii circa an. Chr. millesimum, rogatu Richardi II, Ducis Normannorum,

mannorum, fundator fuit, introductis monachis Benedictinis. Consule isthic n. 1, in prolegomenis, et c. 6 et 16 vitæ. Cum Molano consentit Wion, qui Sanctum appellat, sed fallitur dum scribit floruisse circa ann. 730. Potius obiisse videtur circa an. 683 cum 20 an. vixerit post extasim illam, de qua in vita, quam habuit regnante adhuc Lothario III. Nec probatur quod Ferrarius in gen. catal. eum Fiscanensem monachum vocat. Dorganius in Calendario Benedictino : S. Waningi Confessoris. Eadem habet Hugo Menardus, sed pridie, id est, vi Id. Januar. Plentius Saussaius : Eodem die in Normannia, monasterio Fiscanensi, depositio S. Waningi Confessoris. Qui stirpe et virtute illustris, opibusque præpotens, plurima prædia votivo munere ad usum servorum Christi contulit : proprioque et unico filio, spirituali militiæ, sub felici S. Wandregisili moderamine, mancipato, facultates suas omnes in pietatis opera erogavit. Cœnobita etiam multa construxit. Fiscanense autem, admonitione S. Eulaliæ Virginis et Martyris sibi divinitus apparentis, in prædio quo commemorabatur ædificans, ipsius memoriæ consecravit : ubi exulem suscipere et fovere promeruit S. Leodegariū Augustodunensem Episcopum, postea Martyrem. Tandemque ejusmodi et aliorum operum honorum manipulis ditatus; quin etiam divinis visionibus ac revelationibus honoratus, ad æternum commigravit gaudium.

Vita.

2 Vitam S. Waningi, sed mutilam, ex Fiscanensis monasterii schedis descriptam, Rotomago mihi transmisit R. P. Fredericus Flovetus noster, quam brevius expressit lib. 1, Observationum Hugo Menardus : qui præterea tradit, S. Waningum post extasim illam, de qua in vita, precibus Sanctorum Audoeni et Wandregisili morbo esse levatum. Sanctam vero Hildemarcham, divina revelatione admonitam, sponte Rotomagum venisse, sanctumque Wandregisilum convenisse, a quo cœnobio Fiscanensi præfecta est; quæ ex vitis, S. Audoeni, et S. Wandregisili accepit.

FRAGMENTUM VITÆ

Ex veteri ms. monasterii Fiscanensis.

S. Waningi patria, opes, dignitas.

Fuit vir quidam in territorio Rotomagensi, nomine Waningus, ex illustri Francorum prosapia ortus, armis strenuus, divitiis locuples, prædiorumque amplitudine pollens. Hic itaque inter primos Palatii temporibus a Lotharii junioris fuit, cum consilio cuius Rex Lotharius regnum Francorum fortiter gubernabat.

a

Monasteria construit.

2 Nam hic vir sanctus oratoria Sanctorum frequenter visitabat suffragiaque eorum sedulis precibus postulabat : monasteria plurima in et de suis possessionibus ædificabat. Piis officiis Illustris Waningus insignis adjutor. *b* Wandregisillo in constructione locorum sanctorum extitit, et eidem plurima prædia felici munere ad usus servorum Christi devotissime contulit; atque eidem viro sancto filium suum et heredem Desideratum monasticis disciplinis, sub forma et institutione S. P. Benedicti tradidit imbuendum. Hoc ideo fecit ne idem Desideratus prædia Deo oblata fastu sacrilego subtraheret, propriæque ditioni, ut mos est divitum, injuste vendicaret. Cogitabat hic vir Deo devotus seipsum tradere ordini monachico, et terrena deserere cum seculo. Sed hæc aliter divina providentia Dei disposuerat fieri : diversis etenim ad Deum tenditur studiis. Erat igitur illi studium in restauratione ecclesiarum, in ædificatione cœnobiolorum : plurima enim in propriis hereditatibus construxit. Venerabatur Virgines sanctas, quæ de hoc mundo transierant; maximeque sanctam Virginem et Christi Martyrem c Eulaliam. Itaque in ejus nomine plurima loca Deo sacraverat.

S. Eulaliam colit.

c

3 Igitur quia de ædificatione sanctorum locorum, quæ fiebat, per S. Waningum Dei famulum, sermo

cœpit haberi; miraculum, quod in eodem servo suo Dominus dignatus est operari, non debet silentio præteriri. Notavimus superius prædictum Waningum mundi facultatibus ditissimum fuisse, multaque cœnobiolorum habitacula in propriis possessionibus ædificasse; quorum est bene memoria dignum et monastica religione perlucidum, quod ita fuit disponente superna gratia ædificatum. Est in Rotomagensi Archiepiscopo super mare pagus, qui vocatur *d* Calcegius, quo in loco habebat vir memoratus possessiones non modicas; quarum una dicitur Fiscampnus, ubi monasterium statuit in nomine sanctæ e Trinitatis, congregationemque virginum monacharum aggregavit, atque illis totum suum studium convertit. Nam beatam Christi Virginem et Martyrem Eulaliam, cujus superius mentionem fecimus, toto corde diligebat, venerabatur, et excolebat, ejusque se orationibus attentius commendabat. Nam ad Christum immortalem sponsum perrexerat, et victoriæ immarcescibilem coronam receperat : dilectorem suum Waningum diligebat, ejusque salutis curam in cælis cum Domino regnans gerebat. Quadam igitur nocte ei Virgo apparens, dixit : Waninge, facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem in regnum cælorum intrare. Tu in hoc mundo possides divitias, ac partem obtulisti, partemque tenuisti. Monasteria, quæ in tuis possessionibus ædificasti, et prædia quæ per manus Sanctorum *f* Audoeni et Wandregisilli Deo obtulisti, grata habentur in oculis summi Pontificis. Nunc igitur ad cumulum bonorum operum tuorum, in prædio tuo Fiscampno construe monasterium in nomine sanctæ Trinitatis, Collectaque congregatione sanctimonialium Virginum, mites legationem ad Burdegalensem *g* quo facto contiget tibi per quod cælesti hereditati restitueris. Quibus dictis evanuit visio Virginis.

EX MSS.

d

e

Apparet ei S. Eulalia, et monet ut Fiscani monasterium Virginum ædificet.

f

g

4 Tunc vir sanctus a somno excitatus, cœpit meditari qualiter completeret quæ virgo sancta jussisset. Festinato igitur, Beatos Audoenum et Wandregisillum adiit, eisque ordinem visionis exposuit. Tunc viri sancti Spiritu sancto revelante, dixerunt : Visionem quam vidisti, si quantocumque impleveris, aditum cæli tibi reserabis. Festina itaque, Regisque præsentia te exhibe; ejusque nisu perficere stude, quæ tibi jussa sunt a beata Virgine. Tunc sancti Sacerdotes, B. Waningi humillimis precibus, Regis præsentiam adierunt, et ut hoc opus fieret, ejus licentiam impetrarunt. Quibus Rex reverenter assurgens, reverentiusque oscula amabilia præbens, lætabatur in eorum adventu cum suo regio comitatu. Tunc beatus Rotomagensis Archiepiscopus omnium cœpit evangelizare de *h* pœnis gehennæ infernalis, de beatitudine gloriæ cælestis, de corporum corruptione, et de tremendo die judicii in resurrectione. Posthæc a Rege Lothario juniore, qui cum matre sua sancta *i* Baltide Franciam regebat, petierunt secretum, ut proderent, pro quo venerant, consilium. Quod Rex annuit, corque eis accommodans, quod postulans dat, et quæ non poscunt largitur regia dona.

Veniam a Rege petit.

h

i

5 Hinc Beatus Waningus ad propria lætus rediit, licentia prius a Rege habita, et in Fiscampno monasterium celeriter ædificavit. Quo in loco febre valida corripitur, ac in extasi mentis rapitur, pavore simul ac frigore fit mortuo simillimus. Corpus mortuum vestibus funeris ornatur, feretrum indicitur, ad ecclesiam cum luctu portatur; et exequiæ, ut mos est, celebrantur : tuncque vidit pœnas damnatorum, et præmia electorum viginti annis supervicturum, et hoc B. Eulaliam, cujus precibus se commendaverat, impetrasse. Tunc a visione tam acerba et a Superis reverso B. Waningo incolumitatisque reddito, sancti Confessores Audoenus et Wandregisillus, Rex Lotharius, ejusque cuncti proceres, cum tota populi multitudine cernentes factum miraculum, gratias

Æger videt pœnas inferorum, etc.

Ex mss. gratias Deo egerunt, quod benigna pietate illustrem virum Waningum a morte reducerat, vitæque reddiderat. Tunc demum per B. Waningum consummato Fiscampni monasterio, necnon ab Episcopis Galliarum consecrato; congregatis trecentis sexaginta sex virginibus, B. Waningus monasterium commisit viris sanctis prænominatis Audoeno et Wandregisillo, ut sedulius sanctas Virgines regularibus disciplinis informarent, cetera desunt.

Convalescit
intercessione
S. Eulalia.

a Clotharius III, ab ann. Christ. 680, ad ann. 664, in Neustria regnavit.

b In vita B. Wandregisilli 22 Julii, ab auctore fere coætaneo conscripta eadem referuntur his verbis: Adjuvator præterea hujus operis (in extruendo canobio Fontanellensi) et cooperato insignis Waningus vir illustris extitit, qui viro Dei plurima prædia felici munere ad usum servorum Christi (qui trecenti erant) devote contulit, filiumque suum, Consideratum nomine, sub regimine prædicti Patris in eodem loco monasticæ disciplinæ et Christi militiæ tradidit vacaturum. Erat is Waningus ditissimus, et multimoda cœnobiorum habitacula in possessionibus propriis construxerat. Ex quibus unum est, quod vocatur Fiscampnum, etc.

c Duæ celebres sunt Eulaliæ virginis et Martyris, quarum una Barcinone, 13 Februarii, altera Emeritæ occisa, 10 Decemb.

d Pagus hic Calcegius, in sequenti relatione dicitur provincia Calciaensis, vulgo le pais de Canx. Incolas olivæ Calceos appellatos censent Diogus, Ferrarius, Massonus, alii.

e Glaber in vita S. Gulielmi Abb. Divionensis num. 20, supra Janua. vocat Ecclesiam sanctæ et individue Trinitatis nomini et honori dicatam, in loco Fiscampni cognomento, antiquitus constructam.

f S. Audoeni Episcopi Rotomagensis vitam dabimus 24 Augusti.

g Deest aliquid, de evocanda, ut suspicamus, Burdegala Abbatissa S. Childemarcha, quæ ex altera relatione supplenda.

h In vita S. Wandregisilli dicitur, ejus S. Audoeni, et S. Philberti, dum convenirent, non aliam fuisse orationem, quam de regno Christi, de paradisi deliciis et de gehennæ suppliciis, etc.

i S. Bathildis vitam damus 23 Januarii. In vita S. Wandregisilli dicitur Blithildis, hic Bathildis, alibi Baldechildis.

ALIUD FRAGMENTUM

Ex alio ms. ejusdem monasterii.

Multorum igitur profluxerunt temporum dies, et dignus inveniebatur nullus, qui aut significatum oraculum ædificaret; aut cui summæ clementiæ ineffabilis Trinitas ædificandi significationem declararet. Expectabat enim divinæ providentiæ celsitudo virum, quem carnalis desiderii carne liberum sancto spiritu consecraret et custodiret templum delectabile. Oportebat quippe hominem, spirituale templum Domini, ædificare Domino corporale templum, qui sui interioris considerata imagine, conciperet qualiter exterius rerum universarum Creatori templum ordinare et ædificare deberet. Quocirca tandem tantæ deliberationis ædificatio oraculo sanctus et gloriosus Confessor Waningus eligitur, electus promovetur. Cujus nobilium actuum excellentiam Galli Proceres admirabantur, et cælestium morum gratiæ cælestis curia congratulabatur. Possidebat enim, quod non multi, verum divites pauci, possidere solent, et æternorum desiderium, et affluentiam temporalium bonorum: quorum clementi expensa nullorum recipiebat aut favorem aut retributionem mortalium.

Waningus
vir illustris,
dives, sanctus.

2 Talium igitur meritorum gratia et Domino amicus, et mundo clarus, et Regi Lotario habebatur familiaris et secretarius. Lotarius enim Rex B. Waningo regni sui partem maximam commendaverat. Nihilominus etiam in totius summa ordinanda vel administranda beati viri prudens consilium sequebatur et audiebat. Commendaverat, inquam B. Waningo Rex Lotarius provinciam Calciaensem, quam ob antiquarum silvarum abundantiam, et ferarum diversarum venationem jucundam valde diligebat, nullique nisi familiari et fideli committere rationabiliter judicabat.

Regit Calcia-
ensem provin-
ciam.

3 Commissas igitur silvas fideliter custodiens B. Waningus frequenter visitabat, visitando prolustrabat, non tantum capiendorum ludo, aut captarum ferarum lucro gaudens, quantum carnalium tumultuum refrigerationem umbra silvarum solitudinis

Sæpe in silvis
versatur.

quærens. Tali itaque studio commodiores Fiscampnenses saltus judicabat, judicando frequentabat, ignorans Ducis a Ansegisi revelationem; revelatione præterita sancti loci manifestationem, et futuri oraculi reverentiam observandam. Loco enim sancto S. Waningus reverentiam nullam exhibebat. Verum ibi frequenter aut canes copulabat, aut retia tendebat, vel agitabat fugientes feras, vel suis privabat exuviis captas. Quam prævaricationem, imo viri ignorantiam, corrigendam divina sublimitas miserata, sanctum corripuit virum. Et complendi oraculi manifestum dedit indicium. Ingentium quippe febrium virum sanctorum repentinus ardor invasit; qui totius corporis compagem labefactans, cunctisque viribus membra omnia inclementer privans, auferre vitam, et mortem minabatur inducere præsentem.

Egrotat.

4 Ingravescente ergo molestia, penitus vigor vitalis concluditur, conclusus extinguitur, atque consumpto exteriori suis homo interior in ejusdem extasis translatione maxima extenditur et deducitur. Deducitur, inquam, S. Waningus ad beatorum virorum gloriosa loca, et ad hominum miserorum crudelia tormenta; ubi quantas et justorum coronas, et reproborum cognovit pœnas, reversus narravit, suorumque actuum evidentia patenter exposuit. Visis gaudio beatitudinis, et miseriæ perpetuis domibus. Judici cuidam S. Waningus præsentatur, atque excelso suæ majestatis throno deponitur et collocatur. Verum cum et sedis incircumscriptionem fulgorem, et sedentis aspectum terribilem circumstantiumque innumeram multitudinem contempleretur, et contemplanter terreretur, corrui, et toto corpore prostratus coram judicantis præsentia, velut exanimis et conturbatus jacuit. Tunc Judex, quomodo, inquit, Wanninge Fiscampnensem vallem, nomini meo consecrandam ignoras, et ignorando exhororas? Qua ratione consecrationis meæ locum nequaquam attendens contaminare non exhorrescis? Non vereris incurrere iram meam, cujus fideliter cognoscis omnipotentem voluntatem? Dixerat et circumstantium seniorum chorus sui Imperatoris sententiam gravitatis severo vultu confirmabat. Sanctus autem Wanningus valde perterritus nullatenus ora solvebat, aut caput solo erigere præsumebat. Sed sui animi puritate et fatebatur culpam, et postulabat veniam, et prætendebat ignorantie excusationem solum. Silentibus gloriosis cunctis astantibus, suoque silentio et inferendam disciplinam et exhibendam indulgentiam contestantibus, sola sancta virgo Eulalia surrexit, et jaentis causam suscipiens, clementis Judicis severitatem delinivit, indulgentiamque ignoranti exoravit, sui que familiaris et amici S. Wanningi præsentem vitam xx annorum protelatione, intervenitu suo prolongavit. Virgo itaque sancta Eulalia exauditur, eique exauditæ Sanctus commendatur Wanningus, quatenus eum perfecte instruat, qualiter sanctum oraculum constituat, constitutum ne quibus personis committere debeat. Cui virgo, b Convalesces, inquit, Wanninge, et vives, tuisque possessionibus restitueris. Adi Fiscampnensem vallem: et in Fiscampni valle Duci Ansegisi manifestatum locum ab incolis diligenter exquire, et inventum festinus excole. Ibi summæ et individue Trinitatis congruum templum fideliter construe. Completum autem templum sanctis virginibus commendabis, quibus Childomarcham Burdegalensem virginem, ibique multarum virginum matrem inclytam Abbatissam præponere curabis.

In extasi
videt justorum
præmia,
et pœnas malorum.

S. Eulalia et
impetrat
adhuc 20
annos vite.

5 Finitis demum tantæ revelationis sermonibus, cum vita sospitatem, et cum sospitate vitam S. Waningus suscepit: æqualiterque suis cunctis convalescentibus membris, Regem Rotarium expetiit, suæque revelationis seriem totam explicuit. Quibus Rex Lotarius compunctus et perterritus: Festinus, inquit, filii Wanninge regredere, et sanctum locum juxta relationis

b

monet ut monasterium
Fiscampni ex-
struat.

Annunte
Lothario illud
castruit.

lationis tuæ veritatem diligenter inquire: rebusque meis et tuis summum Imperatoris palatium, quam maturius gloriosiusve valueris, construe. Quando læto audiens animo B. Wanningus ad Calciacensem provinciam continuo remeavit: ingressusque Fiscannensem silvam, prænominatum locum exquisivit, invenit, et excoluit. Adhibitis glorioso operi operariis, annosæ quercus cæduntur et prosternuntur, viminaque et vepres extirpantur et comburuntur: et antiq̄ue solitudinis dumis ac sentibus locus celestis habitaculi perpurgatur et liberatur. Ponuntur fundamenta et ineffabili celeritate consurgunt parietes sacri, et velut divinæ virtutis omnipotentis operatione collocantur tecta, complectunturque ædificia præmissæ revelationis.

Visitat id
Lotharius.

6 Consummato igitur completoque ædificio, Galliarum Rex c Lotarius invitatur: multarum urbium sancti Patres convocantur et congregantur: et rerum omnium Creatoris et administratoris titulo, factumque oraculum insignitur et consecratur, consecratumque Regalibus gazis et prædiis liberaliter dotatur, et divitiarum cunctarum abundantis ditatur et ampliatur. Imperat Rex Lotarius sanctas virgines congregari, et congregatis virginibus juxta B. Eulaliæ visionem d Childemarcham summæ sanctitatis virginem præponi, totiusque Ecclesiæ summam et administrationem sanctis et beatissimis Confessoribus Audoeno et Wandregisilo committit et injungit devoto. Virgines sacræ conveniunt, promissæ virginittatis cælesti sponso chirographa immobilia conscribunt, suæque conversationis aromaticis cunctis odoribus circumadjacentes provincias cunctipotenti famulari Domino admonent et accendunt. Congratulatur beata Trinitas, incommutabilis Deus, et completo templo, et convenientium virginum famulatu casto: quarum trecentarum sexaginta sex diurnas nocturnasque et continuas contemplans laudes, et mortis liberatione et in mansura civitate promittit et præparat beatæ retributionis immarcescibilem coronam.

Collocantur
illæ sacræ
Virgines.

Mittitur eo S.
Leodegarius
exul:

7 Illo tempore beatus et gloriosus Martyr e Leodegarius Fiscannam deducitur; quem efferus et nefandus apostata Ebroinus Episcopatus sui sede injuste expulerat, rerum affluentia multarum expoliaverat, et lingua inclementer abseissa totius officio sermonis privaverat. Verum cum gloriosus Martyr et Episcopus summi et omnipotentis sacras ingrederetur aedes, et psallentium virginum audiret angelicas voces, ablata officium linguæ reperit: et per annorum vertiginem duorum cum sanctis virginibus conversatus, humilitatis et pacificæ formam exhibuit. . . . Et audiendum corda voce cælestis doctrinæ irrigavit et fecundavit. Cernens gloriosi B. Wanningus inopinatum templi gloriam sanctæque congregationis religionem, et multitudinem cælestem, cunctas suæ proprietatis divitias recensuit, sanctarumque in usus virginum delegavit. Et toto vitæ suæ cursu, totius famulatus humilitatem et obedientiam in eadem Ecclesia ratione et consuetudine servientium exhibuit. Defuncto autem Beato Wanningo, . . . cetera desunt.

linguæ abscessit
usum recipit.

S. Wanningus
monasterio
servit.

a Ansegisus S. Arnulphi filius, maritus S. Beggæ pater Pipini Herstalli.

b Alibi sanitas ei restituta dicitur, precibus S. Wandregisili et S. Audoeni, in quorum vitis sic hæc referuntur gesta: Quo in loco (Fiscanno) dum moraretur, excessum mentis subito passus est, ostensesque sunt ei penne damnatorum, et felicitates justorum, audivique divinitus viginti annorum spatio ipsum victurum, iudem imperasse a Domino sanctam Christi Martyrem Eulaliam, cui precibus se sedulo commendare solitus erat. Sed et ipsa Christi Martyr ei apparens commonuit, ut in prædicto prædio, quo morabatur, monasterium construeret, et de sua stirpe nulli regendum committeret. Qua reversa ad Superos, virum Dei Wandregisilum accessit, et ordinem ei visionis exposuit, simulque a febre qua premebatur, ejus precibus curatus, optatam recepti sospitatem, predictumque cœnobium, ut mox erat, jlicio construere cepit. Hæc in vita S. Wandregisili. Quibus conformia referuntur in vita S. Audoeni his verbis: Inter cetera autem virtutum miracula, quæ idem egregius Præsul effecit, illud omnino prætereundum non est, quod illustrem virum

Wanningum sua oratione optatæ sanitati restituerit. Fuit ille Wanningus sane prædives et potens, sed morbo correptus acerbis, in ecstasi multa impiorum supplicia vidit. Cumque eodem morbo adhuc premeretur, B. Audoenus Antistes, cum prius orasset benedictionem ei impertit, et reddita illi est pristina incolumitas. Hortabatur autem eum Audoenus, ut locum illum Deo dicaret. Admonitus enim ille fuerat a B. Eulalia, ut in prædio suo Fiscano, ubi jam diu discubuerat, ad sancti Præsulis Audoeni jussionem cœnobium extrueret: simulque indicatum erat ei, viginti annis illum in corpore victurum. Itaque vitæ redditus et ad sese reversus, clarissimum Pontificem Audoenum orat, ut ad se venire velit una cum Sacerdote Christi Wandregisilo.

c In vita S. Audoeni. Rex Clotharius dicitur Fiscannam profectus: Adfuit vero etiam Rex juvenis Clotharius, Clodovæi junioris Regis filius, insigne illud, quod in Wanningo perpetratum erat, miraculum magno desiderio cernere cupiens. Non solum autem Rex, sed et cuncti Proceres, et omni populi multitudo, qui cum illo aderant viderunt, et omnipotentis Dei clementiam colaudarunt, Beatumque Audoenum colere et venerari cœperunt.

d Colitur S. Hildemarcha 25 Octob. ejus vita citatur in actis S. Wandregisili; ubi, uti et in vita S. Audoeni, eadem citantur quæ hic.

e Vitam S. Leodegarii dabimus 2 Octob. quam edidit Andreas Du Chesne tomo 1, Scriptorum Historiæ Francorum, in qua hæc de SS. Leodegario et Wanningo: S. Leodegarius tradiderunt viro nomine Wanningo, ut sub ejus gravi dominio emitteret cruciatus spiritum. Cui ait Ebroinus: Accipe, inquit, Leodegarius, quem aliquando vidisti virum superbum, et constite sub tua custodia. Erit enim cito tempus suæ vocationis, recipiens quod meritis est ab inimicis suis. Cum enim longe ejus esset hospitium, sanctum Dei Martyrem imposuerunt in vili jumento, etc. Et paulo inferius: Hermenarius Episcopus Wanningum postulat, aditum ad Dei Martyrem accedendi. Cumque etiam sui merito ei fuisset concessum, (omnes enim ut leonem iratum metuebant sævum tyrannum) vulnera ejus studuit diligenter curare; et arte qua valuit, potu ciboque reficere vestemque quam habuit meliorem induere. Non enim jam ut terreno homini, sed ut translato Martyri reverentem imperavit honorem. Qua de re non solum indulgentiam de præteritis, verum etiam benedictionem ab eo promeruit de futuris. Postquam enim Wanningus eum perduxit ad propria, Dei comitante gratia, cœperunt velocius ejus contra naturam retroscere labia, una cum lingua, nec non et verba ultra solitum ab ejus ore indesinenter effluere. Cum hoc miraculum cognovisset Wanningus, non obtulit animum ei impendere malum, ut a tyranno fuerat jussus: sed versa vice jam Dei Martyrem cognoscens, eum acceptum ad suum perduxit cœnobium, quod vocatur Fiscannam, ubi erat congregatio sanctimoniarum ac virginum quibus præerat Childomarcha famula Christi.

III. Ex alio ms. ejusdem monasterii.

a Interea contigit Fiscannenses b Canonicos aliorum Canonicorum mores imitari, latas perdicionis vias ingredi, et rerum temporalium luxus et desidias voluptuose sectari. Quam Canonicorum miseram vitam, et viventem miseriam. Dux prudentissimus c Richardus audiens, et audiendo cognoscens, valde doluit, hominumque pravorum mores et conversationem exhorrens, legatos festinanter Cluniacum direxit, et d S. Majolum magnæ humilitatis precibus Fiscannam accersivit, atque secundum S. Benedicti regulam et institutionem disponi et ordinari novam Ecclesiam exoravit. Cui S. Majolus: Hujus, inquit, laboris magnitudinem talis rationis conditione, carissime fili Richarde, suscipiam, si per totum Ducatum tuum consuetudinem, quæ vulgariter pasnagium dicitur, Domino donaveris, nullumque tuæ potestatis Principem aliquam amplius exigere decreveris. Ubi Richardus Dux, non morbo avaritiæ, verum occulta divini e providentia disponente, et S. Willelmo Abbati gloriam ordinandi sanctam Ecclesiam transfere, suorum hominum consilio adquevit, et S. Majoli sanctam interpellationem non exaudivit unde contigit ut S. Majolus Cluniacum reverteretur, et Canonicorum correctio vel expulsio per aliquot tempora protelaretur. Idem Dux Richardus, ut ibidem habetur, morti proximus filio suo Richardo II præcepit ut Canonicis inde ejectis monachos substitueret.

a Subjicimus hæc, ut varia illius cœnobii successio Ordinum innotescat. Videtur ab eodem hoc auctore scriptum, quo præcedens fragmentum. Sunt fortassis amplioris Chronici partes.

b Glaber in vita S. Guillelmi Divionensis, num. 20. Erat enim illic more vivens carnali, jugo soluto regulari Clericorum leviss concioia, quando Canonici montalibus successerint non reperimus.

c Richardus I, Dux III Normanniæ, successit pater patri Guillelmo an Chr. 943, defuncto, accessit ipse apud Fiscannam an. Ch. 996. Gall. Gemeticensis lib. 3, cap. 42 et lib 4, cap. 20. In Fragmento Historiæ Aquitanicæ apud Du Chesne tom 2, script. hist. Francorum, dicitur: ædificasse monasterium Fiscannam

Ex mss.

a b
Fiscannam sub
advantum
Normanno-
rum tenent
Canonici.

c
Richardus I
pro his mona-
chos introduci
a filio jubet.

e

EX MSS.

in honorem summæ Trinitatis: ubi sepultus est ipse, et monachos constituit. *Ordericus Vitalis lib. 4, Eccl. hist. scribit*, Fiscannense cœnobium a Richardo primo Duce Normannorum nobiliter fundatum, a secundo multis honoribus et divitiis largiter ampliatum. *Melius Glaber ante citatus scribit ab eo Ecclesiam in Fiscannensi loco honorificentius reformatam.*
d S. Majoli vitam dabimus xi Maii.
e Videtur deesse numinis.

IV. Ex alio ms. ejusdem loci.

a **V**ir Nobilis Normanniæ a Ricardus, primi Ricardi filius, a monasterio Fiscannensi Canonicos regulares expulit: qui legatos apud S. Benignum Divionem humiliter destinavit, Guilielmo ejusdem loci præcipuo pastori, magnis precibus compellit, monasterii Fiscannensis sub regula B. Benedicti commisit gubernandum, anno ab Incarnatione Domini millesimo primo.

Reformatur Fiscannum per S. Willelmum.

2 Illo tempore, beatæ memoriæ Willelmus Abbas, suæ religionis affluentia totius partes Romani Imperii illustrabat. Abbatumque multorum tepidos animos sui fervoris imagine reformabat et accendebat: apprime enim liberalibus artibus eruditum atque disciplinis Ecclesiasticis cunctisque spiritualibus officiis, nihilominus etiam fere virtutum omnium gratia imbutum, et illuminatum, Divionensium Ecclesiæ B. Majolus præposuerat et constituerat Abbatem et Magistrum.

Abbatibus Fiscannensibus.

3 In eodem ms. Codice catalogus extat Abbatum Fiscannensium: Guillelmus primus Abbas Fiscannensis, de Burgundia natus, fuit nobili genere procreatus. In quodam libro memoriali de præfato sanctissimo Patre piæ recordationis et memoriæ discimus, quod suæ

religionis affluentia totius partes magni Imperii illustrabat. Et quoniam novit, quod nisi qui legitime certaverit, coronabitur, opus bonum, quod inceperat cœnobio Fiscannensi, studuit perseveranter exercere, qui monasteria per viginti novem annos gloriosissime regens b diem clausit extremum, et, ut credimus, feliciter in Christo coronatur. c Vixit xxxix annis.

Joannes.... Italus, profectus Jerosolymam: sedit annis d 2.

e Guilielmus Virgo, vulgo la pucelle, magnus eleemosynarius, diocesis Bajocensis, 29 annis.

Rogerus, diocesis Bajocensis, 31 annis, *hujus meminit Ordericus Vitalis lib. 12.*

Henricus, 49 annis: sub hoc pretiosus sanguis repertus. *De hujus electione agit Ordericus lib. 13.*

Radulphus, Raoul, 30 annis.

Richardus, 3 annis.

Richardus Morinus, 3 annis.

Guilielmus Napaille, 31 annis.

Richardus de Trieges, 16 annis.

Guilielmus de Putot, 12 annis.

Thomas a S. Benedicto, 20 annis.

Robertus du Putot.

Petrus Rogerus, factus summus Pontifex Clemens VI.

a Richardus II, Dux IV Normanniæ, successit patri an. Ch. 996, e vivis excessit an. Ch. 1026.

b Obiisse S. Guilielmum Fiscanni an. Ch. 1031, ostendimus supra in ejus vita.

c In regimine, nimirum.

d Ordericus Vitalis lib. 4, Eccl. hist. ann. 5 ejus regimini tribuit. e De hoc Guilielmo, quem de Roz appellat, pluribus Ordericus lib. 3, 4, 8 et 11.

DE S. FILANO, SIVE FELANO, ABBATE IN SCOTIA.

VII SECL.
IX JANUARI.

S. Filani
natis.

Infans a
morte servatus.

Sanctitate et
miraculis
clarescit.

Sanctus Filanus Abbas vetusti in Fifa monasterii, cui Pettinwimeum nomen, fuisse scribitur, referturque hoc die a Davide Camerario in Menologio Sanctorum Scotorum. Fillanus quoque, Felanus, et Philanus appellatur. *Carthusiani Colonienses in Additionibus ad Usuard. excusis an. Ch. 1315 et 1321.* Ipso die Felani Abbatis Confessoris. *Adamus Regius in Kalend. Scotiæ: In Scotia S. Filanus Abbas. Ejusdem meminit Ferrarius in catal. generali SS. additque ex Dempsero, ad hujus reliquias venerandas magnam hominum concursum fieri consuevisse. Est vero Pettinwimeum in Fifa, ut dictum est, provincia haud procul a S. Andree metropoli.*

2 Ex Chronicis Paslatensibus, et Breviario Aberdonensi (quæ non vidimus) refert Camerarius hanc vitam S. Filani epitomen: S. Filanus, ex patre Feriath viro nobili et Kentigerna matre sanctissima traxit originem. Natus jam Filanus pater in vicinum lacum præcipitari jussit quod is in lucem emissus ad instar monstri lapidem in ore videretur gestare. Verum (ut tradit ad hunc diem Aberdonense Breviarium) Angelorum ministerio ab aquis liber, ad ripam lacus ab iisdem conservatus est, donec ab Ibaro Episcopo viro sancto, Filanus inter Angelos inventus, baptizatus est, et matri Kentigernæ (quæ lacrymis a Deo assidue postulabat, ut Filanus filius, quem sciebat a patre in lacum præcipitatum, vitæ restitueretur, et baptismi sacramento donaretur,) redditus est.

3 Porro grandior factus Filanus ab Ibaro Episcopo traditur Mundo Abbati Educandus; apud quem omnes numeros solidæ virtutis explorare, ejusque fama sanctitatis longe lateque manare cœpit. Sæpe visus est Filanus, dum noctes integras in oratione transigeret cælesti circumfundi lumine, quod sole clarius cellam illustraret totam. Quandoque cum esset in tenebris,

sinistra manus instar facis lucidissimæ, dexteræ manui dum scriberet aut legeret, lumen præbere a ceteris monachis videbatur.

4 Abbate Mundo ex hac vita sublato, Filanus consensu monachorum in Abbatem eligitur; quo in officio omnium virtutum ceteris præluxit exemplo. Sed brevi post, diem suæ migrationis ex hac vita adesse sentiens, relicto successore ad solitudinem Sirach non procul a Glenderchy se contulit; quo in loco se totum cælestium rerum contemplationi tradidit, variosque a corporis et animæ infirmitatibus, divina ope, liberavit. *Addit Camerarius sub annum Christi DCII, e vita migrasse.*

5 Ope S. Filani Eduardum Anglorum Regem a Roberto Brusco Scotorum Rege profligatum, scribit Hector Boetius lib. 14, historiæ Scotorum: Numerum omnium, inquit, quos tum peditum equitumque Anglus contraxerat hunc ferunt, videlicet centum quinquaginta peditum millia, et totidem fere equitum... Ex adversa parte Robertus omnia prudenter ac explore agere, cum triginta millibus peditum equitumque, veteranis plerisque militibus obviam hosti procedens, castra loco plano ponit, seu viribus snorum confidens, seu contemptum sui hostibus audaci consilio adimens.... Interea unumquemque arma expedire jubet, ac sese Deo preparare, confitendo Sacerdotibus delicta, ac Deum veniam orando, ut in posterum diem re sacra audita, ac sumpto Christi corpore, idonei prælium conserere, ac victoria potiri possint. In castris hostium amplissimam sibi quisque sperabat, unius diei labore exiguo divitias ingentes ac agros (quæ antea ne per somnium quidem speraverant) amplissimos habituros: nihil vero facilius effecturos sese arbitrabantur, quam primo impetu hostes proterere.

6 Nocte autem quum Robertus de rebus suis sollicitus,

b

c

d

e

Fit Abbas.

Moritur.

Victoria Scotorum, ope S. Filani.

Apparatus ad prælium.

S. Filani mi-
vacuolose de-
latum ad
castra bra-
chium.

licitum, quietem nullam prope corpori daret, precibus vacans, aut omnia animo volvens, intento eo cum quibusdam in preces converso, (orabat autem Deum ac S. Philanum, cujus brachium inclusum argento in exercitu se habere credebatur, ut victoriam propitii dare vellent) visum est brachium argenteum, cui inclusum verum fuerat, repente apertum, ac rursus in nictu oculi clausum, nullo accedente nec se movente quopiam. Quod quum mirandum videretur, Sacerdos ad altare accessit quid actum esset inspecturus : ubi vidit verum inesse brachium, exclamans vere numen adesse divinum, confessus est factum suum Regi, quod roganti brachium S. Philani, capsulam tantum argenteam, veritus ne in tumultu perderetur, exempto vero brachio, vacuum dederit. Plenus igitur Rex spe reliquum noctis in precibus ac gratis agendis perseverabat.

Scolorum
pietas:

7 Postero die preparatis omnibus ad rem sacram, milites convocat, jubetque omnes Christi corpus, quo robustiores spiritu essent, sumere. Erat in exercitu Abbas insulae Missarum, nomine Mauricius, qui ex editiusculo loco tum rem divinam faciebat : is Regi Eucharistiam ac nobilibus administrabat : deinde a reliquis Sacerdotibus idem factum ceteris militibus..... Mauricius arrepta duabus manibus cruce in qua Christus crucifixus pendebat, ostentansque eam militibus,

ut ejus nomine bono animo patriam defenderent, in eoque solo confiderent, ad pugnam duxit. Ac ubi aliquantum adhuc acies utrimque abessent, Deo sese cunctos in terram prostratos commendare mandat. Quod ubi hostes videre, deditionem eos supplices facere clamant universi. Sed mox ubi consurgentes maximo impetu in sese omnes incurrere vident, converso metu sibi quisque timere coepit. Primo igitur impetu plurimi cecidere..... Cecidere eo praelio ab Anglis millia quinquaginta; Equites autem aurati ducenti, cum Duce Governiae : duo tantum Scotorum Equitum auratorum desiderati sunt, Wilhelmus a Vetere ponte, et Walterius Rossensis : vulgi vero periere haud amplius quatuor millia. *Camerarius quoque victoriam hanc, anno Chr. 1314, ut ait, relatam proprio numini, a S. Filano suis gentilibus conciliato, tribuit. Commisum est praelium ad torrentem Bannock, ut Joannes Major lib. 3, Hist. Scotiae cap. 4, et Cambdenus testantur, haud procul Sterlingo oppido. Joannes Leslaus de rebus gestis Scotorum lib. 7, hoc praelium describit atque ad illud piam Roberti Regis et Scotorum preparationem, Mauricii Abbatis exhortationem, et crucis Christi prolationem; non tamen meminit S. Filani; uti nec Major; nedum Buchananus, qui antiquam Scotorum pietatem erga Ven. Eucharistiam, Crucem Christi, et Sanctos commemorare, nefas duxisset.*

EX BEDA.

Victoria.

DE S. ADRIANO ABBATE, IN ANGLIA.

CIRCITER AN.
CHRIST. DCCIX.
IX JANUARI.
S. Adriani
natis.

Adrianum Abbatem, non minori Christianae humilitatis quam Apostolici zeli laude illustrem, venerantur IX Januarii Ecclesiae Anglicanae : de quo praeter Martyrologium Anglicanum, Galesium, Molanus et Carthusiani Colon. in Addit. ad Usuardum : In Cantia Adriani Abbatis et Confessoris. Ejusdem meminit Ferrarius in generali catalogo Sanctorum, Martyrolog. Germanicum, Ghinius, Wion, Menardus, Tritheimius lib. 3, de viris illust. cap. 115. Fustus Harpsfeldius sec. 7, cap. 9, qui anno 708, mortuum scribit, Wion anno 707.

Vita.

2 Illius geminam hic vitam damus, alteram ex Beda lib. 4, hist. Anglic. cap. 1 et 2, ex Joanne Capgraviio alteram, cujus pars prior ex Beda est adumbrata.

VITA

ex ven. Beda, lib. 4.

a b
c
d e
Wighart or-
dinandus
Episcopus,
peste mori-
tur.
f

ANNO DCLXV a Deusdedit sextus Ecclesiae b Dorovernensis Episcopus obiit pridie Iduum Juliarum. Sed et c Erconbert Rex Cantuariorum eodem mense ac die defunctus, Ecgberto filio sedem regni reliquit, quam ille susceptam per novem annos tenuit. Tunc cessante non paucis tempore Episcopatu, missus est Romam ab ipso simul et a Rege Nordambroborum d Oswi e Wighart Presbyter, vir in Ecclesiasticis disciplinis doctissimus, de genere Anglorum, petentibus, Ecclesiae Anglorum Episcopum ordinari; missis pariter Apostolico Papae donariis, et aureis atque argenteis vasis non paucis. Qui ubi Romam pervenit, (cui Sedi Apostolicae tempore illo f Vitalianus praerant.) postquam itineris sui causam praefato Papae Apostolico patefecit, non multo post et ipse, et omnes pene qui cum eo adveniant socii, pestilentia superveniente deleti sunt.

Adrianus
Abbas Epi-
scopatum
detrectat.

2 At Apostolicus Papa habito de his consilio, quasivit sedulus quem Ecclesiae Anglorum Archiepiscopus mitteret. Erat autem in monasterio Niridano, quod est non longe a Neapoli Campaniae, Abbas Adrianus, vir natione Afer, sacris litteris diligenter imbutus, monasterialibus simul et Ecclesiasticis disciplinis institutus, Graecae pariter et Latinae linguae peritissimus. Hunc ad se accitum Papa jussit, Episcopatu

accepto, in Britanniam venire. Qui indignum se tanto gradu respondens, ostendere posse se dixit alium, cujus magis ad suscipiendum Episcopatum et eruditio conveniret et aetas. Cumque monachum quemdam de vicino Virginum monasterio, nomine Andream, Pontifici offerret; hic ab omnibus, qui eum novere, dignus Episcopatu judicatus est. Verum pondus corporeae infirmitatis, ne Episcopatu fieri posset, obstetit.

Alium offert
Pontifici.

3 Et rursus Adrianus ad suscipiendum Episcopatum actus est : qui petiit inducias, si forte alium, qui Episcopus ordinaretur, ex tempore posset invenire. Erat ipso tempore Romae monachus Adriano notus, nomine g Theodorus, natus ex Tharso Ciliciae, vir et seculari et divina literatura, Graecae et Latinae instructus, probus moribus, et aetate venerandus, id est, annos habens aetatis 66. Hunc offerens Adrianus Pontifici, ut Episcopus ordinaretur, obtinuit; his tamen conditionibus interpositis, ut ipse eum perduceret in Britanniam, eo quod jam bis partes Galliarum diversis ex causis adisset; et ob id majorem hujus itineris peragendi notitiam haberet, sufficiensque esset in possessione hominum propriorum : et ut ei doctrinae cooperatore existens diligenter attenderet, ne quid ille contrarium veritati fidei, Graecorum more, in Ecclesiam, cui praesesset, introduceret. Qui Subdiaconus ordinatus quatuor expectavit menses, donec illi coma cresceret, quo in coronam tonderi posset : habuerat enim tonsuram more Orientalium h S. Pauli Apostoli. Qui ordinatus est a Vitaliano Papa anno Dominicae incarnationis DCLXVIII, sub die VII Kal. Aprilium, i Dominica.

Tum S. Theo-
dorum.
g

Mittitur cum
eo in An-
gliam.

h

Veniunt in
Galliam.

k

l

m

Isthic hyeme
subsistunt.
n o

4 Et ita una cum Adriano vi Kalendas Junias in Britanniam missus est. Qui cum pariter per mare ad Massiliam, et deinde per terram Arelaten pervenissent, et tradidissent h Joanni Archiepiscopo civitatis illius scripta commendatitia Vitaliani Pontificis; revertenti sunt ab eo, quosque l Ebroinus Major domus regiae copiam peragendi quoquo vellent tribuit eis. Qua accepta Theodorus profectus est ad m Agilbertum Parisiorum Episcopum, et ab eo benigne susceptus, et multo tempore habitus est. Adrianus vero perrexit primum ad n Emme Senonum, et postea ad o Faronem Meldorum Episcopos, et bene cum eis diutius fuit.

Ex BEDA. fuit. Coegerat enim eos imminens hyems, ut ubicumque potuissent, quieti manerent.

Deducitur in Angliam Theodoros. ¶ Quod cum nuntii certi narrassent Regi Eegberto, adesse scilicet Episcopum, quem petierant a Romano Antistite, in regno Francorum; misit illo continuo Redfridum Praefectum suum ad adducendum eum.

p Quo cum pervenisset, assumpsit Theodorum cum Ebroini licentia, et perduxit eum ad portum, cui nomen est p Quentawic, ubi fatigatus infirmitate aliquantisper moratus est, et cum convalescere cepisset, navigavit in Britanniam. Adrianum autem Ebroinus retinuit, quoniam suspicabatur eum habere aliquam legationem Imperatoris ad Britanniae Reges adversus regnum, cuius tunc ipse maximam curam gerebat.

Adrianus ab Ebroino aliquantulum retinetur. Sed cum tale nihil illum habere vel habuisse veraciter comperisset, absolvit eum, et post Theodorum ire permisit. Qui statim, ut ad illum pervenit, dedit ei q monasterium B. Petri Apostoli, ubi Archiepiscopi Cantiae sepeliri solent. Praecepit enim Theodoro abeunti Dominus Papa Apostolicus, ut in diocesi sua proderet et daret ei locum, in quo cum suis apte degere potuisset.

6 Pervenit autem Theodorus ad Ecclesiam suam secundo postquam consecratus est anno, sub die r sexto Kalendarum Juniarum, Dominica, et fecit in ea annos viginti et unum, menses tres, dies viginti sex. Moxque peragrata insula tota, quaquaversum Anglorum gentes morabantur, (nam et libentissime ab omnibus suscipiebatur atque audiebatur) rectum vivendi ordinem, ritum celebrandi Pascha canonicum, per omnia comitante et cooperante Adriano disseminabat. Isque primus erat Archiepiscopus, cui omnis Anglorum Ecclesiae manus dare consentiret. Et quia litteris sacris simul et secularibus, ut diximus, abundanter ambo erant instructi, congregata discipulorum caterva, scientiae salutaris quotidie flumina in rigandis eorum cordibus emanabant: ita ut etiam metricae artis, astronomicae, et arithmeticae Ecclesiasticae disciplinam inter sacrorum apicum volumina suis auditoribus contraderent. Indicio est, quod usque hodie supersunt de eorum discipulis, qui Latinam, Graecamque linguam aequè ut propriam, in qua nati sunt, norunt. Neque unquam prorsus, ex quo Britanniam petierunt Angli, feliciora fuere tempora, dum et fortissimos Christianosque habentes Reges cunctis barbaris nationibus essent terrori, et omnium vota ad nuper audita caelestis regni gaudia penderent: et quicumque lectionibus sacris cuperent erudiri, haberent in promptu magistros qui docerent.

7 Idem lib. 3, cap. 21. Anno post obitum praefati s Patris proximo, id est quinto t Osredi Regis, reverendissimus Pater Adrianus Abbas, cooperator in verbo Dei Theodori beatæ memoriæ Episcopi, defunctus est, et in monasterio suo in v Ecclesia beatæ Dei genitricis sepultus: qui est annus quadragesimus primus, ex quo a Vitaliano Papa directus est cum Theodoro; ex quo autem in Britanniam venit, tricesimus nonus. Cujus doctrinæ, simul et Theodori, inter alia testimonium perhibet, quod x Albinus discipulus ejus, qui monasterio ipsius in regimine successit, in tantum studiis scripturarum institutus est, ut Graecam quidem linguam non parva ex parte, Latinam vero non minus quam Anglorum, quæ sibi naturalis est, noverit.

x Albinus ejus successor. a S. Densedit, qui hic pridie Iduum Juliarum obiisse dicitur, ipsis Idibus seu xv Julii potissimum colitur. Martyrol. Anglicanum et Ferrarius eum referunt pridie Kal. Juliarum, quo alii volunt obiisse. b Cantuariam olim Doroberniam, seu Durovernum fuisse appellatam dicitur vi Januarii, cum de S. Petro Abbate Cantuariensi egimus num. 8, ubi plura de Cantuaria. c Successit Egbaldo patri an. Ch. 640 regnum magna cum laude 24 annis administravit, hæres regni et virtutum cui sui S. Ethelberti per quem Cantia Christo est consecrata: cuius vitam dabimus xxiv Febr. Fuit et frater S. Enswyde, (de qua in Septemb.) maritus S. Sexburgæ, (quæ vi Julii colitur) ex qua præter Egericum et Lotharium Reges, suscepit SS. Ermenildam et Erkongatam, quarum hæc vi Julii, illa xiii Februarii colitur.

d Successit hic fratri S. Oswaldo (cui v Augusti sacer) in regnum anno dclxii, obiit Kalendis Martii an. dclxxx. De ejus filia S. Elfteda agemus vii Februar. e De eo, ejusque Romam legatione et morte plura idem Beda lib. 3, cap. 29.

f S. Vitaliani vitam dabimus xxvi Januar. Ejus ad Oswium Regem litteras de morte Wighardi recitat Beda.

g De S. Theodoro Episcopo Cantuariensi agemus xix Septemb.

h Varios fuisse coronæ Clericalis ritus, ex Beda constat. lib. 3, c. 22, et Baronio tom. 1, an. 98, num. 130.

i Erat ea Dominica Passionis eo anno.

k Abest a catalogo Archiepiscoporum Arelatensium apud Cl. Robertum, inserendus inter Theodosium, seu Theodoricum, (ad quem extat epistola Concilii Cabilonensis scripta circa an. Christ. dcl.) et Felicem, qui interfuit Concilio Romano sub Agathone circa an. Chr. dclxxx, Joannes Chenu tres exhibet Catalogos Archiepiscoporum Arelatensium, in quorum secundo, de prompto ex Historia Provinciali auctore Casare Nostrodamo Joannes hic Theodosius subjungitur.

l Traculenti hujus tyranni mentio fit in omnium fere hujus ævi occidentalium Sanctorum vitis.

m Hic Pontifex diu in Hibernia sacram Scripturam prælegerat, dein rogatu Regis Cenwalch Saxonibus Occidentalibus Sacerdotali jure multis annis præfuerat, tandem accepto Episcopatu Parisiensi ibidem senex et plenus dierum obiit, a quo an. Ch. dclxxx, consecratus est S. Wilfridus Episcopus Eboracensis. Ita Beda lib. 3, cap. 7, et lib. 3, cap. 20.

n Aliis Emmo, Anno, Aimo et Baymo appellatur, xxvii ejus sedis Archiepiscopus, quam tenuit ab anno circiter dclx, ad ann. dclxxv, subscripsit privilegium libertatis monasterio Corbeiensis concessio a Bertefrido Episcopo Ambianensi ann. dclxiv; successit, ei S. Amatus, qui xiii Sept. colitur.

o S. Faronis, seu Pharonis, vitam dabimus 28 Octobris.

p Nobile tunc temporis emporium, ad os fere Quantæ, sive Cantæe fluvii, qui per fines Atrebatium labitur, seque isthmic in Oceanum Britannicum effundit.

q De eo egimus vi Januar. ad vitam S. Petri Abbatis ejusdem monasterii num. 7. r Anno dclxxx, vi Kal. Jun. incidit in Dominicam. Non ergo post biennium a consecratione in Britanniam venit, ut scribit Westmonasteriensis.

s S. Wulfridi, de quo egerat, Natalis incidit in xii Octob.

t Osredus successit patri Alfredo in regno Northumbrorum an. Christ. dccc.

v Eam in dicto monasterio construxerat Edbaldus Rex Cantiorum pater Ercomberti, ut notavimus.

x Hujus consilio et auxilio fatetur Beda in præfatione ad Regem Ceolwulfum, se historiam Anglicanam scripsisse: Auctor inquit, ante omnes, atque adjuvor opusculi hujus Albinus Abbas reverendissimus, vir per omnia doctissimus, extitit. Qui in Ecclesia Cantuariorum a beatæ memoriæ Theodoro Archiepiscopo et Adriano Abbate, viris venerabilibus atque eruditissimis institutus, diligenter omnia quæ in ipsa Cantuariorum provincia, vel etiam in contiguis ejusdem regionibus a discipulis beati Papæ Gregorii gesta fuere vel monumentis litterarum, vel seniorum traditione cognoverat, ea mihi de his quæ memoria digna videbantur per religiosum Londoniensis Ecclesiæ Presbyterum Nothelmum sive litteris mandata, sive ipsis Nothelmi viva voce referenda transmisit. S. Adriani discipulum fuisse S. Adelmum scribit Harpsfeldius seculo 8, cap. 11, de quo ad ejus vitam 23 Maii.

ALIA VITA

Ex legenda SS. Joan. Capgravii.

Adrianus, natione Africanus, comes et cooperator Evangelicis Apostolicorum virorum post Primatem Augustinum, magnum lumen refulsit Anglorum. Quod autem S. Augustinus in Anglia plantavit, S. Adriannus cum B. Theodoro ubertim rigavit. Nam cum Papa Vitalianus B. Adriano bis electo imponeret Apostolatam Angliæ, B. Theodorum invenit pro se, quem sibi debitis insigniis induit, suisque titulis sublimavit. O beatum Adrianum, dignum gradu Apostolico, et sanctitatis merito, et doctrinæ studio, et caritatis officio! Qui et Græca et Latina eruditione emicuit, qui etiam electus a Romano Pontifice in Apostolatam Britannia, refugit honorem! Invasit tamen laborem, de Prælato subjectus, de magistro minister factus Evangelii: malens genti instruendæ prodesse, quam præesse; ministrare, quam ministrari. Primo Andream quemdam virum probi testimonii pro se obtulit: sed hunc infirmitas corporis inhibuit. Rursus raptus Adrianus ad Pontificium, objecto, ut diximus, Theodoro se redemit. Prius tamen a Papa hæc interjecta est conditio, ut ipse Pontifici non solum dux, comes, adjutor; sed hunc infirmitas corporis inhibuit. Rursus raptus Adrianus ad Pontificium, objecto, ut diximus, Theodoro se redemit. Prius tamen a Papa hæc interjecta est conditio, ut ipse Pontifici non solum dux, comes, adjutor, et cooperator Dominicæ legationis in Britannia; verum etiam custos et observator Apostolicæ fidei in omnibus existeret: ne Græca in stituto gentem Apostolicæ docendam in aliquo læderet.

S. Adrianus Episcopatum ex humilitate bis detrectat.

Militat cum S. Theodoro in Angliam.

a ret. Beatum vero Adrianum Abbatem a Viridiani monasterii, quod erat non longe a Neapoli Campaniae, Afrum natione, monasterialibus et Ecclesiasticis disciplinis sancte informatum, caelesti ac mundiali philosophia, Latina quoque et Graeca lingua eruditum, adeo Roma noverat, ut nullum magis Angliae institutorem optaret; aut tandem pro illo non alium quam quem ipse approbaret, et suo comitatu et suffragio confirmaret.

2 Ibat ergo athleta Dei Adrianus cum B. Theodoro sanctisque sociis, laboriosa peregrinatione, ad omnem patientiae palmam paratus. Illustrissimus autem Adrianus, quia frequenti legatione per Gallias famosus erat, ad cumulum praemiorum detentus est a Duce Francorum Ebroino, quasi legatus Imperatoris ad Reges Britanniae contra regnum, quod ipse maxime procurabat. Sed tandem innocens repertus, et ad Angliam libere dimissus, regimen monasterii S. Augustini Cantuariae suscepit. Congregata autem discipulorum caterva metricae artis, astronomiae, et arithmeticae Ecclesiasticae disciplinae, intersacrorum apicum volumina suis auditoribus tradidit; ut quidam eorum discipuli Latinam Graecamque linguam aequae ut propriam, in qua nati sunt, noverint. Sed et sonos cantandi in Ecclesia, quos eatenus in Cantia tantum noverant, ab hoc tempore per omnes Anglorum Ecclesias discere coeperunt.

3 Anno autem Domini septingentesimo octavo sanctus Pater Adrianus bonis operibus et exemplis plenus, migravit ad Dominum, v Idus Januarii, et in monasterio suo sepultus est quadragesimo primo scilicet anno, ex quo in Angliam missus fuit. Reliquit autem sanctum et doctissimum Albinum discipulum suum, sibi successorem.

4 Post mortem vero multis effulgens miraculis, nautas Anglorum quosdam ad Frisonum littora apulsos, ab invasione hostili citius liberavit. Nam cum essent ab irruente turba opprimendi; invocato Sancti suffragio, celeri turbine in alta pelagi propellente, ad optatum illaesi portum pervenerunt.

5 Mortuum resuscitavit: et inter paganos cum quidam Christianus peregrinus sub elevato jam percussoris gladio, Sancte Adriane adjuva me, exclamando proferret; percussor eadem hora trucidatur, et captivus liberatur.

6 Conflagrata, in qua requiescit, ecclesia, in visu cuidam viro apparuit, dicens: Vade et dic Episcopo b Dunstano: Haec tibi mandat famulus Christi Adrianus: Tu in domibus diligentem cooperis requiescis; et mater Domini nostri, atque nos domestici sui, omni caeli jacturae patemus. Quo audito Dunstanus ecclesiam S. Mariae reparat: quam aeterna dulcedine raptus singulis c noctibus frequentare solebat. Nocte autem quadam idem Episcopus ecclesiam ingressus manifeste vidit S. Adrianum inter choros caelestium

Retinetur in Gallia ab Ebroino.

Præficunt monasterio S. Augustini.

Cantum Ecclesiasticum, atque docet.

Moritur.

Claret miraculis: ab hostibus liberat.

Mortuum suscitavit.

Alium a morte subito eripit.

b Jubet ecclesiam D. Virginis restaurari.

c

cum ipsa mundi Domina collaudantem Dominum.

7 Cum puer quidam doctoris sui verbera timens, Adriani tumbae fugiendo adhaereret, et invocans Sanctum ictibus afficeretur; dum tertio altius dexteram Doctor elevaret; stetit elevatum in alta brachium, plurima diei parte tenens irreflexum. Demum ab ipso, quem afflixerat, parvulo veniam suppliciter petiit: et ipso interveniente solutum et sanum brachium demum recepit.

8 Offendens puer alius doctorem suum, dum ad tumbam S. Adriani, ejus auxilium implorando, confugeret; rapitur a magistro suo, qui ait: Nec ipso, inquit, Christo adveniente impunitum dimitterem te. Et ecce illico columbam candidissimam in vertice tumbae S. Adriani conspexit: quae clementer submisso capite, et expansis alis, veniam pro parvulo implorare videbatur. Perterritus ergo doctor puero pepercit, coram Sancto se projecit, et veniam suae obstinatiae humiliter imploravit. Columba vero ad summam ecclesiae tecta evolans, ab oculis ejus disparuit.

9 Vir quidam S. Adriano valde devotus, pro suis commissis ipsum apud Deum intercessorem fore jugiter flagitabat. Cumque repentina morte praeventus fuisset, quidam ei familiarior continuis precibus pro anima ejus Dominum exorare non cessabat. Cui demum soporato defunctus lineis indutus apparens, dixit: Scito, inquit, quod peccatis meis exigentibus cum daemone traditus essem potestati; tanquam stella matutina radians, subito advenit B. Adrianus, advocatus meus, cum splendida facie, et columbina specie, qui cunctis excussis adversariis eripuit me: et ante tribunal aeterni judicis tremendum constituit. Vidi enim vultum Domini erga me terribilem valde, qui S. Adriano conversus ait: O Adriane, inquit, hunc praevicarium et meis praecipis non obtemperantem quare huc adduxisti? Cui ille, o Domine clementissime, et misericors aeternae pro tui nominis honore mei memoriam semper habuit: et apud te intercessorem et protectorem me constituit. Hac placatus Dominus satisfactione, sensi faciem Domini erga me fore serenissimam, et a d culpis meis absolutus in custodia advocati mei Adriani me tradidit Dominus, sub cujus protectione vivo feliciter et aeternaliter conregnabo.

a Beda et alii Nigidani, aliqui Neridani. Trithemius Heridanensis.

b S. Dunstanus rexit Ecclesiam Cantuariensem annis xxix, ab anno cmlx, ad an. cmlxxxviii. Ejus vitam dabimus xix Maii.

c Dicitur in ejus vita ad monasterium beatissimorum Apostolorum Petri et Pauli quadam vice ex more circa mediae noctis silentium perrexisse, ibique Deo se diutius in oratione prostravisse. Egressus vero, ad oratorium beatae Dei genitricis et perpetuae Virginis Mariae, quod in orientali ipsius monasterii parte situm est, eadem facturus divertisse, etc., adduntur variae Sanctorum, et ipsius Deiparae Virginis apparitiones.

d Haec sane intelligenda, quod in extremis contritionem ei impetraverit S. Adrianus.

EX JOAN. CAPGRAVIO. Apparet S. Dunstano.

Puerum a plagis liberat.

Item alium.

De salute periclitanti subvenit.

d

DE S. BRITHWALDO, SIVE BERTHWALDO

ARCHIEPISCOPO CANTUARIENSI.

AS. CH. DCCXXXI. IX JANUARI. S. Brithwaldi natalis.

Sancti Brithwaldi, vel Brithwaldi, aut Berechtwaldi natalem IX Januarii celebrant Carthusiani Coloniens. in Addit. ad Usuard. Bertwaldi Archiepiscopi Cantuariensis Confessoris, Galesinius: Cantuariae item S. Bertwaldi Episcopi et Confessoris. Wion: Item Cantuariae S. Bertwaldi Episcopi et Confessoris, qui ex monasterii, quod Raculfum nuncupatur, probatione diuturna, ob vitae meritum ad Ecclesiae illius regimen assumptus, plenus bonis operibus quievit in pace. Similia habent Martyrologia Germanicum et Anglicanum, Menardus, Dorganus, Ghinius, Ferrarius,

et alii. In Florario Sancti. ms. refertur XIII Januarii: In Anglia apud Cantuariam depositio S. Bertwaldi Episcopi et Confessoris anno salutis dcccxxx. In Kalendario ms. ord. S. Benedicti IV Januarii. S. Brithwaldi Archiepisc. Cantuariensis in Anglia, primo Abbatis Monasterii Raculfe.

2 De eo haec scribit Beda lib. 3, hist. Eccles. gentis Anglor. cap. 9. Successit Theodoro in Episcopatu Berechtwaldus, qui erat Abbas in monasterio quodam juxta ostium Aquilonare fluminis Genlade positum, quod Raculfum nuncupatur; vir et ipse scientia scripturarum

Fili ex Abbate Episcopus.

EX VARIIS.

scripturarum imbutus, et Ecclesiasticis simul ac monasterialibus disciplinis summe instructus, tametsi prædecessori suo minime comparandus. Qui electus est quidem in Episcopatum anno Dominicæ incarnationis sexcentesimo nonagesimo secundo, die primo mensis Julii, regnantibus in Cantia Wichtredo et Suehardo; ordinatus autem anno sequente, tertio die Kalendarum Juliarum Dominica, a Godwino Metropolitano Episcopo Galliarum, et sedit in Sede sua pridie Kalendarum Septembrium Dominica: qui inter multos quos ordinavit Antistites etiam Gebmundo Rhofensis Ecclesiæ Præsule defuncto, Tobiam pro illo consecravit, virum Latina et Græca et Saxonica lingua, atque eruditione multiplici instructum.

Moritur 9 Januar.

3 De ejus morte agit idem Beda lib. 3, c. 24. Anno Dominicæ Incarnationis dccxxxi Bertwaldus Archiepiscopus, longa consumptus ætate, defunctus est die quinto Iduum Januariarum, qui sedit annos 37, menses 6, dies 14. In Epitome quoque historia: Anno dccxxxi, Bertwaldus Archiepiscopus obiit. Ejusdem meminit Willielmus Malmesburiensis lib. 1, de gestis Pontificum Anglorum, Rogerius de Hoveden priori parte Annalium, qui citans Bedam ait 732, obiisse Brechtwaldum. Mat-

theus Westmonasteriens. anno gratiæ 731, at de ejus electione agit anno 692. Trithemius lib. 4, de viris illustribus Ord. S. Benedicti cap. 63, qui Berchualdum vocat.

4 De Bertwaldo ita scribit Harpsfeldius secul. 8, cap. 2. Theodorum excepit Brithwaldus, Cantianam regionem gubernante Withredo. Permansit in Ecclesiastica administratione triginta septem annos, menses sex, dies quatuordecim, obiitque anno septingentesimo trigesimo primo, quarto Iduum Januarii. Vir, inquit Beda, scientia scripturarum imbutus, et Ecclesiasticis simul ac monasterialibus disciplinis summe instructus. Quidam tradunt eum fuisse Glasconium, et in celebri ea societate educatum, tandemque post Worgresium, quartum illius loci Abbatem. Synodum habuit Londini, in qua imaginum adorandarum causa tractata est, de qua apertius, cum ad Occidentales Episcopos ventum erit, disseretur. Ordinatus vero est a Goodwino Galliarum Archiepiscopo, ad annum sexcentesimo nonagesimum tertium. Scripsit vero Brithwaldus de origine cenobii Eveshamensis, vitamque Eguini Wictiorum Episcopi. Hæc ille. De S. Egvino agemus xi Januarii.

Putatur Glasconia Abbas fuisse.

Scripsit vitam S. Egvini.

VITA S. EUSTRATII THAUMATURGI, EX MENÆIS GRÆCORUM.

SECVL. IX. IX JANUARI. a b S. Eustratii patria, parentes, institutio. c d e f Vita monastica.

a Eustratius e b Tarsia, (sic indigitata regio est, Optimatum) ordini subjecta, vico Bitziano, religiosis admodum parentibus et copiosis Georgio et Megethone oriundus; ab illis honeste eductus et institutus, cum annum ætatis vigesimum exegisset, cælesti incensus ardore, profugus parentes reliquit, et ad c Olympi oras, d Augari cœnobium adit, in quo e Gregorius et f Basilius ejus avunculi omni virtutum genere et exercitatione elucebant. Ab his receptus, et comam tonsus laboriosum illud monachi vitæ genus amplexatus est.

Religiosa virtutes,

somni ratio,

præfectura,

g

h

i

k labores pro Ecclesia.

l

m

heditus ad monasterium,

2 Voti compos, omnibus domesticis, summa cum animi alacritate et mentis demissione, nulla prorsus cura vitæ præsentis habita, abjectis omnibus ministravit; nisi quod cilicinum cucullum et melotam retineret, in qua somnum (ubi ubi nox illum oppressit) modico tempore caperet: nullum enim certum ad quiescendum locum legebat. Fertur numquam supinus jacuisse postquam rebus humanis nuntium remisit, neque totis septuaginta quinque annis, quibus cursum vitæ, certamenque exercitationum peregit, dormiturus in sinistrum latus corpus deposuisse.

3 Sanctis vero illis, qui monasterio præfuerunt, vita functis, eximio huic cura monasterii demandata est, ipsorum impulsu fratrum, ut præfecturam susciperet, inducto. Postquam vero immanis ille vereque cognominatus g Leo, a Bulgarico reversus bello, imperium h Michaelis religiosissimi Principis invasit; Michaelem quidem, qui illum humanissime exceperat, et conjuge et i liberis spoliatum in vinculis habuit, attonsumque in monachum, in objectam, e regione k insulam exulatum eiecit, ac sopitam ante Iconomachorum sectam revocare conatus est; hic omnibus sua (monasteriorum et solitudinum) domicilia relinquens, et ipse, magni illius l Joannicii hortatu, m in patriam venit.

4 Restituto dein Ecclesiæ sacrarum imaginum cultu et veneratione, sancti quoque Patres signis ac miraculis clari suas quisque ædículas repetivere; quando et divinus iste Eustratius postliminio ad suum se cœnobium contulit: ubi per totos dies fratrum labores labore suo adjuvit; noctes vero pervigili statione genibus insidens exegit. Atque nihilominus dum

divina psalmodum ex more odaria cantarentur, ipse sanctitas, assidue intra sacrarium, Kyrie eleison, seorsum clamitabat. n Miranda porro opera que designavit, ob ingentem eorum copiam tradi literis per compendium non possunt, quæ quidem quantopere Deo studia sua probavit, certo fuisse argumento. miracula,

5 Tandem hinc emigraturus, coactos qui sub ejus præfectura vixerant, in hæc verba compellavit: Fratres ego in confinio mortis versor; vos etiam atque etiam hortor ac rogo, uti depositum, quod accepistis ultima monita, fideliter custodiatis, haud ignari, præsentia omnia fluxa futura vero esse sempiterna. Enitimini ergo ut in censum Beatorum referamini. Hæc effatus, benedixit omnibus precatus, cruce illos signavit, et sublatiis in cælum oculis: In manus, inquit, tuas Domine commendo spiritum meum: et grato quietis somno consopitus obdormivit in Domino, o cum annos vixisset quinque supra nonaginta. Deus nobis ejus deprecato misericordiam impertiatur, Amen.

a Eustratius appellatur a Baronio lomo 9, An. Eccl. an. Ch. 831, num. 49, ubi bene observat, ab hoc diversum illum Eustratium monachorum Præpositum, in hæresim occulte lapsum, atque a S. Theodoro Studita (cujus ad eum epistolam recitat ibid. num. 47) correctum. Eustratius hic in gestis S. Joannicii, a Baronio citatis, dicitur apud Lipomanum, et Sarium; et ευστρατιος in ms. Græco bibliotheca Medicæ Regis Francorum.

b Non est, inquit Baderus, hæc Cilicia, nec vicus Bitzianus in Cilicia, sed urbs Calabriae, Antonio Caprasie, ut Gabr. Barrius docet. Hæc a Leandro Alberto ita describitur: Tarsia senis a Bisiniano milliariibus, inter montes, antiquum, ut incolæ perhibent, oppidum opulentumque, ac frequens, agro quoque rerum ad vitam utilium fertili. Crathis ad levam præterfluit. Hanc Tarsiam observat Cluverius lib. 4, Italiae antiquæ, ex itineris ductu, milliium intervallo, ac vocabuli quadam similitudine, esse Tabule Caprasiam, seu Antonini plurali numero Caprasias. Verum de tertia Tarsia regione Bithyniæ hic agi nobis indubiatum est, quod S. Joannicius etiam ex Bithynia sit oriundus, et reliqua de monte Olympo, monasterio Agaurorum, etc. concordent. Tarsium etiam, sive ταρσιας, aut τασιας, constituit Stephanus Bithyniæ urbem et regionem. Tarsia Asiae minoris circa Bithyniam regio est Porphyrogenneta, et Nicomedie vicina urbs Niceta apud Ortelium.

c Ex montibus duodecim, Olympi vocabulo insignitis, hic ille est quem Ptolomæus lib. 5, Geographiæ cap. 1, Mysiæ Olympum montem appellat. Ita enim de S. Joannicio auctor ejus vitæ: Cum vidisset montem, qui supereminet a dextera Bithynia, qui apud nos vocatur Olympus, concepit animo vitam quietam et amantem solitudinis. Hæc ex sequentibus magis confirmabuntur.

d Græce πρὸς τὸν μόνον τοῦ Ἀσπύρου. In vita S. Joannicii: In transitu vero (a monte Olympo) cum accessisset ad Agaurorum monasterium

monasterium, transposita littera v. In ms. *Medicæ Græcæ*: τῆ τῶν ἀγαπίων ποτῆ παραβλήσας.

e Hinc eadem P. Gregorio monasterii Præfecto, *Græci Πρεσβυτέρου*, S. Joannicius animum aperuit de vita solitaria amplectenda: cui Gregorius rude excitavit habitaculum ut esset ei parvum tegumentum ab imbribus et nivibus, in quo semet inclusit Joannicius.

f *Basilium cum Gregorio ob veritatis confessionem in carcerem coniectus narratur in epistola S. Theodori Studitæ ad Athanasium fratrem, apud Baronium an. Ch. 800, num. 32, ubi inter alia: Cur Naucratus et Arsenius fratres arcta custodia hucusque detinentur parique modo Basilium et Gregorius? Cur Stephanus ille virtutis amans Prepositus cum discipulis quinquaginta sex exactus monasterio, cum una cum centum et decem, et cum eo, qui Episcopus ante fuerat, Mochosynodum tanquam Evangelii infratricem anathemate damnasset? et infra: Cur Emilianus Frater a Nicomediensi in Thyniam (id est Bithyniam) victus ductus est, verberibusque et ludibriis affectus, direpto ab iis, qui irruerant, monasterio? etc. Consentium tempus, locus, professio utriusque. Frustra ergo haderis suspicatur in hisce Eustratii Actis mendum esse, quasi SS. Basilium Magnam Cæsarem et Gregorium Nyssæ Episcopi dicantur ejus fuisse avunculi. An hi a Græcis colantur, et quo die, nobis incertum est. Æqualis eorum fuit S. Gregorius Acritensis, quem v. Januarii dedimus. An forte alter eorum est S. Basilium ad profundas aquas, qui Kalend. Julii celebratur?*

g Leo Armenus imperium cepit anno 811, Julio mense. Imperavit annos 7, menses 5, ipso Christi Natali anno 820, trucidatus.

h Michael Curopalates tenuit imperium a 3 Octob. 811, usque ad Julium anni 813, quo a Bulgaris victus est, optimus Princeps.

i Hi fuere Theophylactus natus major, et S. Ignatius postmodum Constantinopolitanus Patriarcha, (de quo xxiii Octob.) quos castrari jussit.

k Insula Protia, seu Princeps, dicitur Cedreno et Baronio ann. Chr. 813, num. 11.

l iv Novemb. S. Joannici vitam dabimus, quam ab auctore ejusdem temporis fidelissime conscriptam docet Baronius an. 823, num. 22, et an. 823, num. 64, et ann. 846, num. 28. Ejus virtutum studiosus imitator describitur S. Eustratius hic verbis: Quidam enim, Eustratius nomine, qui eandem vitam quam Beatus exercebat, magno in eum erat zelo affectus, et incitabatur ad ejus imitationem, et maximi faciebat videre ea quæ fiebant a Sancto. Eum ergo aliquando secutus cum esset, preces consuetas Domino reddidit, cum se, ut potuit, abscondisset, ne ab illo videretur, et ibi permansisset toto tempore precectionis, stupuit quidem quod adeo ardentem, et vehementem esset intentus orationi: stupuit autem etiam quod res divina in eum ostend-

deretur: et quod non solum spiritu, sed etiam corpore sublimis ab eo cerneretur, et assurgens a rebus terrestribus. Hoc ergo cum cognovisset ille Beatus, tantum abfuit, ut eum propterea laudaverit, ut eum etiam curiosum aliquid fecisse sit suspicatus, et graviter increpaverit dicens: Non habitabit juxta te malignus. Hujus interim precibus miracula sua imputabat. Neque enim qui in eum incidebant, ipsum videbant nisi iste voluisset. Et ut sequenti Eustratio esset exemplar humilitatis, si non videretur ab iis qui incidebant, ad ipsum conversus dicebat: Precibus tuis, o frater Eustrati, ne ab iis quidem sum conspectus.

m In vita S. Joannicii dicitur a præfectura excessisse Eustratius, ut qui viam declinaret impiorum; cum jam quidam Antonius, qui se hæreticis adjunxerat, præisset monasterio Agaurorum, a S. Joannicio dein conversus. Eustratius autem, inquit, auctor, ex monasterio Agaurorum, ejus amore captus, cum non posset manere in regione, (eum enim coquebat amor ille divinus et quod valde eum inflammaret studium sanctarum imaginum) cum ad eum accessisset, et nihil amplius expectasset, quam consuetam precectionem; statim est sciscitatus, an diu duraturum esset imperium Leonis. Ille autem videns eum magna animi affectione commotum, quod pro divinis imaginibus maximum caperet dolorem, (in eas enim erat impius hic Leo, ut si quis alius) et ideo properasse ad interrogationem, non substitit, neque responsum est meditatus; sed, ut qui spiritus profunda scrutaretur, et haud ita diu ab hinc futuram presignavit ejus eversionem, et prædixit futura. Nam non multo post eo de medio sublato, Michael arripuit imperium: qui non auxit quidem persecutionem adversus Christianos; sivit autem Ecclesiam esse sub hæreticis, ut qui neque Iconomachorum heresi omnino accesserit, sed in ejus zelum effectus sit mollior, ut etiam multis videretur benignus: neque ullum orthodoxum dogma prior inceperit: adeo ut contingeret neque ipsum a vitio abstinere, neque salutem defendere: sed malitiose potius hæresim quidem sivit crescere, fidem autem orthodoxam minui et diffuere. Et hoc quidem ita se habebat. Postquam autem Leo fuit interfectus, venit rursus cum quodam alio Eustratius, divino huic viro renuntians eventum eorum, quæ ipse prædixerat. Contritum est autem ab eis aliquantum temporis in sermone. Quidam vero, Elias nomine, qui exercebatur non proci a Sancto, ipsum magnum Joannicius excepit convivio, et eos qui venerant simul cum Eustratio.

n Hæc ei Thaumaturgi nomen perpererunt; quæ an alibi a blattis arrodantur, nobis incertum. Sane descripta fuisse opinamur.

o Quo anno obiit incertum. S. Joannicius obiit anno v. Michaelis III, Christi MCCCLVI, ætatis suæ annis cxxv, natus anno xiv Leonis Isaurici, Christi anno DCCXXXI.

